

POLSKA GOSPODARCZA TYGODNIK

1 9 3 1

*2-01
Mennomyi
Folkyca.
Pol. Mark*

Polmer 3

**POLSKIE
KOPALNIE SKARBOWE**

NA GÓRNYM ŚLĄSKU

**SPÓŁKA DZIERŻAWNA
SOCIÉTÉ FERMIÈRE DES MINES
FISCALES DE L'ÉTAT POLONAIS
EN HAUTE-SILESE.**

**KRÓLEWSKA HUTA G. ŚL.
RYNEK, L. 915.**

TELEFONY: KRÓLHUTA 636-640 I KATOWICE 972

SPRZEDAŻ

**WĘGLA, KOKSU, BRYKIETÓW I SIARCZAMONU
Z KOPALNÍ KRÓL' BIELSZOWICE, KNURÓW.**

ADR. TELEGR. SKARBOFERME KRÓL. HUTA.

POLSKA GOSPODARCZA

DAWNIEJ

PRZEMYSŁ I HANDEL

TYGODNIK WYDAWANY PRZEZ MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU
PRZY WSPÓŁDZIAŁE MINISTERSTW: SKARBU, ROLNICTWA ORAZ KOMUNIKACJI
WYCHODZI W SOBOTY

T R E Ś Ć Z E S Z Y T U

	STR.		STR.
W SPRAWIE ELEWATORÓW ZBOŻOWYCH — <i>W. H.</i>	1129	ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE	1142
O WŁAŚCIWY KIERUNEK PRZEMYSŁU LUDOWEGO— <i>TADEUSZ GARCZYŃSKI</i>	1133	PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM: ORZECZNICTWO SĄDOWE	1143
ŻYCIE GOSPODARCZE:		KRONIKA BIEŻĄCA:	
GÓRNICSTWO I PRZEMYSŁ:		PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ	1143
GÓRNICSTWO WĘGLOWE	1135	NOWE SPÓŁKI AKCYJNE	1144
PRZEMYSŁ NAFTOWY	1135	TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH	1144
ROLNICTWO	1136	SKARBOWOŚĆ I FINANSE:	
Polskie Biuro Eksportu Zboża — <i>M.</i> Akcja przysposobienia rolniczej młodzieży wiejskiej w 1930 r.— <i>Z. K.</i>		SPRAWY BUDŻETOWE	1144
HANDEL:		PODATKI I OPŁATY	1147
TRAKTATY I KONWENCJE	1137	RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH	1148
Rokowania handlowe z Austrią i Czechosłowacją		Z BANKU POLSKIEGO	1149
HANDEL ZAGRANICZNY	1137	PRZEGLĄD ZAGRANICZNY:	
Eksport hodowlany w I półroczu 1931 r. — <i>M. Pogorzelski</i>		PRZYCZYNY I PRZEBIEG NIEMIECKIEGO PRZESILE- NIA KREDYTOWEGO — <i>W. H. H.</i>	1150
KRAJOWE RYNKI TOWAROWE	1139	KRONIKA ZAGRANICZNA:	
RYNEK AKCYJNY	1141	OGÓLNE	1155
CŁA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWNĘTRZ- NEGO	1141	NIEMCY	1156
Projekt nowej taryfy celnej — <i>K.</i>		CZECHOSŁOWACJA	1156
KOMUNIKACJA I TRANSPORT	1142	Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH	1156

W SPRAWIE ELEWATORÓW ZBOŻOWYCH

SPRAWA budowy w Polsce elewatorów zbożowych, omawiana w ostatnich czasach na łamach niektórych czasopism fachowych i codziennych, nie jest u nas zagadnieniem nowym, ilekroć bowiem opracowywane są projekty usprawnienia handlu zbożowego w Polsce i należytej organizacji krajowego młynarstwa, sprawa budowy elewatorów i spichrzów zbożowych wpływa jako jeden z czynników, które mają obecny stan rzeczy w omawianym zakresie podnieść i poprawić. Sprawą tą interesują się oddawna fachowe organizacje i zrzeszenia gospodarcze, zarówno rolnicze, jak młynarskie i kupieckie. Sprawa ta jest poruszana w memorjałach, kierowanych do władz centralnych, oraz w rezolucjach i uchwałach, jakie zapadały na zebraniach gospodarczych w różnych okolicach kraju.

Zagadnienie budowy w Polsce sieci elewatorów zbożowych było przedmiotem szczegółowych badań w 1927 r. na terenie t. zw. Komisji Rzecznawców, powołanej do życia przez Ministerstwo Rolnictwa, która to Komisja, mając w swym składzie wielu wybitnych znawców obrotu zbożem w Polsce, przestudjowała gruntownie rozważane zagadnienie i w wyniku swych prac przedstawiła Rządowi 13 tez w omawianej sprawie. Tezy te w streszczeniu są następujące:

Komisja wyszła z założenia, że najbardziej powołane do organizacji w kraju handlu wewnętrznego, eksportu i przemiału zboża są organizacje rolniczo-handlowe, oparte na zasadach, nadających im charakter zrzeszeń społeczno-gospodarczych. Aby móc sprostać powyższym zadaniom, wspomniane organi-

zacje muszą, zdaniem Komisji, rozporządzać elewatorami i spichrzami zbożowymi, które stanowią niezbędny warunek racjonalnej organizacji handlu i eksportu zbożowego. W celu osiągnięcia jak najdalej idącej oszczędności i uniknięcia wszelkich eksperymentów nie należy, zdaniem Komisji, rozpoczynać w Polsce budowy całej sieci elewatorów, lecz prace te należy prowadzić stopniowo i zacząć od wybudowania kilku zaledwie elewatorów typowych.

Komisja przewidziała dwojaką możliwość budowy w Polsce elewatorów zbożowych: przez istniejące organizacje rolniczo-handlowe, o ile zdołają one zgromadzić własny kapitał, który wynosiłby co najmniej 20% kosztów budowy, oraz przez Państwo za pośrednictwem Banku Gospodarstwa Krajowego w ścisłym porozumieniu z organizacjami rolniczo-handlowymi, które przejęłyby w tym wypadku eksploatację elewatorów państwowych na warunkach dzierżawnych. Licząc się z tem, że budowa elewatorów za pośrednictwem organizacji rolniczo-handlowych będzie napotykała znaczne trudności ze względu na szczupłość środków, jakimi dysponują te organizacje, Komisja wyraziła pogląd, że budową pierwszej serii elewatorów powinien zająć się B. G. K. przy ewentualnym wciągnięciu do tej akcji kapitałów zagranicznych.

Komisja Rzeczoznawców przewidziała budowę elewatorów 3 typów, mianowicie: okręgowych, rolniczych, zbliżonych do producenta, następnie standaryzacyjnych, wreszcie eksportowych. Elewatory rolnicze powinny być budowane, zdaniem Komisji, w tych ośrodkach produkcji zbóż, gdzie brak spichrzów specjalnie daje się odczuwać, i gdzie istnieją wśród ludności rolniczej podstawy organizacyjne do przejęcia eksploatacji danego projektu. Wychodząc z założenia, że budowa tych elewatorów powinna być prowadzona etapami, Komisja zaprojektowała budowę I serii elewatorów rolniczych w następujących miejscowościach: w Białej Podlaskiej, Jędrzejowie, Kozowej (lub Buczaczu), Puławach i Zamościu.

Spichrze rolnicze, oprócz magazynowania zbóż dla własnych celów handlowych lub przetwórczych, powinny, zdaniem Komisji, mieć na względzie magazynowanie i komisową sprzedaż zbóż rolników oraz przyjmowanie zboża do czyszczenia. Pojemność elewatorów omawianego typu miała wynosić od 500 do 1.000 tonn z możliwością dalszej ich rozbudowy. Komisja uznała za szczególnie pożądane, aby elewatory rolnicze były połączone z zakładami przetwórczymi, jak młynami, kaszarniami i t. p., gdyby zaś nie mogło to mieć miejsca z tych czy innych względów, wówczas spichrze te powinny być łączone ze składami nawozów sztucznych, materiałów opałow, narzędzi rolniczych oraz innych artykułów, niezbędnych dla rolnika, a to w tym celu, aby zapewnić rentowność omawianych elewatorów.

Komisja Rzeczoznawców wyraziła ponadto pogląd, że w promieniu działalności niektórych elewatorów rolniczych należałoby podjąć tytułem próby budowę małych składnic, względnie zsympów zbożowych o pojemności 100 — 300 tonn każdy, przede wszystkim wzdłuż linii kolejowych. Składnice te powinny być, zdaniem Komisji, albo filjami spichrzów rolniczych, albo też powinny stanowić własność organizacji rolniczych.

Elewatory drugiego typu, mianowicie standaryzacyjne, przeznaczone do uszlachetniania zboża eksportowanego oraz do regulowania obrotu wewnętrznego,

należy, zdaniem Komisji, budować na głównych szlakach eksportowych, w miejscowościach, posiadających dogodnie połączenia kolejowe i wodne wewnątrz kraju i z zagranicą. Pojemność tych elewatorów powinna wynosić od 10.000 do 15.000 t. Elewatory te powinny stanowić własność Państwa, eksploatacja zaś ich powinna być powierzona związkowi istniejących głównych organizacji rolniczo-handlowych z ewentualnym dopuszczeniem w tym wypadku udziału kapitałów zagranicznych. Operacje omawianych elewatorów stanowiłyby: handel własnym zbożem instytucji eksploatujących, magazynowanie cudzego zboża, kupno-sprzedaż na zlecenie oraz wydawanie świadectw warrantowych. Elewatory omawianego typu powinny być dostosowane przede wszystkim do magazynowania i czyszczenia jęczmienia i nasion, jako stałych naszych artykułów eksportowych. Jako miejsca najbardziej odpowiednie do budowy elewatorów standaryzacyjnych większego typu Komisja zaproponowała Toruń i Oświęcim. Mniejsze elewatory standaryzacyjne o pojemności od 1.000 do 2.000 t należałoby wybudować przede wszystkim w Kruszwicy, Kutnie i Lesznie.

Przechodząc do trzeciego typu elewatorów, mianowicie eksportowych, należy zaznaczyć, że Komisja podkreśliła szczególną wagę wybudowania elewatora przeładunkowego w Gdyni, o pojemności ok. 5.000 t. Wspomniany elewator powinien stanowić, zdaniem Komisji, własność Państwa, eksploatacja zaś jego powinna być powierzona związkowi istniejących w Polsce głównych organizacji rolniczo-handlowych.

Niezależnie od budowy elewatorów rolniczych, standaryzacyjnych i eksportowych, Komisja uznała za pożądane, ze względu na racjonalną aprowizację większych miast i ośrodków przemysłowych, budowę w głównych ośrodkach konsumpcyjnych przez banki państwowe, gminy miejskie i organizacje spożywcze składów zbożowo-mącznych.

W celu poparcia akcji budowy w Polsce elewatorów zbożowych wszelkiego typu Komisja Rzeczoznawców uznała za niezbędne wprowadzenie dla przedsiębiorstw, które będą eksploatowały te elewatory, szeregu ulg i przywilejów. Kierownictwo akcji budowy elewatorów powinno spoczywać, zdaniem Komisji, w rękach Min. Rolnictwa, które w tym zakresie powinno utrzymywać ścisły kontakt z innymi zainteresowanymi Ministerstwami oraz z właściwymi organizacjami rolniczymi.

W zakończeniu Komisja podkreśliła konieczność dania pierwszeństwa przy budowie elewatorów krajowym siłom technicznym oraz firmom budowlanym i przedsiębiorstwom przemysłowym, mającym siedzibę w Polsce.

Wyliczone powyżej tezy w sprawie budowy w Polsce elewatorów zbożowych zostały wniesione na Komitet Ekonomiczny Ministrów, Rząd jednak nie zdecydował się wówczas na rozpoczęcie budowy elewatorów na własny rachunek, natomiast częściowo zrealizowaniem planu, opracowanego przez Komisję Rzeczoznawców, zajął się Bank Polski. W tym celu zostało utworzone przedsiębiorstwo p. f. „Elewatory Zbożowe w Polsce”, S. z o. o. z kapitałem zakładowym zł 3 miljn., z czego 94% pokrył Bank Polski, a 6% organizacje rolniczo-handlowe.

Wymienione przedsiębiorstwo rozpoczęło w 1930 r. budowę 3 elewatorów, mianowicie w Kutnie i Kruszwicy o pojemności 2 000 t każdy oraz w Ostrowcu o pojemności 1.000 t. W 1931 r. rozpoczęło budowę

czwartego elewatora w Sokalu o pojemności 1.000 t. System wszystkich wymienionych elewatorów jest mieszany, t. zn. w $\frac{2}{3}$ opiera się na silosach, w $\frac{1}{3}$ — na zasiekach. Elewatory w Kutnie i Kruszwicy posiadają maszyny do ścisłego czyszczenia wszystkich 4 zasadniczych zbóż. Na wybudowaniu wspomnianych 4 elewatorów działalność Banku Polskiego w rozważanym zakresie została narazie zakończona.

Duże znaczenie dla okręgu lubelskiego posiada uruchomienie w bież. roku gospodarczym elewatora zbożowego w Lublinie. Elewator ten według pierwotnych planów miał stanowić własność wojska, ostatecznie jednak został przekazany przedsiębiorstwu państwowemu p. f. „Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe”. Elewator ten zasadniczo ma pojemność 28.000 t, narazie jednak uruchomione jest tylko jedno skrzydło, zawierające 180 komór silosowych, o łącznej pojemności około 12.000 t.

Również nie bez znaczenia jest fakt wybudowania w 1929 r. małego elewatora zbożowego w Makowie Mazowieckim przez miejscowy Sejmik. Elewator ten ma pojemność 300 t.

Ponieważ ostatnio naskutek konkretnych ofert kilku poważniejszych przedsiębiorstw zagranicznych sprawa budowy w Polsce elewatora eksportowego w Gdyni oraz sieci elewatorów wewnętrznych znowu stała się aktualną, P. Minister Rolnictwa powołał w r. b. Komisję Elewatorową, złożoną z przedstawicieli zainteresowanych ministerstw, banków państwowych, Banku Polskiego oraz szeregu wybitnych rzeczoznawców. Komisja ta miała za zadanie poddać analizie tezy, uchwalone przez Komisję Rzeczoznawców w 1927 r., zaktualizować je i dostosować do obecnego gospodarczego i finansowego stanu naszego kraju.

Komisja przeprowadziła swoje prace w ten sposób, że oddzieliła sprawę budowy elewatora w Gdyni od sprawy budowy elewatorów wewnętrznych i zajęła się kolejno temi zagadnieniami. Komisja zakończyła swoje prace w pierwszych dniach czerwca 1931 r. Wyniki prac Komisji w zakresie budowy elewatora w Gdyni są następujące.

Komisja stanęła na stanowisku, że elewator eksportowy w Gdyni będzie miał duże znaczenie dla naszego życia gospodarczego i dlatego elewator ten powinien być wybudowany możliwie najprędzej. Stanowisko swoje w tym zakresie Komisja oparła na następujących przesłankach.

Naturalnymi rynkami zbytu dla zbóż pochodzenia polskiego są kraje bałtyckie i skandynawskie, które w zakresie 4 podstawowych zbóż mają przeciętnie zgórą $1\frac{1}{2}$ miljn. t niedoboru rocznie, a zatem wybudowanie elewatora przeładunkowego w porcie, przez który — według wszelkiego prawdopodobieństwa — będą w przyszłości przewożone nasze zboża do powyższych krajów, staje się koniecznością gospodarczą. Ze statystyki wynika, że w okresie 1927/28—1929/30 przeciętnie około 57% całego eksportu z Polski zbóż oraz około 20% całego eksportu z Polski nasion i roślin strączkowych kierowane było do krajów, do których możliwy jest wywóz przez Gdynię, t. zn. do Anglii, Belgii, Holandji, Danji, Szwecji, Norwegii, Estonii, Finlandji, Łotwy i Stanów Zjednoczonych. Do Niemiec wywóz z Polski zbóż stanowił w wymienionym powyżej okresie przeciętnie 27%, wywóz nasion i strączkowych około 55% całego eksportu z Polski tych artykułów, jeżeli zatem zważy się, że znaczna

część zbóż, nasion i strączkowych, wywożona od nas do Niemiec, jest reeksportowana przez firmy pośredniczące poza granice Rzeszy, do krajów, dokąd możliwy jest bezpośredni wywóz tych artykułów przez Gdynię, łatwo można będzie zrozumieć, że jeżeli nasza polityka wywozowa zostanie oparta na zasadzie uprzywilejowania wywozu drogą morską, wówczas elewator w Gdyni o projektowanej pojemności 10.000 t będzie miał wystarczające zatrudnienie.

Komisja słusznie zwróciła uwagę na to, że obecny stan rzeczy, w którym przy wywozie zbóż zagranicę drogą morską posługujemy się wyłącznie portami w Gdańsku i Szczecinie, kryje w sobie poważne niebezpieczeństwo dla niezależności naszego eksportu, jeżeli zatem jednym z podstawowych założeń naszej polityki handlowej ma być docieranie przez naszych eksporterów bezpośrednio do odbiorców zagranicznych, w Gdyni powinien powstać elewator zbożowy, który ułatwiłby naszym przedsiębiorstwom eksportowym osiągnięcie powyższego celu. Polska jest krajem, posiadającym stale nadwyżki wywozowe niektórych zbóż, nasion oraz strączkowych, dlatego też nienormalnym musi się wydać stan, w którym jedyny port, jaki posiadamy na naszym obszarze politycznym, mianowicie Gdynia, nie posiada dotychczas elewatora z odpowiadającymi urządzeniami, służącymi do przeładunku zboża z wagonów na statki. Elewator taki, o charakterze przeładunkowym, należy wybudować możliwie najszybciej, o ile bowiem to nie nastąpi, port w Gdyni nie będzie przystosowany do handlu eksportowego zbóż i wywóz nasz w tym zakresie w dalszym ciągu będzie kierowany przez Gdańsk i Szczecin.

Komisja rozważyła sprawę ewentualnego wybudowania elewatora eksportowego zamiast w Gdyni w Toruniu albo też w Tczewie, doszła jednak do wniosku, że żadne z powyższych miast nie może zastąpić Gdyni i że omawiany elewator powinien być wybudowany w porcie morskim.

Komisja stanęła na stanowisku, że elewator w Gdyni zasadniczo powinien mieć charakter przeładunkowy, niemniej jednak podkreśliła w swych uwagach, że powinien on posiadać dość znaczną zdolność składową zbóż oraz powinien posiadać urządzenia do czyszczenia jęczmienia. W rozumowaniu swem Komisja wyszła z założenia, że zboże, które będzie nadchodziło do elewatora, powinno być już odpowiednio oczyszczone i że proces doczyszczania ziarna powinien obejmować jedynie tylko jęczmień.

Należy zaznaczyć, że w zakresie charakteru i pojemności projektowanego elewatora w Gdyni istnieje pewna rozbieżność pomiędzy poglądami Komisji Rzeczoznawców z 1927 r. oraz Komisji Elewatorowej z 1931 r., o ile bowiem pierwsza Komisja wyraziła pogląd, że elewator w Gdyni powinien być wyłącznie przeładunkowy i że do tego celu wystarczy pojemność 5.000 t, o tyle Komisja z 1931 r. uznała, że elewator w Gdyni powinien być większy, mianowicie o pojemności 10.000 t, tak, aby mógł służyć do magazynowania zboża na krótki przeciąg czasu. Stanowisko swoje Komisja z 1931 r. uzasadniła tem, że w warunkach, w jakich będzie odbywał się wywóz zbóż przez Gdynię, będzie istniało niebezpieczeństwo przetrzymywania zboża w wagonach, a przez to znacznego wzrostu kosztów handlowych eksporterów. Niebezpieczeństwo to wynika z następujących powodów: 1) zatoka pucka zamarza, co wpływa hamująco w pew-

nym okresie czasu na komunikację okrętową, 2) brak jest dotychczas stałych linii okrętowych, które obsługiwałyby wywóz zbóż i nasion przez Gdynię, 3) niedostateczny rozwój naszych linii kolejowych oraz ich niewielka zdolność przepustowa nakazywałyby największe odciążenie kolei przy eksporcie morskim, 4) w okresie najintensywniejszego wywozu zbóż, t. j. zimą, magistrała Katowice — Gdynia będzie prawdopodobnie przeciążona transportami węgla.

Mając powyższe okoliczności na względzie, Komisja Elewatorowa wypowiedziała się za pojemnością projektowanego elewatora 10.000 t twardego zboża, z tem jednak, że powinien on być tak budowany, aby w przyszłości, o ile zajdzie tego potrzeba, można go było rozbudować o dalsze 5.000 t bez zmian zasadniczych, t. j. pionowych urządzeń. Proponując powyższą pojemność, Komisja przewidziała 10-krotny w ciągu roku obrót elewatora, t. j. w wysokości 100.000 t rocznie. Powyższy obrót w projektowanym elewatorze jest możliwy, jeśli uwzględni się, że w okresie 1927/28—1929/30 wywóz z Polski do krajów, dokąd możliwy jest eksport przez Gdynię, wyniósł średnio około 213.000 t zbóż i około 30.000 t nasion i strączkowych rocznie. W powyższych liczbach nie jest zawarty tranzyt oraz reeksport zbóż i nasion przez Niemcy, która to pozycja również zwiększy obrót elewatora w Gdyni, o ile odpowiednia polityka eksportowa będzie temu sprzyjała.

Projektowaną w 1927 r. pojemność 5.000 t Komisja z r. b. odrzuciła, gdyż pojemność ta byłaby, jej zdaniem, niedostateczna ze względu na nasze potrzeby magazynowania ziarna w porcie oraz z uwagi na to, że koszt eksploatacji elewatora o mniejszej pojemności znacznie zwiększyłby obciążenie 1 tonny zboża, które będzie przeprowadzane przez elewator.

Sprawa wewnętrznych urządzeń projektowanego elewatora była przez Komisję szczegółowo badana. Ostatecznie przeważał pogląd, że w elewatorze tym 30% pojemności powinny stanowić podłogi, resztę zaś, t. j. 70%, silosy. Silosy, zdaniem Komisji, powinny być różnej pojemności. Zasadnicze przesłanki, na których Komisja oparła swoje stanowisko, są następujące.

Zboże, które będzie przeprowadzane przez projektowany elewator, w większości wypadków będzie pochodziło z województw zachodnich, gdzie czyszczenie i sortowanie ziarna jest postawione znacznie lepiej, aniżeli w innych dzielnicach naszego kraju. Z tego powodu projektowany elewator powinien mieć charakter przede wszystkim przeładunkowy, a więc nie powinien być obliczony ani na dłuższe magazynowanie ziarna ani też na wykonywanie w tym zakresie na dużą skalę zabiegów standaryzacyjnych.

Ponieważ poważnym przedmiotem naszego eksportu w zakresie zbóż w dalszym ciągu będzie prawdopodobnie jęczmień, który pomimo wstępnego czyszczenia w miejscu produkcji i zbioru wymaga jeszcze dodatkowego czyszczenia i sortowania w porcie, przeto stanowisko Komisji, że dla powyższych celów musi być w elewatorze przewidziana część podłogowa, wydaje się całkowicie słusznym i uzasadnionym. Należy zaznaczyć, że zasieki będą użytkowane nie tylko przy wywozie jęczmienia, ale również przy wywozie nasion i strączkowych, ponadto będą one mogły służyć w martwym okresie zbożowo-nasiennym do składowania niektórych artykułów, przywożonych do Polski.

Komisja, opierając się na doświadczeniach, m. in. elewatora zbożowego w Lublinie, uznała, że system silosowy nadaje się dobrze do konserwowania ziarna

i daje możliwość dosuszania go w miarę potrzeby. Z tego powodu fakt, że zboże pochodzenia polskiego zawiera dość znaczny procent wilgoci, nie może być, zdaniem Komisji, wysuwany jako argument przeciwko systemowi silosowemu w projektowanym elewatorze, tem bardziej, że elewator ten ma być przede wszystkim elewator przeładunkowym, nie zaś standaryzacyjnym.

Jednym z najważniejszych argumentów, który przemawia za uwzględnieniem w projektowanym elewatorze systemu silosowego jest to, że koszt budowy silosów jest niższy od kosztu budowy podłóg. Dotyczy to również kosztów eksploatacji, które ze względu na niższe koszty oprocentowania i amortyzacji inwestowanego kapitału oraz na koszty wyzyskania urządzeń mechanicznych i na robociznę są w silosach niższe aniżeli w systemie podłogowym.

Komisja bardzo poważnie wzięła w rachubę głosy, przemawiające za uwzględnieniem w projektowanym elewatorze systemu podłogowego w możliwie najszerszym stopniu. Z tego powodu Komisja stanęła na stanowisku, że gdyby praktyka wykazała, że 30% podłóg jest za mało, rozbudowa elewatora o dalsze 5.000 t powinna być prowadzona wyłącznie w kierunku podłogowym.

Przechodząc do zdolności przeładunkowej, czyli możliwości przyjęcia i wydania zboża w pewnym okresie czasu, należy zaznaczyć, że Komisja, licząc się z tem, że elewator w Gdyni ma być przede wszystkim elewator przeładunkowy, stwierdziła, że zdolność przeładunkowa tego elewatora powinna być bardzo duża, t. zn. powinna wynosić około 200 t na godzinę, co odpowiadałoby możliwości załadowania jednego przeciętnego statku o pojemności około 1.600 t w ciągu jednego dnia pracy. W związku z tem Komisja uznała za niezbędne zaopatrzenie elewatora w 4 dźwigi pionowe, każdy o zdolności przeładunkowej 100 t na godz. dla równoczesnego przyjmowania i wydawania zboża oraz dla obsługi wewnętrznej elewatora.

Ponieważ w projektowanym elewatorze, według zdania Komisji, ma być przeprowadzane doczyszczanie jęczmienia, przeto elewator w Gdyni powinien posiadać urządzenia do czyszczenia jęczmienia o zdolności przerobczej około 10 t na godzinę.

W celu możliwie wszechstronnego użytkowania projektowanego elewatora Komisja uznała za niezbędne zaopatrzenie go w pneumatyczne urządzenia, które służyłyby do ewentualnego przerzucania ziarna ze statku do elewatora. Urządzenia te stanowią uzupełnienie prawie każdego elewatora portowego.

W zakresie spraw prawno-finansowych, dotyczących budowy i eksploatacji elewatora w Gdyni, Komisja stwierdziła, że byłoby rzeczą najbardziej pożądaną, aby omawiany elewator stanowił własność Państwa, względnie Banku Polskiego, oraz aby eksploatacja tego obiektu została powierzona albo specjalnemu przedsiębiorstwu, w którym byłyby reprezentowane najważniejsze krajowe organizacje i firmy zbożowe oraz P. Z. P. Z., albo też przyszłej Radzie Portu w Gdyni. Gdyby sprawa nie mogła być załatwiona w powyższy sposób, Komisja uznała za możliwe dopuszczenie do budowy i eksploatacji elewatora w Gdyni inicjatywy i kapitału prywatnego, z tem jednak, że w tym wypadku interesy krajowego rolnictwa i handlu byłyby całkowicie zabezpieczone.

Sprawa budowy elewatorów wewnętrznych była przez Komisję odrębnie rozpatrywana, w tym jednak zakresie Komisja, licząc się z dzisiejszą naszą sytu-

acją gospodarczą i finansową, stanęła na stanowisku, że Państwo nie powinno obecnie rozpoczynać budowy omawianych elewatorów. Komisja, nawiązując do uchwał z 1927 r., stwierdziła, że budowę elewatorów zbożowych wewnątrz kraju należy prowadzić ostrożnie, etapami, w ten sposób, aby doświadczenie, zdobyte przy budowie i eksploatacji pierwszej serii, mogło być odpowiednio zużytkowane przy opracowaniu planu dalszej akcji. Ponieważ wybudowane w ciągu ostatnich paru lat przez przedsiębiorstwo p. f. „Elewatory Zbożowe w Polsce” 4 elewatory rolnicze w Ostrowcu, Sokalu, Kutnie i Kruszwicy można uważać za wykonanie pierwszej serii robót w tym zakresie, a ponieważ z drugiej strony elewatory te nie zostały dotychczas uruchomione i nie wiadomo, czy budowa i zaprojektowane formy eksploatacji elewatorów zostały dobrze pomyślane, przeto, zdaniem Komisji, z budową następnej serii elewatorów wewnątrz kraju należy wstrzymać się do czasu otrzymania szczegółowych informacji co do funkcjonowania elewatorów już wybudowanych.

Wypowiadając się przeciwko podjęciu przez Państwo w chwili obecnej budowy elewatorów na własny rachunek, Komisja uznała za niezbędne popieranie w tym zakresie inicjatywy prywatnej, zarówno krajowej, jak i zagranicznej. Gdyby zgłosiło się przedsiębiorstwo krajowe lub zagraniczne, które zdecydowa-

łoby się wybudować jeden lub więcej elewatorów zbożowych w Polsce i prowadzić ich eksploatację na własny rachunek, względnie gdyby z pośród sfer rolniczych danej miejscowości wyłoniła się inicjatywa wybudowania i gdyby wślad za tą inicjatywą została zgłoszona w odpowiedniej formie gotowość współpracy z projektowanym elewATOREM przez zapewnienie mu odpowiedniej ilości obrotów, wówczas należałoby, zdaniem Komisji, inicjatywę tę poprzeć.

Należy zaznaczyć, że Komisja Elewatorowa z 1931 r. była organem wyłącznie opiniodawczym, i że uchwały jej nie mają dla Rządu mocy wiążącej. Uchwały te jesienią r. b. zostaną prawdopodobnie poddane pod rozwagę Komitetowi Ekonomicznemu Ministrów względnie Radzie Ministrów. Do czasu zaś powzięcia przez Rząd w tej sprawie decyzji nie będą prowadzone z przedsiębiorstwami budowlanymi żadne wiążące pertraktacje co do wybudowania elewatora w Gdyni.

Na potwierdzenie słuszności tezy, sformułowanych przez Komisję Elewatorową z 1931 r., można dodać, że na konferencji z przedstawicielami organizacji rolniczych, która odbyła się w Min. Rolnictwa w dn. 16—18 czerwca r. b., zapadła m. in. uchwała, stwierdzająca, że ogół rolników, reprezentowany na konferencji, całkowicie solidaryzuje się z uchwałami Komisji Elewatorowej.

W. H.

O WŁAŚCIWY KIERUNEK PRZEMYSŁU LUDOWEGO¹⁾

PRZEMYSŁ LUDOWY znalazł się pod opieką głównie artystów i społeczników. Nie zaprzeczając wartości pracy artystycznej, ceniąc wysoko instynkt pracy społecznej — muszę zaznaczyć, że w moim pojęciu przemysł ludowy jest tym terenem pracy gospodarczej, który dotychczas jest niewyżytkany, a nie mieści się zgoła w ramach doktryny i artystyzmu.

Czem jest przemysł ludowy?

Jest to stadium ewolucji. Każdy przemysł był ongi ludowym. W jednych państwach, które gospodarczo rozwinęły się szybko, przekształcił się w przemysł domowy, chałupniczy i fabryczny, w innych zachował swoją pierwotną formę. Egzotyzm przemysłu ludowego w dużym stopniu polega na tem, że najbujniej się krzewi, w największej ilości form przejawia się, gdzie słabo tylko dociera techniczna cywilizacja, a więc do tych ludów, które jako całość są egzotyczne.

Krańcowości są rzeczą wyjątkową w ewolucji, stąd trudno byłoby znaleźć naród, w którym zamarła tradycja przemysłu ludowego, niewiele też jest takich zakątków świata, gdzieby nie rozpoczynała się praca kapitalistyczno-przemysłowa. Poza tem w każdym państwie są przemysły, znajdujące się w różnych etapach rozwoju. Produkcja hutnicza jest nie do pomysłenia jako przemysł ludowy. Przemysł włókienniczy jest zarówno wielkim przemysłem fabrycznym, jak i ludowym. To samo można powiedzieć o przemyśle ceramicznym. Czysto ludowe są tylko te przemysły, w których wartość indywidualizmu wytwórcy jest tak przeważająca, że o masowości produkcji nie może być mowy. Rzecz prosta, że najsilniej indywidualizm ów przemawia w wyrobach zdobniczych — stąd też wielokrotnie powstaje pomieszanie pojęć przemysłu ludowego i sztuki ludowej.

Jaka jest przyczyna tych przemian?

Jedna jest tylko przyczyna, która zmusza ludzi do ciągłej pracy, a jest nią walka o byt. Walka o byt, przetłumaczona na język naszego ustroju, to dążenie do zysku. Rozpatrując zagadnienie przemysłu ludowego, musimy przede wszystkim uwzględnić to właśnie, czy lud zarabia i czy przy odpowiedniej organizacji mógłby zarabiać więcej.

Jak dotąd, popieranie przemysłu ludowego było czemś w rodzaju apostołstwa. Strzeżono go przed przejściem w formę chałupniczą czy domową, apoteozowano izolację artystyczną.

Jakież są rezultaty?

Wszystkie miejskie pseudo-artystki fabrykują kilimy. Fabryki podchwytyują wzory. Producenci ludowi, nie widząc korzyci materialnych ze swej pracy, zniechęcają się do niej, pracują coraz niedbalej. Przemysł ludowy nie daje zysku ludowi, co gorsza — gdzieśniedzie zamienia się w pseudoludowe partactwo.

W dyskusji, która toczyła się na ten temat w Towarzystwie Popierania Przemysłu Ludowego, słyszeliśmy ciekawe głosy. Mówcy stwierdzali, że uczniowie stolarskiej szkoły w Zakopanem, czy też koszykarskiej w Nałęczowie, — zgoła nie zajmują się tem, czego się nauczyli. Jeśli dba się o to, aby uczniowie poznali pewne rzemiosło, to trzeba też pomyśleć, aby ono było dla ucznia użyteczne.

Zasadnicze ujęcie zagadnienia jest inne, co zresztą uwidacznia się w przedwojennych sprawozdaniach wspomnianego Towarzystwa. Czytaliśmy tam, ile szkół założono, ale też za jaką sumę poszczególne miejscowości sprzedały swoje wyroby. Innymi słowy, problem zbytu i zarobku wytwórcy był końcowym celem propagandy.

¹⁾ Artykuł niniejszy nie stanowi wyrazu poglądów Redakcji. Drukujemy go jako artykuł dyskusyjny, zawierający szereg ciekawych uwag, godnych uwzględnienia przy rozpatrywaniu zagadnienia przemysłu ludowego.

Jednocześnie inne fakty jeszcze możemy zanotować. Oto ktokolwiek zetknął się z naszą produkcją ludową, wie dobrze, że nie może się ona uskarżać na brak zainteresowania, bądź nabywców. Niestety, wszyscy ci nabywcy stwierdzają, że przemysł ludowy nie jest w stanie zaspokoić ich zamówień. W czasie wspomnianej już dyskusji kilku mówców cytowało przykłady zdziwienia cudzoziemców, którzy chcieli dokonać większych zamówień czy zakupów, gdy dowiadawali się, że oglądane przez nich przedmioty to nieledwie unikaty.

Widzimy wyraźne niedomaganie. Są producenci, którzy uczą się swej wytwórczości, są nabywcy — tylko niema transakcyj. Gdzie tkwi błąd?

Gospodarczo błąd to poważny. Wieś nasza jest przeludniona, odpływ do przemysłu i na emigrację niemożliwy. Nie wolno lekceważyć żadnego czynnika, który mógłby przyczynić się do częściowego bodaj ulżenia inflacji rąk rolniczych w rolnictwie.

Szukając błędu, spróbujmy zanalizować panujące poglądy na przemysł ludowy.

Jeden z tych poglądów nazwę „artystycznym”. Artystę zachwyca wdzięk prymitywu i indywidualizm wytwórcy. Cechy te zatracają się przy masowej organizacji produkcji i sprzedaży. Prymityw staje się niezaradnością, a indywidualizm przekształca się w banalność. Tutaj można dodać, że i wartość sprzedaży maleje. Tak więc ów pogląd „artystyczny” ma także i materialne uzasadnienie.

Z drugiej strony przemysł fabryczny kopiuje ludowość i zabija ów przemysł bez żadnej korzyści dla jego twórców. Fabryki wełniaków, kilimów i zabawek są aż nazbyt wymownym przykładem. W tych warunkach sędzę, że jedynym zdrowym kierunkiem jest rejestracja oryginalnych wzorów, produkcyjne rozpowszechnianie ich i organizacja zbytu. Zapewne, że doprowadzi to do wyeksploatowania pewnych źródeł wytwórczości i nasycenia rynku, lecz trzeba wie-

rzyć, że przy energii i wyrobieniu gospodarczem warsztaty te i później próżnować nie będą.

Inny pogląd graniczy już z polityczną doktryną. Chłop — wytwórca interesuje reprezentantów tego poglądu jako objaw pewnych form życia. Odnoszą się do niego wtedy życzliwie, pomagają mu i uczą. Życzliwość się kończy, gdy chłop zaczyna zarabiać, dąży do zysku i rozbudowuje swój warsztat przy pomocy pracy najemnej.

Wspomniana izolacja artystyczna zgoła wsi nie wychodzi na dobre. Wzory wiejskie wywozi się masowo do miasta i tutaj indywidualni wytwórcy robią kilimy, zabawki, pisanki i t. p. i t. p. Ochrona przemysłu ludowego staje się ochroną dodatkowego zajęcia miejskich inteligentów. Piszą się artykuły i memorjały, organizują wystawy, kursy i odczyty — mówi się wiele o wszystkich możliwych zagadnieniach, tylko nie o tem, aby chłop zarabiał.

Przemysł ludowy urasta do pojęć groźnego symbolu, z którym obcuja wtajemniczeni, ale dla którego ów mały chłopek nie istnieje. Nie przeszkadza to wtajemniczonym uważać, że pełnią nieledwie służbę społeczną.

Nikt nigdy nie odważył się spojrzeć na przemysł ludowy jako na interes, gdyż uważanoby go za świętokradcę. Oczywiście, w tych warunkach musi powstać chaos w pracy, pozbawionej wyraźnego i konkretnego celu.

Chaos ten ma — mojem zdaniem — tę złą stronę, że nie tylko zaprzepaszcza zdrowy odruch wytwórczości ludowej, lecz również w dużym stopniu bezcelowo zużytkowuje płynące na te cele fundusze. Sądzę, że jest rzeczą niezbędną przedyskutowanie tych zagadnień, rozpatrzenie błędów, popełnianych — mojem zdaniem — od szeregu lat, i obranie zdrowego i trzeźwego kierunku tak koniecznej pracy.

Tadeusz Garczyński

Ż Y C I E   G O S P O D A R C Z E

STOWARZYSZENIE POLSKICH DZIENNIKARZY I PUBLICYSTÓW GOSPODARCZYCH. — Dn. 17 lipca r. b. odbyło się Walne Zgromadzenie Stowarzyszenia Polskich Dziennikarzy i Publicystów Gospodarczych pod przewodnictwem Red. A. Markowskiego. Ustępujący Zarząd Stowarzyszenia złożył sprawozdanie za czas swojej kadencji, w którym scharakteryzował działalność organizacji i rolę, jaką Stowarzyszenie spełnia w życiu publicznym.

Okres ciężkiego kryzysu gospodarczego spotęgował, siłą rzeczy, zainteresowanie społeczeństwa problemami gospodarczymi, dlatego też na platformie porozumienia i wymiany myśli ekonomicznej, jaką stanowi Stowarzyszenie, odbył się szereg interesujących dyskusyj.

Urządzone przez Stowarzyszenie zebrania ekonomiczne stały na wysokim poziomie, dzięki czemu były one dla prasy ekonomicznej ważnym czynnikiem opinijotwórczym. W zebraniach brali udział nie tylko dziennikarze i publicyści gospodarczy, lecz i wybitni przedstawiciele czynnego życia gospodarczego oraz kierownicy rządowej polityki gospodarczej — co powodowało, że formułowane na terenie Stowarzyszenia poglądy ekonomiczne nie pozostawały bez wpływu na bieg wypadków w zakresie praktycznej polityki gospodarczej. W ciągu kadencji ustępującego Zarządu odbyło się 21 wieczorów dyskusyjnych z zakresu zagadnień ogólnej polityki gospodarczej, polityki rolnej, międzynarodowych zagadnień ekonomicznych, handlu zagranicznego, polityki finansowej, spraw morskich, społecznych i t. p. Referaty wygłaszali wyłącznie wybitni znawcy aktualnych kwestyj.

Jednocześnie prowadziło Stowarzyszenie działalność w kie-

runku gospodarczego wychowania społeczeństwa, pozostając w kontakcie współpracy z Ministerstwem W. R. i Oświecenia Publicznego. Zaczynając tę działalność od podstaw, Stowarzyszenie złożyło u czynników miarodajnych wnioski w sprawie reorganizacji programu nauk szkolnych oraz odpowiedniego uzupełnienia wykształcenia elementu nauczycielskiego w kierunku ekonomicznym. Idąc po linii życzeń Stowarzyszenia Min. W. R. i O. P. stworzyło pierwszy kurs propedeutyki gospodarczej dla nauczycieli szkół powszechnych w Poznaniu, który prowadzi z ramienia Stowarzyszenia Dr. Roger Battaglia. Kurs ten ma charakter eksperymentalny i poprzedza szereg analogicznych imprez, jakie są planowane w przyszłym roku gospodarczym.

Poza tem Stowarzyszenie zorganizowało szereg wycieczek do ośrodków produkcji rolnej i przemysłowej, celem praktycznego zapoznania członków z niektórymi dziedzinami gospodarstwa. Zainteresowanie sprawami społecznymi znalazło wyraz w stworzeniu na terenie Stowarzyszenia sekcji prasy społecznej, która znajduje się obecnie w stadium organizacyjnym. Działalność Stowarzyszenia nie opierała się na żadnych subwencjach ani funduszach, poza niskimi i nieregularnie wpływającymi składkami członkowskimi.

Po dyskusji nad sprawozdaniem Zarządu przyjęto sprawozdanie Komisji Rewizyjnej wraz z wnioskiem o udzielenie ustępującemu Zarządowi absolutorjum oraz dokonano zmiany statutu w kierunku uelastycznienia organizacji Zarządu, poczem dokonano wyborów Zarządu, Komisji Rozjemczej i Komisji Rewizyjnej.

GÓRNICCTWO I PRZEMYSŁ

GÓRNICCTWO WĘGLOWE

WYWÓZ WĘGLA KAMIENNEGO W I POŁOWIE

LIPCA 1931 R. — Eksport węgla kamiennego w I połowie lipca w porównaniu z przeciętną za połowę czerwca w związku z większą o 1 ilością dni roboczych (13 wobec 12) wzrósł o 33 tys. t i wynosił 624 tys. t. Wzrost eksportu miał miejsce zarówno z rejonu śląskiego, skąd wywieziono 537 tys. t, t. j. o 20 tys. t więcej, jak i z rej. dąbrowskiego, skąd wywieziono 87 tys. t, a zatem o 13 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę czerwca.

Na rynki konwencyjne wyeksportowano ogółem 143 tys. t, t. j. o 19 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę czerwca, przyczem z grupy państw środkowo-europejskich zwiększył się wywóz do Austrii i Węgier, spadł natomiast eksport do Czechosłowacji.

Na rynki pozakonwencyjne wywieziono 454 tys. t, t. j. o 26 tys. t więcej w porównaniu z przeciętną za połowę czerwca, przyczem eksport do państw północnych wynosił 297 tys. t, t. j. zwiększył się o 6 tys. t, wywóz do innych europejskich państw pozakonwencyjnych zwiększył się o 10 tys. t i wynosił 145 tys. t, eksport na rynki pozaeuropejskie wynosił 12 tys. t, a zatem zwiększył się o 10 tys. t w porównaniu z przeciętną za połowę czerwca.

Ilość wywiezionego węgla okrętowego zmniejszyła się o 12 tys. t, wynosząc 27 tys. t.

Przeciętna dzienna wysyłka węgla kamiennego zagranicę (łącznie z węglem okrętowym) w okresie 1—15 lipca utrzymała się na poziomie poprzedniego miesiąca i wynosiła ok. 49 tys. t, przyczem z rej. śląskiego wynosiła ok. 42 tys. t, a z rej. dąbrowskiego ok. 7 tys. t.

PRZEMYSŁ NAFTOWY

STAN PRZEMYSŁU NAFTOWEGO W MAJU

1931 R. — Sytuacja w przemyśle naftowym w maju r. b. nie uległa większym zmianom i była w dalszym ciągu niepomyślna. Produkcja ropy (zwłaszcza w zagłębiu borysławskim) nieco wzrosła. Popyt na ropę ze strony rafinerii był nieznaczny, wobec czego kopalnie, nie posiadające własnych zakładów przerobczych, odczuwały trudności w zbyciu swej produkcji. Ruch przerobczy w rafineriach uległ dalszemu osłabieniu, konsumpcja produktów naftowych w kraju była znacznie mniejsza niż w odpowiednim okresie 1930 r. Wysyłka produktów naftowych z rafinerii, przeznaczona na eksport, utrzymała się na poziomie przeciętnego eksportu miesięcznego w r. ub.

Wydobycie ropy naftowej w maju wynosiło (według danych tymczasowych — w tonnach):

Okrąg	Maj 1931	Kwiecień 1931	Marzec 1931	Maj 1930
Jasło	8.250	7.877	8.033	6.793
Drohobycz	40.827	39.217	42.705	43.780
Stanisławów	3.088	3.873	3.947	4.010
Razem:	53.165	50.967	54.685	54.583

Pewien wzrost produkcji został spowodowany dłuższym miesiącem oraz podjęciem eksploatacji na kopalniach firmy „Małopolska” w niedziele i święta, po załatwieniu zatargu z robotnikami o wynagrodzenie w dniu świąteczne, wreszcie, dowierceniem produkcji w otworze Nr. 1 kopalni „Zuzanna” w Mraźnicy (w głębokości 1.476 m, produkcja dzienna 17 t).

Po dodatnich wynikach odbudowy ciśnienia złoża w Lipinkach, w maju uruchomiono instalację systemu Marietta na kopalni „Muchowate” w Schodnicy. Wtłoczenie 62.500 m³ powietrza przy ciśnieniu 10—12 atm. już po upływie 10 dni dało blisko 5-krotną zwykłą produkcję w 2 otworach świdrowych, a w gazach kilku otworów pewną domieszkę powietrza. Użyte zatem wyniki pracy w Schodnicy nad odbudową ciśnienia złoża dały jeszcze poważniejsze rezultaty niż w Lipinkach, w których efekt pracy przy przeszło 30 atm. i znacznie większych ilościach wtłoczonego powietrza dał się odczuć dopiero po paru tygodniach.

W Daszawie uskuteczono zamknięcie horyzontów wodnych i płytkich złóż gazowych zapomocą cementowania: w otworach „Mazur IX” i „Daszawa I”. Jest to zatem pierwsza próba, posiadająca bardzo doniosłe znaczenie dla należytego zabezpieczenia złóż gazowych.

Z nowych kopalń zgłoszono jedną — gazu ziemnego „Kmicie” w Daszawie.

Sytuacja kopalnictwa naftowego kształtowała się nadal niepomyślnie. Trudności w uzyskaniu kredytu odczuły zwłaszcza mniejsze przedsiębiorstwa. Nowe wiercenia zakładane są jedynie pod przymusem wypełnienia kontraktowych zobowiązań. Niemniej dzięki tym obługom utrzymują się rozpoczęte wiercenia.

Wiercenia w południowej partii Mraźnicy, oprócz lepszego wyniku na kopalni „Zuzanna”, nie przyniosły poważniejszych rezultatów.

Otwór „Galicja Bitumen” doszedł do rekordowej głęb. 1.757 m i po przewierceniu 14 m piaskowca borysławskiego natrafił na solankę, wobec czego, po zabiciu spodu otworu, przystąpiono do otwarcia poziomu z głęb. 1.670 m.

W rejonach marek specjalnych dowiercenia dały nową produkcję ropy, bądź gazów, lub ślady jednej i drugiej na terenach: Biecz-Korczyn, Męcina Wielka, Dominikowice—Kobyłanka — Kryg, Lipinki, Potok, Toroszkówka i Bóbrka — Wietrzno — Równe — Rogi.

Liczba robotników na kopalniach ropy wynosiła w dn. 31 maja (dane tymczasowe): 9.527 (okrąg Jasło — 2.239, Drohobycz — 6.270, Stanisławów — 1.018), podczas gdy w końcu kwietnia było zatrudnionych 9.524 robotników.

Dn. 28 maja wybuchł na kopalni „Amelja” w Toroszówce strajk z powodu zamierzonej redukcji załogi robotniczej i trwał do 5 czerwca r. b., kiedy robotnicy po częściowym uwzględnieniu ich żądań powrócili do pracy. Poza tem żadnych zatargów pracodawców z robotnikami nie było.

Według sprawozdania P. U. P. w Drohobyczu znajdowało się w końcu maja ogółem 6.429 bezrobotnych na terenie tego Urzędu (o 986 mniej niż w końcu kwietnia), w tem 2.800 w zagłębiu borysławskim (o 138 mniej).

Płace robotników w przemyśle naftowym za maj pozostały niezmienione.

Zapasy ropy marki Borysław w towarzystwach magazynowych okręgu drohobyckiego wynosiły w dn. 31/V ogółem 6.726 t, czyli w porównaniu z zapasem w końcu kwietnia (3.287 t) wzrosły o 3.439 t. Zapasy ropy w okręgu stanisławowskim wynosiły w końcu maja 2.604 t (w końcu kwietnia 2.525 t).

Cena ropy marki Borysław wynosiła dla ropy bruttowej, zakupywanej przez „Polmin”, zł 1.825 za cysternę 10-tonnową, (w kwietniu również zł 1.825). Cena ropy borysławskiej oraz innych marek na wolnym rynku miała ze względu na słabszy popyt ze strony rafinerii w dalszym ciągu tendencję zniżkową.

Ceny produktów naftowych w kraju nie uległy w maju żadnym zmianom, ceny eksportowe zaś pozostały na poprzednim bardzo niskim poziomie.

Przemysł gazów ziemnych przedstawiał się w maju następująco (dane tymczasowe):

	Maj 1931	Kwiecień 1931	Maj 1930
Wydobycie gazów ziemn. — tys. m ³	41.005	40.016	39.089
Ilość przerobionego gazu — tys. m ³	24.006	23.096	23.729
Wydobycie gazoliny — tonn	3.266	3.331	3.007
Zbyt gazoliny w kraju — tonu	3.063	3.521	2.971
Eksport gazoliny — tonn	—	—	12
Liczba robotników w gazoliniarniach	279	283	238

W maju były czynne 22 zakłady gazolinowe. Ze 100 m³ gazu ziemnego przerabiano przeciętnie 13'6 kg gazoliny (w kwietniu 14'4, przeciętnie w 1930 r. 13'46). Przeciętna cena gazu ziemnego na podstawie faktycznie przeprowadzanych transakcji ustalona została przez Izbę Przemysłowo-Handlową we Lwowie na zł 5'08 za 100 m³ gazu (w kwietniu zł 5'20). Cena gazoliny wynosiła około \$ 600 za cysternę 10-tonnową.

Stan przemysłu rafineryjnego w maju przedstawiał się następująco (dane tymczasowe — w tonnach):

	Maj 1931	Kwiecień 1931	Maj 1930
Przeróbka ropy	42.561	47.686	45.068
Wytwórczość produktów naftowych	37.990	44.308	40.912
Rozchód prod. naftowych w kraju	23.433	24.216	28.042
Eksport produktów naftowych	16.231	14.790	18.416
Zapas produktów naft. w końcu mies.	237.000	236.229	199.614
Liczba robotników w rafineriach	3.687	3.675	3.878

Przeróbka ropy w maju obniżyła się w stosunku do kwietnia i była też znacznie mniejsza niż przeciętna przeróbka miesięczna r. ub. (52.740 t).

Konsumpcja produktów naftowych w kraju w stosunku do ub. miesiąca uległa zmniejszeniu.

Stan przemysłu rafineryjnego w maju według produktów naftowych przedstawia zestawienie następujące (dane tymczasowe — w tonnach):

	Benzyna	Nafta	Ol. gazowy	Ol. smar.	Parafina	Razem
Produkcja	6.978 ¹⁾	12.358	8.950	5.996	2.501	37.990
Spożycie w kraju	7.636 ²⁾	5.182	4.314	2.861	500	23.433
Eksport	5.851 ²⁾	1.663	3.804	2.174	1.271	16.231
Zapasy w dn. 31/V	40.304 ²⁾	28.155	21.307	41.383	5.380	237.000

Eksport produktów naftowych w miesiącu sprawozdawczym zwiększył się o 1.500 t i równał się przeciętnemu eksportowi miesięcznemu w r. ub. (16.015 t). Według krajów przedstawiał się on następująco (w tonnach):

Produkt	Austria	Czechosłow.	Francja	Niemcy	Szwajcaria	Inne kraje	Gdańsk	Razem
Benzyna	374	3.673	27	13	52	602	1.110	5.851
Nafta	15	653	43	—	—	80	872	1.663
Olej gazowy i opalowy	288	—	46	—	1.009	354	2.107	3.804
Oleje smarowe	128	566	56	15	16	395	998	2.174
Paraf. i świece	43	—	10	226	18	162	825	1.284
Inne produkty	294	217	—	790	—	75	79	1.455
Razem: 1.142	5.109	182	1.044	1.095	1.668	5.991	16.231	

PRODUKCJA I ZBYT WOSKU ZIEMNEGO W KWIETNIU 1931 R. — Konjunktury kopalnictwa wosku ziemnego w dalszym ciągu były niepomyślne. Produkcja pozostała na niskim poziomie. Wydobyto 13 t czyli o 5 t więcej niż w kwietniu r. ub. Eksport wosku ziemnego obejmował wyłącznie tylko Niemcy, dokąd wysłano 19 t do specjalnej rafinerji wosku ziemnego E. Schliemanna w Hamburgu. Liczba robotników, zatrudnionych na kopalniach wosku, wynosiła 189 osób (w marcu r. b. 143, w kwietniu r. ub. 545). Zapasy zamagazynowanego wosku na kopalniach zmniejszyły się do 58 t.

ROLNICTWO

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA ROLNICTWA

POLSKIE BIURO EKSPORTU ZBOŻA. — Wobec nieprzedłużenia polsko-niemieckiej umowy żytniej i zlikwidowania w Berlinie organizacji handlowej, zajmującej się sprzedażą naszego żyta zagranicę — powstała konieczność powołania do życia polskiej organizacji eksportowej.

W lutym 1930 r. została zawarta polsko-niemiecka umowa żytnia, mająca na celu usunięcie na rynkach zagranicznych konkurencji obu tych krajów. Wówczas to Niemcy posiadali znaczne nadwyżki eksportowe żyta i były niebezpiecznym konkurentem dla Polski. Dostyc nadmienić, że w sierpniu 1930 r. Niemcy przeszły do nowej kampanji zbożowej z zapasem ok. 800 tys. t starego żyta, a urodzaj 1930 r. był wyżej średniego.

W roku 1930/31 polityka zbożowa niemiecka została gruntownie przestawiona, przyczem zaniechano zupełnie eksportu żyta, zużywając wszystkie nadwyżki na wewnętrzne potrzeby hodowlane. To też już na jesieni 1930 r. Polsko-Niemiecka Komisja Żytnia zajmowała się wyłącznie sprzedażą żyta polskiego, nie mając na rynkach zbytu konkurencji żyta niemieckiego.

Jeżeli zauważymy, że równocześnie nastąpiło w Niemczech znaczne zmniejszenie zasiewów żyta, tak, że obecny urodzaj zaspokoi zaledwie wewnętrzne potrzeby rynku niemieckiego, to jasne jest, że w nadchodzącej kampanji przedłużenie umowy polsko-niemieckiej nie miałoby większego znaczenia.

Doświadczenie kilkunastomiesięcznej pracy Polsko-Niemieckiej Komisji Żytniej w Berlinie wykazało, że koncentracja sprzedaży żyta eksportowego przyniosła poważne rezultaty. Dzięki scentralizowaniu sprzedaży i usunięciu na rynkach odbiorczych wzajemnej konkurencji firm polskich — cena żyta polskiego podniesiona została w stosunku do żyta innego pochodzenia o przeszło Hfl. 1½ na 1 q.

¹⁾ Bez gazoliny.

²⁾ Z gazoliną.

Utrzymanie więc centralizacji wydaje się w dalszym ciągu w obecnych niesłychanie ciężkich warunkach na międzynarodowych rynkach zbożowych niezmiernie ważnym i wskazanym. Dlatego też postanowione zostało utworzenie własnego polskiego biura sprzedaży zboża w Poznaniu z oddziałem w Gdańsku, przyczem organizacja tego biura została pomyślana na tych samych zasadach, na jakich funkcjonowało biuro w Berlinie.

W istocie rzeczy więc pod względem organizacji naszego eksportu żyta zachowany zostanie w nadchodzącym sezonie dotychczasowy stan rzeczy.

W dn. 13 b. m. ukonstytuowana została spółka z ograniczoną poręką pod nazwą: Polskie Biuro Eksportu Zboża, której udziałowcami są: Związek Eksporterów Zboża R. P. oraz Państwowe Zakłady Przemysłowo-Zbożowe. Rada Nadzorcza składa się z 9 osób — przedstawicieli rolnictwa, handlu zbożowego, spółdzielczości oraz Państwowych Zakładów Przemysłowo-Zbożowych.

W dn. 21 b. m. Rada Nadzorcza dokonała wyboru Zarządu, złożonego z 3 członków i 2 zastępców.

W tych dniach nastąpi otwarcie oddziału w Gdańsku, który przystąpi natychmiast do dokonywania transakcyj żytem i pszenicą.

Zakres działalności Polskiego Biura Eksportu Zboża będzie o tyle szerszy aniżeli Polsko-Niemieckiej Komisji Żytniej w Berlinie, że zadaniem nowej organizacji będzie również komisowa sprzedaż pszenicy.

W bieżącym sezonie spodziewane są nadwyżki pszenicy na eksport, a sytuacja na międzynarodowych rynkach zbożowych wymagać będzie szczególnej uwagi i sprężystości, aby uzyskać dla naszej pszenicy jak najlepsze warunki zbytu.

M.

AKCJA PRZYSPOBIENIA ROLNICZEGO MŁODZIEŻY WIEJSKIEJ W 1930 R. — Rozwój konkursów rolniczych, organizowanych w związku z akcją przysposobienia rolniczego młodzieży wiejskiej, wskazuje, iż jest to metoda, chętnie stosowana w środowisku wiejskim. Z uwagi na wartości rol-

nico-gospodarcze, oświatowe i wychowawcze, osiągnęte tą drogą kształcenia młodzieży wiejskiej, należy jednak ograniczać zbyt szybki ilościowy rozwój konkursów na korzyść jakości pracy, a tem samem istotnej jej skuteczności. Podane poniżej zestawienia, oparte na sprawozdaniach urzędów wojewódzkich, ilustrują rozwój ilościowy konkursów przysposobienia rolniczego według liczby uczestników w pięcioleciu 1926—30:

	Liczba uczestników:		
	przystępujących do konkursu	kończących konkurs	% kończących konkurs
1926	202	41	20'3
1927	797	536	67'3
1928	10.977	8.961	81'6
1929	52.102	24.730	47'5
1930	53.708	34.891	65'0

W zakresie tematów konkursowych w 1930 r. w porównaniu z ubiegłymi latami widać dodatni objaw rozwoju tematu buraka pastewnego oraz sztucznie przerośnięty rozwój (ze względów spekulacyjnych) tematu wychowu prosiąt, co uwidacznia poniższe zestawienie:

Tematy konkursowe	Zespoły	Uczestnicy
Prosięta	1.278	9.188
Kury	441	2.831
Buraki pastewne	1.181	7.860
Ziemniaki	531	3.627
Kukurydza	544	3.553
Kapusta	332	2.172
Ogródki kwiatowe	350	2.162
Cebula	63	371
Zboża	172	1.051
Inne	333	2.076
Ogółem:	5.225	34.891

Wysokość subwencji, udzielonych w 1930 r. w poszczególnych województwach przez samorządy powiatowe na akcje przysposobienia rolniczego, przedstawiała się w sposób następujący:

Województwa	Ilość miejscowości, objętych akcją przysposobienia rolniczego	Wysokość wypłaconych funduszów samorząd.
		zł
Warszawa	254	45.066
Łódź	211	40.700
Lublin	423	17.400
Kielce	348	42.037
Białystok	145	21.200
Wilno	196	16.188
Nowogródek	95	4.350
Polesie	120	3.173
Wołyń	68	7.197
Kraków	246	28.803
Lwów	184	47.796
Tarnopol	90	17.625
Stanisławów	68	22.050
Śląsk	57	—
Poznań	194	11.845
Pomorze	248	1.600
Ogółem:	2.947	327.028

W wyniku tendencji do planowego podziału świadczeń na akcje przysposobienia rolniczego między czynnik rządowy, samorządowy i społeczny widać duży wzrost w 1930 r. subwencji samorządów powiatowych na powyższy cel w porównaniu z 1929 r., kiedy samorządy przeznaczyły na akcje przysposobienia rolniczego około zł 150 tys.

Z. K.

HANDEL

TRAKTATY I KONWENCJE ROKOWANIA HANDLOWE Z AUSTRJĄ I CZECHOSŁOWACJĄ.

— Rokowania handlowe Polski z Austrią i Czechosłowacją, przerwane w II połowie czerwca r. b., podjęte zostały nanowo w pierwszych dniach lipca.

Rozmowy z Austrią prowadzone były w dalszym ciągu na płaszczyźnie prowizorycznego załatwienia głównych postulatów polskiego wywozu rolniczego, do czasu ich ostatecznego zrealizowania w nowej konwencji, ponieważ ze strony austriackiej stwierdzona została niemożność formalnego negocjowania przed jesienią. Strona polska zabiegała usilnie o uzyskanie od Rządu austriackiego uregulowania tych postulatów na czas przejściowy w ramach pisemnego zobowiązania, co zostało też osiągnięte. W pierwszym rzędzie chodziło o określenie formy, w jakiej Polska uczestniczyć będzie w ustępstwach, przyznanych przez Austrię Węgrom w świeżo podpisanej umowie handlowej, a przypadających Polsce na podstawie klauzuli największego uprzywilejowania i w pewnej mierze kompensujących niekorzyści, powstałe dla niej przez wejście w życie austriackich nowel celnych: IV i V.

Nowa umowa austriacko-węgierska przyznała Węgrom prawo wprowadzenia do Austrii po ciele ulgowem kontyngentu świń (żywych i bitych), równego połowie faktycznego przywozu świń węgierskich oclonych w 1930 r. W zastosowaniu do stosunków polsko-austriackich na zasadzie klauzuli najw. uprzywilejowania umożliwia to nam — wedle osiągniętego porozumienia — przywóz do Austrii w najbliższym roku po ciele 18 kor. zł. 84.767 szt. = 68.661 q świń żywych, oraz po ciele 26 kor. zł. 29.797 q mięsa wieprzowego

i świń bitych, przyczem kontyngent ten będzie mógł być wykorzystywany w tygodniowych kwotach ok. 4.000 szt. świń żywych i bitych.

Poza tem uzyskaliśmy zapewnienie życzliwego traktowania naszego tranzytu zwierzęcego przez Austrię dla krajów trzecich.

Rokowania polsko-czeskosłowackie, prowadzone w Pradze, posunęły się o tyle naprzód, że ze strony czeskosłowackiej oświadczone gotowość przyjęcia pewnych postulatów polskich, do czego potrzebne byłoby jednak osiągnięcie porozumienia w drodze rozmów branżowych. W sprawie największego dla Polski znaczenia cel na produkty hodowlane — porozumienie nie zostało jeszcze osiągnięte. W związku z powyższym, jak i dla umożliwienia prowadzenia wspomnianych powyżej rozmów branżowych, rokowania zostały narazie przerwane.

HANDEL ZAGRANICZNY

EKSPORT HODOWLANY W I PÓŁROCZU 1931 R. — W zesz. 25 tyg. „Polska Gospodarcza” (str. 975) przedstawiliśmy eksport przetworów mięsnych i trzody chlewnej w I kwartale 1931 r. Obecnie jesteśmy w stanie scharakteryzować cyfrowo rozwój tego eksportu w ciągu I półrocza r. b.

Stwierdzić należy, że w okresie II kwartału r. b. w stosunku do I kwartału w dalszym ciągu wzrastał eksport bekonów i szynek, przy zmniejszeniu się eksportu trzody bitej i utrzymaniu się na dotychczasowym poziomie trzody żywej. W rezultacie otrzymaliśmy ogólny wzrost eksportu trzody o prawie 50 tys. sztuk — przy niezmięionej naogół sytuacji eksportowej w Europie, a więc przy utrzymujących się trudnościach, wynikających z tendencji protekcyjnych. Nowym objawem pod koniec kwartału okazała się wyżka cen na trzodę w kraju przy katastrofalnej wprost niżce cen na bekony w Anglii, co zahamowało nieco wywóz bekonów. Natomiast wywóz szynek wzrasta nadal mimo niepomyślnej konjunktury w Anglii. Przy-

pisac ten wzrost nalezy powstaniu nowych przetworni szynek. Glowne nasze pozycje w dziedzinie eksportu trzody chlewnej w stanie zywym lub przerobionym daja nam nastepujacy obraz porownawczy — przy sprowadzeniu do ilosci sztuk.

Eksport trzody zyjwej wynosil w ciagu I polrocza lat: 1930 i 1931:

	1930 sztuk	1931 sztuk	1930 = 100
I kwartał	148 180	114.046	77
Kwiecien	31.282	37.256	
Maj	47.867	39.111	
Czerwiec	44.238	39.416	
II kwartał	123.367	115.803	93·8
I polrocze	271.567	229.849	84·8

Wywóz trzody bitej wyniosl w tymże okresie czasu:

	1930 sztuk	1931 sztuk	1930 = 100
I kwartał	15.930	75.935	477
Kwiecien	5.165	14.420	
Maj	7.773	12.405	
Czerwiec	6.368	10.715	
II kwartał	19.306	37.540	194
I polrocze	35.236	113.475	310

Łacnie biorac, eksport swin bitych i zywych ulegl nawet pewnemu zwiekszeniu, jednakze w powyzzszych ilosciach wyczerpal swe mozliwosci eksportowe, wykorzystujac w zupelnosci rynek austriacki w ramach istniejacych zobowiazan i obsylajac ponadto rynek francuski, a nawet rosyjski. Niestety, Czechoslowacja, odgrodzona wysokimi clam, tylko w malym stopniu byla dostepna.

Wywóz bekonów przedstawial się w nastepujacy sposob (wagowo i w przeliczeniu na sztuki swin):

	1930		1931	
	q	sztuk swin	q	sztuk swin
I kwartał	45.309	76.000	122.071	204.000
Kwiecien	21.471	35.800	61.512	102.500
Maj	21.348	35.700	50.293	83.800
Czerwiec	19.552	32.500	43.041	71.700
II kwartał	62.421	104.000	154.846	258.000
I polrocze	107.730	180.000	276.917	462.000

W stosunku do 1930 r. przedstawia się eksport tegoroczny nastepujaco:

	1930 = 100
I kwartał	268
II kwartał	248
I polrocze	257

W analogiczny sposob wzrosl eksport szynek, przewaznie peklowanych, do Anglii (wagowo i w przeliczeniu na sztuki swin przy teoretycznej 50 kg na 1 szt.):

	1930		1931	
	q	sztuk swin	q	sztuk swin
I kwartał	5.917	11.800	16.408	32.800
Kwiecien	2.216	4.400	7.111	14.200
Maj	3.650	7.300	11.433	22.900
Czerwiec	3.788	7.600	12.574	25.100
II kwartał	9.654	19.300	31.117	62.200
I polrocze	15.571	31.100	47.525	95.000

W liczbach stosunkowych eksport ten przedstawia się nastepujaco:

	1930 = 100
I kwartał	277
II kwartał	322
I polrocze	305

Rowniez eksport wędlin, posiadajacy jak dotad najmniejsze znaczenie, wykazal intensywny wzrost (w q):

	1930	1931
I kwartał	210·9	536·7
Kwiecien	86·7	154·3
Maj	30·2	85·8
Czerwiec	75·9	81·1
II kwartał	192·8	221·2
I polrocze	303·7	757·9
W stosunku do 1930 r.	100	249

W przeliczeniu na sztuki swin stanowi to: w I kwartale 1930 r. ok. 400, w II kw. ok. 400, w I kw. 1931 r. ok. 1.000, w II kw. ok. 600 szt., liczac teoretycznie i w przyblizeniu.

Ogólny eksport powyzzszych artykulow, sprowadzony do wspolnego mianownika w sztukach swin, daje nastepujace zestawienie:

	1930		1931	
	I kwartał	II kwartał	I kwartał	II kwartał
Świnie zyjwe	148.000	123.000	114.000	115.800
" bite	16.000	19.300	76.000	37.500
Bekony	76.000	104.000	204.000	258.000
Szynki	11.800	19.300	32.800	62.200
Wędliny	400	400	1.000	600
	252.200	266.000	427.800	474.100
	518.200		901.900	

Jak widać z powyzzszego zestawienia, eksport trzody z Polski wyniosl we wszystkich postaciach w r. b. prawie 2 razy tyle co w r. ub. (dokladnie 193%).

Strukturalne zmiany eksportu uwidaczniaja najlepiej liczby procentowe:

	1930		1931	
	I kwartał %	II kwartał %	I kwartał %	II kwartał %
Świnie zyjwe	58·7	46·3	26·7	24·5
" bite	6·4	7·2	17·8	7·8
Bekony	30·1	39·1	47·7	54·5
Szynki	4·6	7·2	7·6	13·1
Wędliny	0·2	0·2	0·2	0·1

Podczas gdy w r. ub. okolo 3/5 eksportu obejmowalo swinie zyjwe i bite, mniej wziecej za 2/5 przypadalo na eksport przemyslowy, to w r. b. przeszlo 2/3 przypada na eksport przemyslowy, a mniej niz 1/3 na eksport zywca i bitych swin.

W związku z dalszem przekształcaniem się wywozu pod wzgledem jakościowym ulegaja zmianie i kierunki wywozu.

Do Austrii wyslalismy w II kwartale r. b. 104.655 swin zywych i 8.779 szt. bitych. Do Czechoslowacji wyslano bitych 932 szt. oraz tranzytem po uboju w Austrii 2.371 szt. (w czerwcu tranzyt ten ustal z powodu wstrzymania pozwolen w Austrii). W ciagu II kwartalu wykonano dostawy do Z. S. R. R., ktore wyniosly 7.270 szt.

Eksport nasz w/g krajow przeznaczenia wyniosl wziecej w okraglych liczbach (w przeliczeniu na sztuki swin):

	II kwartał		I kwartał	
	sztuk swin	%	sztuk swin	%
Anglia	320.000	67·4	55·2	
Austria	132.400	27·9	30·9	
Czechoslowacja	10.000	2·2	10·3	
Francja	3.300	0·7	3·1	
Z. S. R. R.	7.300	1·6	—	
Inne kraje	1.100	0·2	0·5	
	475.100	100·0	100·0	

Obserwujemy wziecej dalszy wzrost udzialu Anglii w naszym eksporcie przy spadku udzialu wszystkich innych krajow.

M. Pogorzelski

KRAJOWE RYNKI TOWAROWE¹⁾

ZBOŻA I PRZETWORY

RUCH CEN ZBÓŻ w okresie 9 — 22/VII r. b. przedstawiał się następująco (ceny za 100 kg):

	9 — 15/VII		16 — 22/VII		Różnica w % ¹⁾ / ₁₀₀ -ach cen z 9 — 22/VII w stos. do cen z 9 — 15/VII
	zł	\$	zł	\$	
Pszenica					
Warszawa . . .	30'50	3'42½	nie notowana		—
Poznań . . .	25'08	2'81½	24'45½	2'74½	— 2'5
Lwów . . .	25'00	2'81	24'22	2'72	— 3'1
Srednia giełd krajowych	26'86	3'01½	—		—
Żyto					
			stare	nowe	
Warszawa . . .	27'03½	3'03½	24'75½	2'78½ (23'12½)	— 8'4
Poznań . . .	24'33	2'73	23'33	2'62	— 4'1
Lwów . . .	23'12½	2'59½	22'87½	2'57	— 1'0
Srednia giełd krajowych	24'83	2'79	23'65	2'65½	— 4'9
Owies					
Warszawa . . .	30'00	3'37	29'00	3'26	— 3'3
Poznań . . .	28'00	3'14½	28'00	3'14½	—
Lwów . . .	30'25	3'40	27'25	3'06	— 9'9
Srednia giełd krajowych	29'41½	3'30½	28'08	3'15½	— 4'5
Jęczmień zwykły					
	(stary)	nowy	nowy		
Warszawa . . .	—	24'25	2'72	23'00	2'58 — 5'1
Poznań . . .	—	19'50	2'19	19'50	2'19 —
Lwów . . .	24'50	2'75	—	23'50	2'64 —
Srednia giełd krajowych	—	—	—	22'00	2'47 —

— Na poszczególnych giełdach minął okres sprawozdawczy (od 13 do 18 lipca) przy tendencji bardzo różnorodnej dla zbóż chlebowych. O ile na giełdzie gdańskiej i poznańskiej większych różnic w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego nie dało się zauważyć (jedynie na giełdzie poznańskiej żyto zniżkowało o zł 1'25 na 100 kg), o tyle na większości giełd prowincjonalnych oraz warszawskiej panowała tendencja słaba; na tej ostatniej giełdzie pszenicy w okresie sprawozdawczym nie notowano wogóle, żyto zniżkowało o zł 2'00, jęczmień o zł 1'50, owies przeciętnie o zł 1'50, mąka pszenna o zł 3'00, żytnia o zł 1'00—2'00 oraz otręby żytnie o zł 1'50; zniżki te stoją w związku z rozpoczęciem podaży ziarna nowego zbioru.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet wagon Warszawa (w nawiasach podane są notowania końcowe z okresu, poprzedzającego sprawozdawczy): pszenica bez obrotów (30'00 — 31'00), żyto stare 25'25 — 25'75 (27'25 — 27'75), — nowe 23'00 — 23'50, jęczmień ozimy nowy 22'50 — 23'50 (24'00 — 25'00), owies jednolity 30'00 — 32'00 (32'00 — 33'00), — zbierany 28'50 — 29'50 (30'00 — 31'00), mąka pszenna luksusowa 55'00 — 65'00 (58'00 — 68'00), — pszenna 4/0 50'00 — 55'00 (53'00 — 58'00), — żytnia (typ przepisowy) 44'00 — 45'00 (45'00 — 47'00), otręby pszenne szale 16'50 — 17'50 (16'50 — 17'50), — pszenne średnie 15'00 — 16'00 (15'00 — 16'00), — żytnie 14'50 — 15'50 (16'00 — 17'00).

POZNAŃ. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Poznań (jak wyżej): pszenica 24'50 — 25'00 (24'50 — 25'00), żyto 22'75 — 23'25 (24'00 — 24'50), jęczmień zimowy 19'00 — 20'00, owies pastewny 27'50 — 28'50 (27'50 — 28'50), mąka pszenna 65½-owa wraz z workiem 40'00 — 43'00 (40'00 — 43'00), — żytnia 65½-owa wraz z workiem stand. 39'50 — 40'50 (40'00 — 41'00), otręby pszenne grube 15'00 — 16'00 (15'00 — 16'00), — pszenne średnie 13'50 — 14'50 (13'50 — 14'50), — żytnie 14'50 — 15'50 (14'50 — 15'50).

GDAŃSK. — Notowano — w guld. gd. za 100 kg (jak wyżej): pszenica 16'00 — 16'75 (16'00 — 16'75), żyto 16'50 — 17'00 (16'50 — 17'00), jęczmień pastewny 15'50 — 16'00 (15'50 — 16'00), owies

18'50 (18'50), otręby pszenne grube 11'50 (11'50), — żytnie 11'75 (11'75).

PASZA

— Naskutek zmniejszonej podaży, stojącej w związku z rozpoczęciem żniw, oraz zwiększonego zapotrzebowania, tendencja dla siana oraz otrąb była ostatnio na większości rynków mocniejsza; ceny wykazują przeważnie niewielką poprawę.

KRAKÓW. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg parytet Kraków (w nawiasach podane są ostatnie notowania): siano słodkie nowe 9'00 — 10'00 (9'00 — 10'00), — średni gat. 7'00 — 8'00 (7'00 — 8'00), — kwaśne 6'00 — 7'00 (5'00 — 6'00), koniczyna pastewna nowa 12'00 — 13'00 (11'00 — 12'00), słoma długa 5'00 — 6'00 (5'00 — 6'00), — mierzwa luzem 5'00 — 5'50 (5'00 — 5'50), — prasowana 5'50 — 6'00 (5'50 — 6'00), makuchy z orzecha ziemnego 50% 35'50 — 36'50 (35'50 — 36'50), — lniane 31'00 — 33'00 (31'00 — 33'00), śrut soja 46% niemiecki 34'00 — 35'00 (34'00 — 35'00), śrut słonecznikowy 35% ekstrahowany 26'00 — 27'00 (26'00 — 27'00), otręby pszenne 16'00 — 16'50 (15'00 — 15'50), — żytnie 16'00 — 16'50 (15'00 — 16'00).

LWÓW. — Notowania Centralnej Targowicy — w zł za 100 kg: (jak wyżej): siano I gat. 10'00 — 12'00 (8'00 — 10'00), — II gat. 6'00 — 8'00 (5'00 — 6'00), koniczyna nierafinowana nowa 10'00 — 12'00 (6'00 — 8'00), słoma omlotowa 4'00 — 5'00 (4'00 — 5'00); ceny orientacyjne — parytet Lwów: otręby pszenne 12'75 — 13'25, — żytnie 12'75 — 13'25 (13'00 — 13'50).

LUBLIN. — Ceny orientacyjne — w zł za 100 kg, dostawa wozowa (jak wyżej): siano gruntowe słodkie 10'00 — 11'00 (10'00 — 11'00), — półsłodkie 8'00 — 9'00 (7'00 — 8'00), — kwaśne 6'00 — 7'00 (4'50 — 5'50), siano koniczynowe 11'00 — 12'00 (11'00 — 12'00), słoma prosta w snopkach 6'00 — 7'00 (6'00 — 7'00), — targana luzem 5'00 — 5'50 (4'00 — 5'00), otręby pszenne grube 15'00 (14'50), — pszenne miałkie 14'00 (13'50), — żytnie 14'00 (13'00 — 13'50).

BYDŁO I MIĘSO

— Rynek bydła rogatego w I połowie lipca cechowała naogół słaba tendencja przy nieznacznym spadku cen. Spadek cen został jednak zahamowany, i ceny obecnie nie wykazują prawie żadnych zmian. Również nie wykazują zmian i ceny cieląt, które jeszcze na początku miesiąca zwykowały. Dla owiec tendencja utrzymana z odzieniem nawet nieco mocniejszą. Na rynku trzody chlewnej popyt był dobry. Ceny nierogacizny zarówno żywej, jak i bitej, zwykowały prawie bez przerwy przy tendencji mocnej.

Na rynku mięsa dało się zaobserwować słabszą tendencję dla wołowiny, a w końcu okresu sprawozdawczego i dla cielęciny.

Rynek drobiu wykazuje tendencję utrzymaną.

WARSZAWA. — Notowania świń na targu żywca według Kasy Ubezpieczeniowej wynosiły — w zł za 1 kg 1'30 — 2'15.

POZNAŃ. — Płacono dn. 14/VII — w zł za 100 kg żywej wagi (ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi): woły pełnom. wytucz. nieopręgane 98 — 102, — mięs. tucz. młodsze do 3 lat 90 — 96, — mięs. tucz. star. 76 — 84, — miernie odżyw. 60 — 66, buhaje wytucz. pełnom. 94 — 100, — tucz. mięs. 82 — 90, — nietucz. dobrze odżyw. starsze 66 — 76, — miernie odżyw. 60 — 64, krowy wytucz. pełnom. 96 — 106, — tucz. mięs. 80 — 90, — nietucz. dobrze odżyw. 62 — 68, — miernie odżyw. 40 — 50, jałowce wytucz. pełnom. 96 — 106, — tucz. mięs. 86 — 92, — nietucz. dobrze odżyw. 70 — 80, — miernie odżyw. 60 — 64, młodsze dobrze odżyw. 60 — 64, — miernie odżyw. 54 — 58, cielęta najprzed. wytucz. 100 — 110, — tuczzone 90 — 96, — dobrze odżyw. 80 — 86, — miernie odżyw. 60 — 70; wytucz. pełnom. jagnięta i młodsze skopy 100 — 116; świnie pełnom. od 120 do 150 kg żyw. wagi 132 — 136, — pełnom. od 100 do 120 kg żyw. wagi 128 — 130, — pełnom. od 80 do 100 kg żyw. wagi 122 — 126, — mięs. ponad 80 kg. 114 — 120, maciory i późne kastraty 116 — 126, świnie bekonowe 116 — 122. Przebieg targu spokojny.

MYSŁOWICE. — Płacono dn. 10/VII — w zł za 1 kg żyw. wagi loco targowica: buhaje 0'78 — 1'16, woły 0'80 — 1'23, krowy 0'78 — 1'18, jałowki 0'88 — 1'22, cielęta 0'80 — 1'10, nierogacizna A 1'71 — 1'90, B 1'57 — 1'70, C 1'46 — 1'56, D 1'20 — 1'45.

¹⁾ Na podstawie danych Min. Przemysłu i Handlu i Min. Rolnictwa, sprawozdań organizacji gospodarczych, własnych korespondentów, depesz P. A. T. oraz Agencji Wschodniej i t. d.

JAJA

— Na krajowym rynku jajczarskim w I połowie lipca, jak zwykle w okresie robót polnych, dowozy nie były duże. Na rynku oczekiwane jest pojawienie się już w krótkim czasie towaru zbożowego. Tendencja naogół utrzymana z odcieniem mocniejszym. W okresie sprawozdawczym dość znaczne ilości towaru zostały wysłane do Wiednia, gdzie kupcy w przewidywaniu wprowadzenia cła gromadzili zapasy towaru dla celów spekulacyjnych. Zapotrzebowanie ze strony rynków odbiorczych, zwłaszcza ze strony rynku angielskiego, dość znaczne, aczkolwiek ceny na tym rynku odnośnie towaru polskiego pozostają bez zmian.

W poszczególnych ośrodkach handlu jajczarskiego sytuacja w połowie miesiąca przedstawiała się następująco (cena — w $\mathcal{Z}$ za skrzynię à 1.440 szt.):

BOCHNIA. — Dowozy ograniczone, oczekiwana jest poprawa dla towaru zupełnie świeżego i dobrego, który obecnie nadchodzi tylko w nieznacznych ilościach. Cena towaru oryginalnego wynosi 120, eksportowego franco granica \$ 16.

KRAKÓW. — Dowozy również ograniczone, na rynku spodziewany jest towar zbożowy. Zapotrzebowanie żywsze, i ceny wykazują tendencję cokolwiek mocniejszą. Cena towaru oryginalnego wynosi 115, eksportowego zaś franco granica \$ 17.

TARNÓW. — Usposobienie na rynku naogół spokojne.

TARNOPOL. — Dowozy małe z powodu rozpoczęcia żniw; cena towaru eksportowego franco granica wynosi 150.

LWÓW. — Według notowań Gieldy Nabiałowej ceny jaj eksportowych loco granica Piotrowice lub Chorzów wynoszą 51/54 kg 132'00 — 136'50, — 48/51 kg 127'50 — 129'75, — 45/48 kg 116'00 — 118'25, jaja krajowe loco Lwów 47/51 kg 104'00 — 118'50.

WARSZAWA. — Związek Spółdzielni Mleczarskich i Jajczarskich notuje za 1 kg $\mathcal{Z}$ 1'60 franco skład Warszawa. Tendencja spokojna.

SKÓRY

— Rynek skór surowych nadal nie wykazuje poważniejszych zmian sytuacji, aczkolwiek ogólne zapotrzebowanie nieco wzrosło; ceny naogół utrzymują się na dotychczasowym poziomie, jedynie na rynku lubelskim dało się zauważyć silniejsze zapotrzebowanie na skóry cielęce przy tendencji zwyżkowej.

LUBLIN. — Ceny orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg (w nawiasach podane są ostatnie notowania): skóry bydłecze z rzeźni miejskiej 1'50 — 1'60 (1'70 — 1'80), — bydłecze prowincjonalne 1'25 — 1'30 (1'25 — 1'40); za 1 sztukę: skóry cielęce z rzeźni miejskiej 6'00 — 6'25 (5'25 — 5'50), — cielęce prowincjonalne 5'75 — 6'00 (5'00 — 5'25).

BIELSKO. — Ceny orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg: skóry bydłecze 1'00, — z jałówek 1'10, — cielęce prowincjonalne 1'50.

KRAKÓW. — Notowania Centralnej Targowicy — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg (iaki wyżej): skóry wołowe 1'00 — 1'20 (1'00 — 1'20), — krowie 1'10 (1'00), — z jałówek 1'20 (1'20); za 1 sztukę: skóry cielęce 5'00 — 7'00 (5'00 — 7'00).

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg loco rzeźnia: skóry bydłecze lżejsze (18 — 25 kg) prima 1'30 — 1'50, — secunda 1'35, — bydłecze cięższe (25 — 40 kg) 1'15 — 1'30; za 1 sztukę: skóry cielęce suche 5'50 — 6'00, — cielęce mokre (3 do 4 kg wagi) 2'20, — końskie 200 do 220 cm 18'00, — ponad 220 cm 20'50 — 22'00.

BYDGOSZCZ. — Ceny orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg loco Bydgoszcz: skóry bydłecze ciężkie 1'00, — lekkie 1'20 — 1'40, — skopowce solone 1'00; za 1 sztukę: skóry cielęce lekkie 5'00, — ciężkie 6'00, — końskie 22'00, — kozie 3'00 — 4'00.

WŁOSIE I SZCZECINA

— Przy dość ograniczonym zapotrzebowaniu na rynku włosia i szczeciny panuje ostatnio tendencja nieco słabsza; ceny kształtują się naogół niżkow.

LWÓW. — Ceny orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg loco rzeźnia prowincjonalna w okręgu lwowskim: włosie twarde 6'00, — z grzywy 1'50, szerść bydłeca biała 0'30, — szara 0'25, szczecina w rzeźni 0'20, — dobrego gatunku 9'00.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg loco skład (za gotówkę — zależnie od długości i sztywności szczeciny): szczecina chińska gat. Zwik 3'75 — 9'00, — gat. Prosta dług. 2 — 2½ cala 7'00 — 15'00, — gat. Stock 8'00 — 10'00, — gat. Calcutta 8'75 — 15'00.

TŁUSZCZE I OLEJE

— W związku z ograniczonym zapotrzebowaniem poważniejszego przedsiębiorstwa, produkujące tłuszcze techniczne, obniżyły ceny niektórych swych produktów, a mianowicie: klejów: kostnego, skórniego, wysokowiskozowego, do pasów, żelatyny technicznej, oleiny, stearyny i t. d.

WARSZAWA. — Ceny orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg franco wagon stacja odbiorcza (w nawiasach podane są ostatnie notowania): klej kostny „Strem”, „Ceres”, „Urodzaj”, „Dr. R. May” przy odbiorze do 1.000 kg 2'65 (2'75), — ponad 1.000 kg 2'55 (2'65), — wagonowo 2'40 (2'50), klej kostny biały „Strem” w workach po 50 kg brutto za netto 2'65 (2'75), klej skórny „Extra I” i „Ceres I” 2'80 (4'00), — II 2'65 (3'80), klej biały 3'40 (4'50), — klej wysokowiskozowy w workach po 50 kg brutto za netto 3'40, żelatyna techniczna w workach po 25 kg brutto za netto 3'80 — (4'50), żelatyna techniczna „Super” 5'25, klej do pasów 3'80 (4'25), gliceryna chemicznie czysta 30 Bé 95% w blaszankach po 9, 15, 25, 50 i 100 kg (za opakowanie $\mathcal{Z}$ 0'02 za 1 kg) netto 3'05 (3'05), gliceryna techniczna biała 85/88% netto (w beczkach żelaznych do zwrotu) 1'75, — techniczna żółta 85% netto (w beczkach żelaznych do zwrotu) 1'75 (1'60), oleina destylat (w beczkach drewnianych) netto 2'00 (2'55), — saponificat (w beczkach drewnianych) netto 1'90 (2'45), stearyna w workach po 100 kg brutto za netto 2'00 (2'40), mączka kostna w workach po 100 kg brutto za netto franco wagon Strzemieszyce i Jabłonna odki. 30% P₂O₃ netto 16'00, — bębnowa 4'15% z kompens. 1:4 netto 16'00; loco skład Warszawa: lanolina bezwodna chemicznie oczyszczona w beczkach po 50 kg 4'70 (4'70), — w opakowaniu 5'70 (5'70), guma arabska w kryształach I gat. 3'25, wosk twardy „Carnauba” dla celów garbarskich 3'60 (3'60), szlak lemon prima 5'60 (5'60), — orange 4'10 (4'10), — biały 5'50 (5'50), — rubin 5'00 (5'00); za 100 kg franco wagon fabryka: żywica krajowa \$ 7'00 (7'00), terpentyna I gat. \$ 14'00 (14'00), — II gat. \$ 13'00 (13'00).

WARSZAWA. — Produkty destylacji sosny notowano — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg franco stacja Hajnowka lub Białowieża: terpentyna „Medicinale A” 1'55, terpentyna słołkowa 1'10, smoła sosnowa bezwodna 0'36, dziegieć aptekarski 0'46, węgiel sosnowy I 0'10, — II 0'07, karbolineum prawdziwe żywiczne 0'55.

MATERIAŁY BUDOWLANE

— Rynek materiałów budowlanych jest nadal pod znakiem minimalnych obrotów — nadzieje na pewne ożywienie ruchu budowlanego zawiodły niemal zupełnie. Tendencja słaba, znikome zapotrzebowanie jedynie na gatunki najtańsze.

WARSZAWA. — Notowania Syndykatu — w $\mathcal{Z}$ za 1.000 sztuk loco wagon fabryka: dachówka palona karpiova I kl. 155'00, — II kl. 115'00, — żłobkowana I kl. 240'00, — II kl. 196'00, — marsylska 300'00, — starorzyska 350'00, — holenderska 300'00; loco plac budowy: cegła kongresowa z gliny palonej ręczna 85'00 — 90'00, — pustakowa normalnych rozmiarów 85'00, — łożowa do murów wewnętrznych normalnych rozmiarów 70'00 — 75'00; za 100 sztuk loco plac wytwórnia lub wagon stacja wysyłająca: drewny równe 1½ cala 65'00, — 2 cale 85'00, — 3 cale 150'00, — 4 cale 260'00, — 5 cali 440'00, — 6 cali 680'00, — 7 cali 1.000'00, — 7½ cala 1.250'00, — 8 cali 1.500'00, — 9 cali 1.900'00, — 10 cali 2.700'00.

ŁÓDŹ. — Ceny orientacyjne — w $\mathcal{Z}$ za 1.000 sztuk loco budowa (w nawiasach ostatnie notowania): cegła 56'00 — 58'00 (60'00).

METALE I WYROBY METALOWE

— Zapotrzebowanie na odlewy z metali półszlachetnych ograniczone przy tendencji słabej; dotyczy to również w mniejszym lub większym stopniu innych działów, z wyjątkiem artykułów kanalizacyjnych, których zbyt w związku z robotami sezonowymi jest stosunkowo ożywiony.

WARSZAWA. — Notowania Koła Odlewni metali półszlachetnych — w $\mathcal{Z}$ za 1 kg loco fabryka bez opakowania: msiadź zwykły 3'30 — 3'60, brąz zwykły 3'75 — 4'20, brąz specjalny

najwyższy gatunek 6'50, fosforbronz 4'20 — 4'80, aluminium zwykłe 9'00, — specjalne 14'00.

— Ceny orientacyjne — w zł za 1 sztukę loco skład Warszawa: rury żelazne kanalizacyjne wymiarów 2"×2 mb o 1 mufie 14'30, — 2"×2 mb o 2 mufach 15'80, — 2"×1'20 mb o 2 mufach 11'00, — 3"×2 mb o 1 mufie 19'50, — 4"×2 mb o 1 mufie 31'00, — 6"×2 mb o 1 mufie 45'60, — 8"×2 mb o 1 mufie 75'00.

KATOWICE. — Notowania Biura Rozdzielczego Zjedn. Fabryk Blachy Cynkowej — w zł za 1.000 kg franco stacja Chebzie na G. Śląsku: blacha cynkowa przy odbiorze ponad 30 tonn 24, — od 5 do 30 t 24½, — do 5 t dla kupców hurtowych 25½, — dla kupców detalicznych i konsumentów 26½.

RYNEK AKCYJNY

za okres od 13 do 18 lipca 1931 r.

— W pierwszych dniach okresu sprawozdawczego zainteresowanie akcjami na giełdzie warszawskiej było stosunkowo niewielkie; również obroty były silnie ograniczone, co spowodowane było małą podażą materiału wskutek obniżonych silnie kursów. Druga połowa tygodnia przyniosła pewną poprawę sytuacji; tendencja ulega wzmocnieniu, obroty dzięki pewnemu podniesieniu się kursów nieco wzrastają, w rezultacie jednak tygodniowym większość notowanych akcji nie odzyskała poniesionych początkowo strat i ceniona była w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego nieco niżej.

W grupie akcji bankowych poważniejszym wahaniem ulegały akcje Banku Polskiego; po początkowej stracie zł 6'00 na akcji, w ostatnich dniach zwyżkowały, tak iż ostateczna zniżka wyniosła zł 3'00. Poza tem obracano akcjami Banku Handlowego w Warszawie — po kursie dotychczasowym.

Grupa akcji przedsiębiorstw chemicznych pozostała w okresie sprawozdawczym zupełnie bez notowań.

Z pośród akcji przedsiębiorstw elektrycznych, mało ostatnio ukazujących się na rynku, notowane były w okresie sprawozdawczym akcje „Siły i Światła”, wykazując niewielką zwyżkę w porównaniu z notowaniami z pierwszych dni lipca.

Akcjami przedsiębiorstw cukrowniczych interesowano się nadal dość dużo; kurs akcji Warsz. T-wa Fabryk Cukru pozostał bez zmiany. Częstocice zaś nieznacznie się obniżyły.

Akcje przedsiębiorstw cementowych oraz naftowych nie były notowane. Odnosi się to również do akcji przedsiębiorstw węglowych.

Grupa akcji przedsiębiorstw metalurgicznych należała do stosunkowo silniej ożywionych; dzięki zniżkom w pierwszych dniach okresu większość akcji wykazuje straty kursowe: Lilpopy —

zł 0'50, Ostrowieckie — zł 4'50, Starachowice — zł 0'25. Po bardzo niskim kursie zł 25'00 za akcję obracano oddawna nie-notowanymi akcjami Cegielskiego. Bez zmiany pozostał jedynie kurs Modrzejowa.

Zainteresowanie akcjami przedsiębiorstw włókienniczych, ubezpieczeniowych, handlowych, spożywczych i innych było nadal nieznaczne, i akcji te nie były notowane. Z dniem 18 lipca r. b. akcje T-wa Ubezpieczeń „Przezorność” notowane są bez kuponu za 1930 r. (bez wartości).

Na giełdach prowincjonalnych minął okres przy tendencji niejednolitej; niezbyt liczne transakcje dokonywane były przeważnie po kursach mało odbiegających od ostatnich notowań.

GIEŁDA WARSZAWSKA

	Wartość nominalna	Kurs najwyższy	Kurs najniższy	Kurs w dn. 18/VII
		w zł		
Bank Polski	zł 100	120'00	114'00	119'00
„ Handl. w Warsz.	zł 100	100'00	100'00	100'00
Siła i Światło	zł 50	40'00	40'00	—
Częstocice	zł 100	32'50	31'00	—
Warsz. T-wo Fabryk Cukru	zł 100	24'50	24'50	—
Cegielski	zł 100	25'00	25'00	—
Lilpop	zł 25	16'50	15'50	16'50 — 16'25
Modrzejów	zł 50	6'00	6'00	—
Ostrowiec — serja B				
I — III em.	zł 50	34'00	33'00	—
Starachowice	zł 50	9'25	8'50	9'00

GIEŁDA KRAKOWSKA

Akcje (maksimum i minimum — w zł; w nawiasach podane są notowania okresu poprzedniego): Bank Polski—122'00—120'00 (122'00 — 115'00), Zieleniewski — 15'00 (14'00).

GIEŁDA LWOWSKA

Akcje (jak wyżej): Bank Polski—123'00 (123'00), Chodorów—111'00, Gazy Wschodnie — 9'50 — 9'25 (9'25 — 9'00), Gazolina — 104'00, Tesp — 90'00.

GIEŁDA POZNAŃSKA

Akcje (jak wyżej): Bank Polski — 120'00 — 115'00 (120'00 — 110'00).

CLA ORAZ REGLAMENTACJA HANDLU ZEWN.

PROJEKT NOWEJ TARYFY CELNEJ. — Po ogłoszeniu części I projektu taryfy celnej ogłoszono obecnie część II tego projektu, zawierającą działy następujące:

VIII. — Surowce włókiennicze i wyroby z nich, oraz

XVIII. — Kapelusze, parasole, laski; artykuły mody.

Pozostaje jeszcze do ogłoszenia wykończona obecnie III część (ostatnia) projektu, obejmująca działy: hutniczy i metalowomaszynowy. Po wydaniu tej ostatniej części będzie można zdać sobie sprawę z całości projektu, obecnie zaś pragniemy nakreślić kilka uwag, dotyczących części II.

Pod względem budowy nomenklatury działy, zawarte w tej części, wzorują się na t. zw. genewskim projekcie nomenklatury, opracowanym przez komisję ekspertów celnych przy Komitecie Ekonomicznym Ligi Narodów. Przyjęcie nomenklatury genewskiej ułatwi w przyszłości ewentualne przystąpienie Polski do międzynarodowej konwencji o unifikacji nomenklatury celnej, o ile taka konwencja będzie pod auspicjami Ligi Narodów na podstawie już opracowanego projektu zawarta.

Cały projekt cechuje, w porównaniu z obecnie obowiązującą taryfą celną, poważne zróżniczkowanie pozycji i stawek celnych.

Cześć II zawiera 175 pozycji, obejmujących razem 802 stawek, w miejsce dotychczasowych 40 pozycji z 250 stawkami. Zróżniczkowanie to pozwoli na lepsze dopasowanie ochrony celnej do wartości poszczególnych towarów i uniknięcia nadmiernego obciążenia towarów tańszych. W szczególności należy podkreślić, jako akt wyjątkowo potrzebny i korzystny, zróżniczkowanie przędzy, zwłaszcza bawełnianej, oddzielenie przędzy jutowej od lnianej, konopnej i t. p., oraz zróżniczkowanie tkanin, szczególnie bawełnianych. Przy różniczkowaniu tkanin bawełnianych przyjęto, wzorem taryfy francuskiej, nowe kryterjum, dotychczas w naszej taryfie nieznanne, mianowicie, obok wagi metra kwadratowego — gęstość tkaniny, czyli ilość nitów w osnowie i wątku; okazało się bowiem, że różniczkowanie tkanin jedynie podług wagi metra kw. daje rezultaty wysoce niedostateczne, bo wartość tkanin zmienia się nie tyle w zależności od wagi, ile w zależności od wagi i gęstości tkaniny jednocześnie. Dzięki temu, w miejsce dotychczasowych 6 stawek projekt przewiduje 64 stawek.

Dalszą, ważną zdobyczą projektu jest zróżniczkowanie materiałów i wyrobów dzianych. Zamiast dotychczasowych ryczałtowych paru stawek w tym ważnym dziale produkcji włókienniczej

mamy w projekcie kilkadziesiąt stawek, zróżniczkowanych w zależności od gatunku wyrobu dzianego i wagi tuzina sztuk, względnie tuzina par.

Dzięki temu systemowi, znowu naśladowanemu lepsze wzory zachodnio-europejskie, wysokość ceł zostaje przystosowana do gatunku wyrobów dzianych i pozwala na rozwój produkcji lepszych gatunków w Polsce, z jednoczesnym uniknięciem nadmiernego obciążenia celnego gatunków tańszych.

Do innych jeszcze inowacji, wprowadzonych w projekcie w porównaniu z obecną taryfą, należy całkowita przebudowa działu konfekcyjnego. Obecne stawki na konfekcję są zbudowane w ten sposób, że opierają się na stawkach na materiał, z którego konfekcja została wykonana, i do tych stawek dodają pewien % na ochronę konfekcjonowania. Projekt zaś prze-

widuje stawki na konfekcję zupełnie samodzielne i niezależnie od stawek na materiał, jakkolwiek, oczywiście, przy obliczaniu tych stawek musiano wziąć pod uwagę stawki na artykuły niższego rzędu (półfabrykaty w stosunku do konfekcji). Być może, że przy takim systemie czenia konfekcji pewne materiały zostały zryczałtowane i połączone we wspólną pozycję konfekcyjną, chociaż, jako materiały, mają pozycje i stawki odrębne (np. materiały wełniane i półwełniane zostały w konfekcji połączone w jedną pozycję), i że, skutkiem tego, pewne stawki dla konfekcji dla danej części pozycji wypadły za wysokie, ale system ten ma pewną przewagę nad dzisiejszym z punktu widzenia polityki i techniki negocjacyjnej przy zawieraniu umów handlowych z zagranicą.

K.

KOMUNIKACJA I TRANSPORT

POD REDAKCJĄ MINISTERSTWA KOMUNIKACJI

PRZEPISY SŁUŻBOWE O ODPRAWIE I PRZEWOZIE TOWARÓW.

— Warunki odprawy i przewozu towarów, ujęte w wewnętrznym regulaminie przewozu przesyłek towarowych i w międzynarodowej t. zw. berneńskiej konwencji, jak również w postanowieniach taryfowych i w przepisach ekspedycyjnych—tworzą tak obszerną i skomplikowaną dziedzinę zarządzeń kolejowych, że dla należytego orjentowania się w niej uznano już oddawna za konieczne wydanie do użytku kolejowych pracowników stacyjnych specjalnego podręcznika. Takim podręcznikiem były wydane w 1923 r. „Przepisy wykonawcze dla ekspedycji towarowych.”

Od tej daty jednak wszystkie wyżej przytoczone normy ustawowe, a więc regulamin i konwencja, jak również taryfy wewnętrzne i międzynarodowe, uległy tak gruntownym przeobrażeniom, że podręcznik z 1923 r. musiał być zupełnie zarzucony, gdyż zamiast ułatwienia pracy utrudniał on jedynie orjentowanie się w przepisach obowiązujących.

W drodze bezpośredniej współpracy Ministerstwa Komunikacji z dyrekcjami ułożono przeto nowe „Przepisy służbowe o odprawie i przewozie towarów”, w których uwzględniono

wszystkie zmiany regulaminowe. A ponieważ obowiązujące dziś regulaminy i konwencje, będące wynikiem nowego układu stosunków po wojnie, obliczone są na dłuższy okres działania, przeto i nowym przepisom zapewniona jest dłuższa działalność.

„Przepisy służbowe” określają stosunek prawny kolei do publiczności, zadania ekspedycji towarowej, warunki magazynowania, postępowanie z każdym rodzajem przesyłek przy przyjmowaniu jej do przewozu, warunki zawarcia umowy o przewóz, prowadzenie ksiąg stacyjnych, ładowanie towarów, obliczanie przewoźnego, przewóz przesyłek, wykonywanie formalności celnych, akcyzowych i policyjnych, dozorowanie przesyłek w pociągach, postępowanie w razie przeszkód w przewozie, zmiany w umowie o przewóz, powiadomienie odbiorców o przybyciu przesyłki, wyładowanie lub przechowywanie przesyłek, sprzedaż przesyłek nieodebranych i t. d. Poza tem przepisy zawierają warunki przewozu zwierząt żywych i zwłok, przytaczają wzory oświadczeń, które nadawca może lub obowiązany jest zamieścić w liście przewozowym, wreszcie podają wzory nalepek na wagony lub przesyłki oraz wzory druków.

ŻEGLUGA I SPRAWY MORSKIE

RUCH W PORCIE GDYŃSKIM w tygodniu od 13 do 19 lipca r. b. był następujący:

Ruch statków

	Przyszło		Wyszło	
	ilość	nrt	ilość	nrt
Polska	7	10.221	7	10.221
W. M. Gdańsk	1	555	—	—
Anglja	3	5.359	3	6.630
Danja	5	3.210	8	4.737
Estonja	2	797	3	1.252
Finlandja	1	142	—	—
Francja	1	6.326	1	6.326
Łotwa	1	270	1	437
Niemcy	15	9.888	17	14.848
Norwegja	2	2.785	5	4.672
Stany Zjednoczone Am.	1	3.066	1	3.066
Szwecja	22	12.756	21	12.623
Litwa	1	437	—	—
Razem:	62	55.812	67	64.912

Przeładunek towarów (w tonnach)

Wyładowano

Ryż surowy	2.795
Żużle Thomasa	6.381
Żelastwo (złom)	5.265
Bawełna	105
Cukier ¹⁾	454
Miedź	15

Maszyny, aparaty i części	12
Ziemia Fullera	11
Smola	10
Opony i dętki	8
Samochody	7
Skóry	8
Wino	8
Herbata	5
Mąka pszenna	5
Wyroby żelazne	3
Konserwy mięsne	3
Liny manilowe	2
Żelazo	1
Makaron	1
Różne	8
Razem:	15.106

Załadowano

Bekony	676
Wędliny	135
Drób bity	4
Masło	93
Jaja	79
Cukier	65
Ryż tuszcz.	771
Mąka ryżowa	250
Drzewo	1.260
Miedź	15
Jagody	2
Manufaktura	65
Obuwie	3

¹⁾ Przywieziony barkami z kraju.

Węgiel:		
eksportowy	90.748	
bunkrowy	4.041	
razem:	94.789	
Koks	100	
Klepki	15	
Firanki	2	
Cynk	900	
Blacha cynkowa	2	
Olej fuzlowy	19	

Artykuły kanalizacyjne	15
Mączka kostna	285
Wyroby koszykarskie	7
Różne	4

Razem: 99.554

Obrót ogólny: 114.660

Ruch pasażerów

Przyjechało Wyjechało

Ruch zamorski 523 514

PRAWO I SĄD W ŻYCIU GOSPODARCZYM

CHAŁUPNICZY NIE PODLEGAJĄ PRZEPISOM PRAWA PRZEMYSŁOWEGO¹⁾. — Artykuł 1 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej z dn. 7/VI 1927 r. o prawie przemysłowym brzmi: „Za przemysł w rozumieniu niniejszego rozporządzenia uważa się wszelkie zatrudnienie zarobkowe lub przedsiębiorstwo, wykonywane samoistnie i zawodowo, bez względu na to, czy jest ono wytwarzające, przetwarzające, handlowe lub us ułowe”.

Jedna z organizacji rzemieślniczych prosiła Ministerstwo Przemysłu i Handlu o wyjaśnienie, czy chałupnicy podlegają przepisom rozporządzenia o prawie przemysłowym, przyczem organizacja ta powołała się na art. 6 ustawy o obowiązkowym ubezpieczeniu na wypadek choroby, który brzmi: „Chałupnikami... są pracujący u siebie w domu, lub w innym lokalu pracy, wyłącznie i przeważnie dla jednego lub więcej przedsiębiorców, dla pośrednika, majstra lub kupca, choćby używali własnych surowców i narzędzi pracy i zatrudniali członków rodziny lub obcych pracowników, jeżeli ta praca stanowi główną p dstawę ich utrzymania.”

Ministerstwo Przemysłu i Handlu dało następujące wyjaśnienie:

Chałupnicy nie podlegają przepisom rozporządzenia o prawie przemysłowym wobec braku w pracy chałupniczej tych wszystkich znamion, które w rozumieniu art. 1 powyższego rozporządzenia składają się na definicję przemysłu. (Nr. PD 32/38 t. 15 28, str. 27).

Wł. Dr.

ORZECZNICTWO SĄDOWE

PRZEDAWNIENIE WEKSLU A KLAUZULA EGZEKUCYJNA. — Sąd Najwyższy (w sprawie Nr. I C 2192/30) rozważał bardzo doniosłą dla praktyki obrotu handlowego kwestję przedawnienia odpowiedzialności z weksłu, opatrzonego klauzulą egzekucyjną.

Stan faktyczny sprawy, która stała się podstawą orzeczenia Sądu Najwyższego, był następujący:

Posiadał weksłu wystąpił przeciwko jednemu z żyrantów i uzyskał przeciwko niemu klauzulę egzekucyjną. Weksel ten wraz z klauzulą w następstwie zaginął, wobec czego wdrożone zostało t. zw. postępowanie amortyzacyjne i decyzją właściwego sądu grodzkiego zaginiony weksel uznany został za umorzony. W tym stanie rzeczy tytułarny posiadacz weksłu wystąpił do sądu okręgowego, który nakazał przymusowe wykonanie, z wnioskiem o wydanie mu odpisu klauzuli, a to przez analogię z przepisem art. 932 procedury cywilnej, który przewiduje, że wzamian zagubionego oryginału tytułu wykonawczego z wyroku sąd może mocą specjalnej decyzji wydać odpis tytułu. Zarówno sąd okręgowy, jak i sąd apelacyjny, odmówiły wydaniażądanego od isu — z założenia, że art. 932 ustawy postępowania cywilnego nie ma zastosowania do klauzuli egzekucyjnej, stwierdzając ponadto, że roszczenie wekslowe uległo przedawnieniu. W tym stanie sprawa przeszła pod rozpoznanie Sądu Najwyższego.

Art. 71 prawa wekslowego stanowi, że przedawnienie roszczeń

wekslowych (jak wiadomo, bardzo krótkie: 3 lata, 1 rok, 6 miesięcy) przerywa się między innymi przez wytoczenie powództwa z weksłu. Przepis kolejny (art. 72 prawa wekslowego) stanowi jednak, że jeżeli wszczęty proces nie jest należycie popierany i nie został zakończony, bieg przedawnienia rozpoczyna się na nowo od daty ostatniej czynności procesowej. Możliwość więc przedawnienia trwa dotąd, dopóki wierzyciel nie uzyska prawomocnego wyroku zasądającego, po uzyskaniu bowiem przez wierzyciela lakiego wyroku przedawnienie wekslowe przestaje wchodzić w rachubę, gdyż do wyroku stosują się ogólne przepisy prawa cywilnego o przedawnieniu (jak wiadomo, zasadniczy czasokres przedawnienia wynosi 30 lat).

Obok rzeczonego art. 71 obowiązuje także przejściowo, do czasu unifikacji przepisów prawa procesowego, art. 103 prawa wekslowego, w którego myśl przedawnienie wekslowe ulega przerwaniu również wskutek wniosku o udzielenie klauzuli i doręczenia nakazu egzekucyjnego na podstawie weksłu.

Wobec tego należy dojść do wniosku, że gdy wniosek o klauzulę przerywa przedawnienie, to ponowny bieg przerwanej przedawnienia dopuszczalny jest do czasu, aż klauzula nie stanie się prawomocną, czyli do czasu, gdy wykluczona będzie możliwość jej uchylecia, a więc do chwili upływu 6 miesięcy od daty doręczenia pozwanemu odpisu weksłu z klauzulą, w ciągu bowiem tych 6 miesięcy pozwanemu służy prawo wytoczenia powództwa o unieważnienie klauzuli z powodów prawnych, o ile one zachodzą. Gdy jednakże rzeczony 6-miesięczny okres upłynie i pozwany z powództwem nie wystąpił, klauzula staje się prawomocną i ma pełną moc wyroku prawomocnego, wobec czego przedawnienie wekslowe wogóle przestaje wchodzić w rachubę, zaczyna natomiast płynąć zwykle 30-letnie przedawnienie ogólne.

Wobec tego Sąd Najwyższy daje następujące wskazania:

Dla stwierdzenia, iż przerwane wskutek zgłoszenia wniosku o klauzulę przedawnienie na nowo rozpoczęło swój bieg, i że wskutek tego weksel, opatrzone klauzulą, uległ przedawnieniu, należy ustalić, czy po uzyskaniu klauzuli podjęte były przez wierzyciela lub dłużnika czynności procesowe, ewentualnie czy klauzula stała się prawomocną. Gdyby się okazało, iż istotnie dłużnik przeciwko klauzuli żadnych środków procesowych podjął już nie może, zastosowanie przedawnienia wekslowego należałoby wykluczyć, w przeciwnym zaś razie należałoby obliczyć, czy od ostatniej czynności procesowej, mającej związek z poszukiwaniem należności wekslowej, upłynął okres czasu, niezbędny do nowego przedawnienia wekslowego.

Równocześnie Sąd Najwyższy wypowiedział się co do możliwości stosowania wspomnianego art. 932 procedury cywilnej do klauzuli egzekucyjnej. Sąd Najwyższy, wychodząc z założenia, że klauzula egzekucyjna stanowi tytuł do egzekucji narówni z tytułem wykonawczym, wydanym z wyroku, orzekł, że wydanie odpisu zaginionej klauzuli z decyzji sądu nie jest sprzeczne z prawem. Wykluczone mogłoby to być tylko wówczas, gdyby zachodziły przeszkody natury faktycznej, w szczególności niemożność odtworzenia klauzuli z powodu braku odnośnego materiału w aktach sprawy.

KRONIKA BIEŻĄCA

PRZEGLĄD USTAW I ROZPORZĄDZEŃ

TRAKTAT:

Traktat przyjaźni, handlowy i nawigacyjny pomiędzy Polską a Chinami z dn. 18/IX 1929 r. oraz oświad-

¹⁾ P. zesz. 25/1931, str. 982 — notkę w lewym łamie.

czenie rządowe w sprawie ratyfikacji traktatu wraz z 2 notami i protokołem dodatkowym — z dn. 24/VI 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 62, poz. 499 oraz 500).

ROZPORZĄDZENIE RADY MINISTRÓW:

Zakaz przywozu nawozów azotowych — rozp. z dn. 21/VII 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 62, poz. 501).

ROZPORZĄDZENIA MINISTRÓW

Uregulowanie wywozu kurzych jaj zagranicę — rozp. Ministra Przemysłu i Handlu, wydane w porozumieniu z Ministrem Rolnictwa, z dn. 16/VI 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 62, poz. 503).

Opłaty probiercze — rozp. Ministra Przemysłu i Handlu w porozumieniu z Ministrem Skarbu z dn. 9/VII 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 62, poz. 505).

Przyznanie XI Międzynarodowym Targom Wschodnim ulg w sprawie ochrony wynalazków, wzorów i znaków towarowych rozp. Ministra Przem. i Handlu z dn. 11/VI 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 62, poz. 506).

Podwyższenie cel przywozowych od papieru i biuły — rozp. Ministrów: Skarbu, Przem. i Handlu oraz Rolnictwa z dn. 2/VII 1931 r. („Dz. Ust. R. P.” Nr. 62, poz. 507).

NOWE SPÓŁKI AKCYJNE

— „**Dom Handlowy Herman Meyer**”, S. A. z siedzibą w Warszawie, ul. Traugutta 2: kapitał akcyjny zł 2.000.000; założyciele: 1) Jerzy Meyer, Warszawa, pl. Małachowskiego 2, 2) Stanisław Meyer, Warszawa, al. Róż 10; 3) Teodor Toeplitz, Warszawa, Krak. - Przedmieście, 4) Henryk Toeplitz, Lwów, Potockiego 94; akt notarialny zeznany przed notariuszem Szymonem Landau dn. 15 maja 1931 r. Nr. Rep. 562.

TERMINY OGÓLNYCH ZEBRAŃ W SPÓŁKACH AKCYJNYCH

27 lipca:

— **Zjednoczone Fabryki Dykt Klejonych „Bracia Braun**”, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Zielna 12 m. 2.

— **Towarzystwo dla Przemysłu i Handlu Aptecznego „Orbis**”, S. A. w Częstochowie w likwidacji — o godz. 18 w lokalu Komisji Likwidacyjnej w Częstochowie, ul. Kościuszki 16.

— **Warszawska Fabryka Masowych Wyrobów Blaszanych „Tłocznia**”, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Szpitalna 8.

28 lipca:

— **„Standard Nobel w Polsce**”, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, al. Jerozolimskie 17.

— **Towarzystwo Akcyjne „Jules Varnhagen**”, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Okopowa 24.

29 lipca:

— **Polskie Zakłady Chemiczne „Nitrat**”, S. A. — o godz. 17 w lokalu S-ki w Warszawie, Praga, ul. Mińska 25.

— **„Stowarzyszenie Mechaników Polskich z Ameryki**”, S. A. — o godz. 17 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Marszałkowska 46.

30 lipca:

— **„Spółka Pedagogiczna**”, S. A. — godz. 18 w lokalu „Pod Strzechą” w Poznaniu, pl. Wolności 7.

— **„Krakus” Przemysł Spirytusowy i Chemiczny w Krakowie**, S. A. — o godz. 12 w sali posiedzeń Banku Dyskontowego Warszawskiego, S. A. Oddział w Krakowie, Rynek Główny 25.

— **Cukrownia „Nakło**”, S. A. — o godz. 15 min. 30 w Strzelnicy w Nakle.

— **„Polski Bank Przemysłowy**”, S. A. — o godz. 12 w lokalu Banku w Warszawie, ul. Senatorska 42.

— **„Browary Huggera**”, S. A. — o godz. 11 w lokalu S-ki w Poznaniu, ul. Półwiejska 25.

31 lipca:

— **„Widzewska Manufaktura**”, S. A. — o godz. 16 w lokalu S-ki w Łodzi, ul. Śródmiejska 13.

— **Towarzystwo Akcyjne „Quebracho**”, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Rybaki 6.

— **Cukrownia „Strzyżów**”, S. A. — o godz. 20 w lokalu Związku Zawodowego Cukrowni w Warszawie, ul. Moniuszki 11.

— **„Dom Książki Polskiej” Hurtownia dla Księgarzy i Wydawców w Warszawie**, S. A. — o godz. 17 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, pl. Trzech Krzyży 8.

6 sierpnia:

— **„Kapeka”, Krajowy Przemysł Karoserji**, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki przy ul. Mireckiego 5.

7 sierpnia:

— **„Przemysł Szklany w Polsce**”, S. A. — godz. 17 min. 30 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Zgoda 7.

— **Warszawskie Towarzystwo Fabryk Wyrobów Metalowych i Emaljowanych „Wulkan**”, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, Praga, ul. Jagiellońska 4/6.

— **Wielkopolska Wytwórnia Chemiczna „Blask**”, S. A. w Poznaniu — o godz. 11 w lokalu firmy Dr. Roman May, S. A. w Poznaniu, pl. Nowomiejski 4.

8 sierpnia:

— **„Grodzieckie Towarzystwo Kopalń Węgla i Zakładów Przemysłowych**”, S. A. — o godz. 10 w lokalu S-ki w Grodźcu (ew. II termin — dn. 24 sierpnia).

— **Towarzystwo Akcyjne Hurtownia Drzewa „Wisła**”, S. A. w likwidacji — o godz. 17 w lokalu Hurtowni Drzewa Wisła Leon Figel, Kapuściska Małe.

10 sierpnia:

— **„Brzeskiauto**”, S. A. w Poznaniu — o godz. 17 w sali Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności 15.

11 sierpnia:

— **„Bank Przemysłowy Warszawski**”, S. A. — o godz. 17 w lokalu Banku, ul. Czackiego 9 m. 5.

12 sierpnia:

— **„Cukrownia Pelplin**”, S. A. — o godz. 14 w Hotelu „Pod Orłem” w Pelplinie.

13 sierpnia:

— **Towarzystwo Przemysłowe „Florida**”, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, ul. Żytnia 22 (ew. II termin — o godz. 19).

— **Belgijska Spółka Akcyjna „Towarzystwo Akcyjne Sochaczewskiej Fabryki Sztucznego Jedwabiu**”, S. A. — o godz. 11 w Zarządzie S-ki w Brukseli, 368, Avenue Louise (Belgia).

14 sierpnia:

— **Fabryka Asfaltu, Tektury, Boraksu i Przetworów Chemicznych „Safat**”, S. A. — o godz. 18 w lokalu S-ki w Warszawie, al. 3 Maja 22/24.

SKARBOWOŚĆ I FINANSE

SPRAWY BUDŻETOWE

DOCHODY I WYDATKI BUDŻETOWE W MAJU I CZERWCU 1931 R. — Według danych tymczasowych dochody i wydatki budżetowe w maju i czerwcu 1931 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł):

	Dochody: maj czerwiec		Wydatki: maj czerwiec	
A. — ADMINISTRACJA:				
Prezydent Rzeczypospolitej	16	14	234	264
Sejm	24	22	644	624
Senat	5	5	156	204

Kontrola Państwowa	0	0	499	454
Prezydium Rady Ministrów	2	3	255	275
Min. Spraw Zagranicznych	311	459	3.320	3.193
" " Wojskowych	262	263	58.749	63.363
" " Wewnętrznych	1.179	1.583	16.339	16.360
" Skarbu	122.796	106.380	9.339	8.732
" Sprawiedliwości	4.180	4.175	8.127	8.510
" Przemysłu i Handlu	856	892	3.260	2.839
" Komunikacji	63	30	350	199
" Rolnictwa	559	534	2.560	2.350
" Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	158	136	31.172	30.385
" Robót Publicznych	1.063	1.138	5.463	5.735
" Pracy i Opieki Społecznej	49	24	17.607	15.723
" Reform Rolnych	91	75	1.856	1.906
" Poczt i Telegrafów	2	1	122	151
Emerytury	3.051	2.844	11.056	13.061
Renty inwalidzkie i pensje	—	—	15.534	15.841
Długi państwowe	—	—	24.962	29.229

Razem: 134.688 118.579 211.602 219.400

B. — PRZEDSIĘBIORSTWA:

Prezydium Rady Ministrów:				
a) Polska Agencja Telegraf.	—	—	54	54
b) Drukarnie Państwowe	18	18	—	—
c) Wydawnictwa Państwowe	85	70	—	—
Ministerstwo Przem. i Handlu:				
Przedsięb. przemysłowe, handlowe i górn.-hut.	13	6	—	—
Ministerstwo Komunikacji:				
Polskie Koleje Państwowe	4.000	5.500	—	—
Ministerstwo Rolnictwa:				
Lasy Państwowe	2.316	3.019	—	—
M-stwo Poczt i Telegrafów:				
Polska Poczta, Telegraf i Telefon oraz przedsiębiorstwa pomocnicze	2.900	—	—	—

Razem: 9.332 8.613 54 54

C. — MONOPOLE:

Monopol solny	3.500	3.500	—	—
" tytoniowy	33.000	26.000	—	—
" spiryтусowy	18.078	17.634	—	—
" zapalczany	3	0	—	—
Loterja państwowa	1.000	1.500	—	—

Razem: 55.581 48.634 — —

Ogółem: 199.601 175.826 211.656 219.454

Oba miesiące sprawozdawcze — podobnie zresztą, jak i kwiecień — przyniosły deficyty budżetowe — stosunkowo nieznaczny w maju (zł 12'1 miljn.), znacznie większy w czerwcu (zł 43'6 miljn.). Wzrost deficytu w czerwcu tłumaczy się tem, że wydatki nie tylko nie spadły, lecz nieco wzrosły, a dochody wykazały dość wydatną niżkę.

Niżka dochodów — zarówno w maju (o zł 19'4 miljn.), jak i w czerwcu (o zł 23'8 miljn.) — dotyczy zarówno dochodów administracji z zł 165'7 miljn. do zł 134'7 miljn. i do zł 118'6 miljn.), jak i wpłat przedsiębiorstw (z zł 10'4 miljn. do zł 9'3 miljn. i do zł 8'6 miljn.) oraz wpłat monopolów (z zł 52'9 miljn. do zł 55'6 miljn. i do zł 48'6 miljn.). O spadku dochodów administracji zadecydował spadek wpływów z danin. We wpłatach przedsiębiorstw zmniejszyły się wpłaty Poczty i Telegrafu (w kwietniu zł 5'0 miljn., w maju zł 2'9 miljn. i w czerwcu — brak wpłaty), przy wyższym wpłatach Polskich Kolei Państwowych (zł 2'5 miljn., zł 4'0 miljn., zł 5'5 miljn.).

Wydatki spadły w maju z zł 250'2 miljn. (w kwietniu) do zł 211'7 miljn., lecz w czerwcu wzrosły do zł 219'5 miljn. Decydujące wahania wykazuje pozycja obsługi długów: zł 58'5 miljn. w kwietniu, zł 25'0 miljn. w maju, zł 29'2 miljn. w czerwcu.

Zestawienie dochodów i wydatków budżetowych w maju i czerwcu 1931 r. z 1/12 kwot, preliminowanych w budżecie na cały 1931/32 r., oraz z rzeczywistymi dochodami i wydatkami w tych 2 miesiącach 1930 r., przedstawia się, jak następuje (w miljn. zł):

Dochody:	1/12 bud-		M a j:		Czerwiec:	
	żetu na	1931/32	1931	1930	1931	1930
Administracja	154'0	134'6	161'3	118'6	143'0	
w tem:						
Ministerstwo Skarbu	141'1	122'8	147'8	106'4	132'3	
Przedsiębiorstwa	11'4	9'3	9'1	8'6	8'1	

w tem:					
Polskie Koleje Państw.	3'8	4'0	—	5'5	—
Lasy Państwowe	5'4	2'3	7'0	3'0	6'0
Poczta i Telegraf	2'1	2'9	2'0	—	2'0
Monopole	73'5	55'6	62'0	48'6	65'1
Ogółem:	238'9	199'6	232'4	175'8	216'2

Wydatki:					
Administracja	237'7	211'6	231'1	219'4	215'4
w tem:					
Długi	26'3	25'0	22'0	29'2	15'2
Przedsiębiorstwa	1'2	0'1	0'3	0'1	0'2
Ogółem:	238'8	211'7	231'4	219'5	215'6

Jak widzimy, dochody w r. b. były niższe zarówno od teoretycznie obliczonej normy budżetowej, jak i od dochodów w r. ub. To samo da się stwierdzić co do wydatków, z tą różnicą, że wydatki w czerwcu r. b. były nieco wyższe od wydatków w czerwcu r. ub. — dzięki znacznie wyższej kwocie na obsługę długów.

W ciągu całego I kwartału 1931/32 r. dochody wyniosły zł 604'5 miljn., a więc były mniejsze od dochodów, osiągniętych w I kwartale 1930/31 r. (zł 683'3 miljn.). Wydatki budżetowe w okresie I kwartału 1931/32 r. wynosiły zł 681'3 miljn., gdy w 1930/31 r. zł 680'5 miljn.

Stosunek dochodów i wydatków w okresie I kwartału bież. roku budżetowego do sum, ustalonych w budżecie na cały rok, przedstawia się następująco:

	%
Dochody	21'1
Administracja	22'7
Przedsiębiorstwa	20'8
Monopole	17'8
Wydatki	23'8
Administracja	23'9
Przedsiębiorstwa	1'2

Jak widzimy, zarówno dochody, jak i wydatki budżetowe nie osiągnęły idealnego procentu budżetu (25% za 3 miesiące).

Obok wydatków inwestycyjnych, uskutecznianych z budżetu administracji na rok 1931/32, oraz przez przedsiębiorstwa, wydatkowano też w maju i czerwcu dalsze kwoty na nadzwyczajne inwestycje z rezerw skarbowych (ustawa z dn. 31 marca 1928 r.), a mianowicie (w tys. zł):

Wydatki netto:		
	maj	czerwiec
Prezydium Rady Ministrów	18'0	7'3
Ministerstwo Spraw Wewnętrznych	237'6	0'1
" Skarbu	12'6	14'7
" Sprawiedliwości	11'4	0'1
" Wyzn. Rel. i Ośw. Publ.	7'0	13'0
" Robót Publicznych	45'3	129'0
Razem:	331'8	164'1

W okresie do czerwca 1931 r. włącznie wydatkowano z kredytów na nadzwyczajne inwestycje zł 91'9 miljn.

W miesiącach sprawozdawczych wydatkowano, jako w okresie ulgowym, z budżetu 1930/31 zł 8'0 miljn., a mianowicie (w tys. zł):

	Maj	Czerwiec
Ministerstwo Spraw Zagranicznych	100	—
" " Wojskowych	2.944	3.509
" " Wewnętrznych	—	36
" Skarbu	110	596
" Sprawiedliwości	11	14
" Komunikacji	19	223
" Rolnictwa	23	0
" W. R. i Ośw. Publ.	182	204
" Robót Publ.	4	47
Razem:	3.394	4.628

Obroty kasowe w maju i czerwcu r. b. przedstawiały się następująco (w miljn. zł):

	Maj		Czerwiec	
	docho- dy	wydat- ki	docho- dy	wydat- ki
Pozostałość na początku miesiąca	176'3	—	189'3	—
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim na początku miesiąca	13'0	—	13'0	—
Rachunek specjalny pożyczki zapłaconej w Banku Polskim na początku miesiąca	0'7	—	0'1	—
Obroty budżetowe	199'6	211'6	175'8	219'5
Autonom. obroty budżetowe Województwa Śląskiego	13'5	8'7	9'0	10'8
Nadzwyczajne wydatki inwestycyjne	—	0'3	—	0'2
Część zaległego dodatku mieszkaniowego za 1928 r.	—	—	—	0'0
Pożyczki państw. (wewnętrzne)—obroty gotówką:				
pożyczka konwersyjna	—	0'0	—	0'0
" premjowa dolarowa	0'1	0'1	0'0	0'0
Pożyczki zagraniczne:				
6½% pożyczka zapłaconą	3'5	14'2	138'1	93'9
Sumy obrotowe	564'3	541'1	609'7	568'4
" obce	202'2	191'5	208'9	207'8
Pozostałość w końcu miesiąca	—	189'3	—	181'5
Rachunek specjalny pożyczki stabilizacyjnej w Banku Polskim w końcu miesiąca	—	13'0	—	11'8
Rachunek specjalny pożyczki zapłaconej w Banku Polskim w końcu miesiąca	—	0'1	—	44'3
Ogółem:	1.173'3	1.173'3	1.343'9	1.343'9

WPŁYWY Z DANIN I MONOPOŁÓW W MAJU I CZERWCU 1931 R. — Według danych tymczasowych wpływy z danin publicznych oraz monopolów państwowych w maju i czerwcu 1931 r. przedstawiały się następująco (w tys. zł)

1. — PODATKI BEZPOŚREDNIE

	Maj	Czer- wiec
Podatki gruntowe	5.205	2.560
" od nieruchomości miejskich i nie- których wiejskich	3.721	4.476
Podatek przemysłowy	22.764	18.650
" dochodowy	24.271	13.826
" wojskowy	—	29
" od kapitałów i rent	646	328
Zaległości podatków zniesionych	—	1
Odsetki zwłoki, kary, należności egzekucyjne i grzywny	2.697	2.315
R A Z E M:	59.334	42.173

2. — PODATEK MAJĄTKOWY

1.376 5.850

3. — PODATKI POŚREDNIE

Podatek od wina	148	212
" " piwa	1.497	1.339
" " cukru	9.404	11.099
" " drożdży	808	585
" " olejów mineralnych	2.712	2.044
" " zapalniczek	1	—
" " kwasu octowego	11	32
Akcyzowe opłaty patentowe	38	487
Odsetki zwłoki, kary i grzywny	155	161
Podatki zniesione	—	—
R A Z E M:	14.773	15.995

4. — CŁO

Cło przywozowe	13.651	12.705
Wpływy uboczne od cła przywozowego	1.826	1.517
Cło wywozowe	96	127
Wpływy uboczne od cła wywozowego	6	7
R A Z E M:	15.578	14.356

5. — OPŁATY STEMPOWE

13.840 12.956

6. — NADZWYCZ. DODATEK DO DANIN

10.144 7.697

7. — MONOPOLE

Monopol solny	3.500	3.500
" tytoniowy	33.000	26.000
" spirytusowy	18.078	17.634
" zapalczany	3	—
Loterja państwowa	1.000	1.500
R A Z E M:	55.581	48.634
O G Ó Ł E M:	170.627	147.625

Maj i czerwiec nie są zazwyczaj dla Skarbu zbyt wydajnymi miesiącami — choćby dlatego, że nie przypadają na te miesiące większe płatności podatkowe. Tendencja wpływów z danin i monopolów w miesiącach sprawozdawczych była w r. b. taka sama jak w r. ub.: wzrost wpływów w maju, spadek w czerwcu, tylko poziom wpływów był w r. b. znacznie niższy. W maju r. b. wzrosły o niewielkie sumy zarówno wpływy z danin, jak i wpływy z monopolów (w r. ub. wzrost wpływów z danin przy spadku wpływów z monopolów) w czerwcu r. b. spadły dość znacznie (i mniej więcej równomiernie) wpływy z obu źródeł (w r. ub. silniejszy spadek wpływów z danin przy lekkim wzroście wpływów z monopolów).

Wpływy z danin i monopolów, faktycznie osiągnięte w miesiącach sprawozdawczych, niewiele odbiegały od sum preliminarynych na te miesiące przez Ministerstwo Skarbu. Daniny bezpośrednie przyniosły więcej, niż się spodziewano, niezupełnie zaś dopisywały wpływy, zależne ściśle od rozmiarów obrotów i konsumpcji. Stosunek wpływów rzeczywistych do preliminarzy miesięcznych ilustruje następujące zestawienie (w miljn. zł):

	Maj		Czerwiec	
	prelimi- nowano	wpły- nęło	prelimi- nowano	wpły- nęło
Podatki bezpośrednie zwyczaj.	58'0	59'3	41'8	42'2
w tem:				
podatki gruntowe	6'0	5'2	2'0	2'6
podatek od nieruchomości	3'5	3'7	3'5	4'5
" przemysłowy	21'0	22'8	21'0	18'7
" dochodowy	24'0	24'3	12'5	13'8
Podatek majątkowy	1'0	1'4	1'0	5'9
Podatki pośrednie	15'2	14'8	16'4	16'0
Cło	18'0	15'6	17'0	14'4
Opłaty stempłowe	15'0	13'8	15'0	13'0
Nadzwycz. dodatek do danin	8'6	10'1	7'1	7'7
Monopole	63'5	55'6	52'0	48'6
w tem:				
monopol spirytusowy	25'0	18'1	21'0	17'6
" tytoniowy	33'0	33'0	26'0	26'0
Ogółem daniny i monopole:	179'2	170'6	150'2	147'6

Podatki bezpośrednie zwyczajne (a więc bez majątkowego) w maju wzrosły w stosunku do kwietnia o zł 3'6 miljn. do zł 59'3 miljn., lecz w czerwcu spadły o zł 17'1 miljn. do zł 42'2 miljn. Wpływy z podatków gruntowych, których płatność (1 rata za rok 1931) przypadła na kwiecień, w maju utrzymały się jeszcze na wysokim poziomie (zł 5'2 miljn. wobec zł 5 miljn. w kwietniu), w czerwcu zaś silnie spadły (zł 2'6 miljn.); podobnie oscylowały wpływy w r. ub. (zł 5'4 miljn., zł 6'5 miljn., zł 2'5 miljn.). Wpływy z podatku od nieruchomości, który płatny był w maju, przez miesiące sprawozdawcze wzrastały (zł 2'8 miljn. w kwietniu, zł 3'7 miljn. w maju, zł 4'5 miljn. w czerwcu) — kształtując się nieco odmiennie niż w r. ub. (zł 3'8 miljn., zł 3'0 miljn., zł 4'4 miljn.). Dochody z podatku przemysłowego — wobec płatności w miesiącach sprawozdawczych wyrównały podatek za rok 1930 — były wyższe (zł 14'4 miljn. w kwietniu, zł 22'8 miljn. w maju, zł 18'7 miljn. w czerwcu), utrzymując się jednak na poziomie poważnie niższym niż w r. ub. (zł 15'5 miljn., zł 27'2 miljn., zł 22'9 miljn.). Wpływy z podatku dochodowego, którego płatność kończyła się w dn. 1.V, jeszcze w maju były dość wysokie (zł 24'3 miljn. wobec zł 29'7 miljn. w kwietniu i zł 31'8 miljn. w maju r. ub.), lecz w czerwcu już silnie spadły (zł 13'8 miljn. wobec zł 15'0 miljn. w czerwcu r. ub.).

Dochód z podatku majątkowego, którego płatność przypadła na czerwiec, był w maju jeszcze niewielki (zł 1'4 miljn. wobec zł 1'3 miljn. w kwietniu), lecz w czerwcu podniósł się do zł 5'9 miljn.

Wpływy z podatków pośrednich wzrastały przez oba miesiące sprawozdawcze (zł 14'3 miljn. w kwietniu, zł 14'8 miljn. w maju, zł 16'0 miljn. w czerwcu), utrzymując się jednak na poziomie niższym niż w r. ub. (zł 15'5 miljn. w maju,

z 17·4 miljn. w czerwcu). W maju wzrósł głównie dochód z podatku od piwa (z z 0·6 miljn. w kwietniu do z 1·5 miljn.), w czerwcu zaś — dochód z podatku od cukru (z z 9·4 miljn. w maju do z 11·1 miljn.). Stale spadają wpływy z podatku od olejów mineralnych i z podatku od drożdży.

Dochód z ceł — wobec spadku importu — obniża się (z z 19·1 miljn. w kwietniu, z 15·6 miljn. w maju, z 14·4 miljn. w czerwcu), przynosząc sumy o wiele niższe niż w r. ub. (z z 23·1 miljn., z 25·9 miljn., z 21·4 miljn.).

W związku z jeszcze bardziej skurczonymi obrotami na niższym poziomie niż w r. ub. utrzymują się również tegoroczne wpływy z opłat stempłowych (w maju z 13·8 miljn. w r. b. wobec z 15·2 miljn. w r. ub., w czerwcu z 13·0 miljn. wobec z 16·5 miljn.).

Skurczenie konsumpcji wpływa również na zbyt towarów monopolowych, a zwłaszcza monopolu spirytusowego, stąd zmniejszenie się i wpłat monopolów; wyniosły one w maju i czerwcu r. b. z 55·6 miljn. i z 48·6 miljn. wobec z 62·0 miljn. i z 65·1 miljn. w r. ub. Zaznaczyć należy, że w maju r. b. wpłaty monopolów były wyższe niż w kwietniu r. b. (z 52·9 miljn.), a to dzięki temu, że wzrosła wpłata monopolu tytoniowego — z z 26·0 miljn. do z 33·0 miljn., a więc do poziomu wyższego nawet niż w r. ub. (z 32·0 miljn.). Wpłaty z monopolu spirytusowego stale spadają (z z 23·1 miljn. w kwietniu, z 18·1 miljn. w maju, z 17·6 miljn. w czerwcu).

Zestawienie wpływów z danin i monopolów w maju i czerwcu 1931 r. z przeciętną miesięczną wpływów, przewidzianych w budżecie na 1931/32 r., oraz z wpływami, osiągniętymi w analogicznych miesiącach 1930 r., przedstawia się następująco (w miljn. z):

	¹ / ₁₂ budżetu na 1931/32	Maj: 1931	Maj: 1930	Czerwiec: 1931	Czerwiec: 1930
Podatki bezpośrednie	58·8	59·3	72·2	42·2	47·9
Podatek majątkowy	3·7	1·4	1·2	5·9	1·5
Podatki pośrednie	15·5	14·8	15·5	16·0	17·4
Cło	29·2	15·6	25·9	14·4	21·4
Opłaty stempłowe	15·1	13·8	15·2	13·0	16·5
Nadzwycz. dodatek do danin	9·4	10·1	11·4	7·7	8·1
Monopole	73·5	55·6	62·0	48·6	65·1

Jak widzimy, wpływy, osiągnięte w maju i czerwcu, są przeważnie niższe od teoretycznie obliczonej miesięcznej normy budżetowej (z wyjątkiem podatków bezpośrednich i nadzwyczajnego dodatku do danin — w maju, oraz podatku majątkowego i podatków pośrednich — w czerwcu).

Dochód z danin i monopolów w I kwartale 1931/32 r. wyniósł z 484·5 miljn., a więc mniej zarówno od dochodu uzyskanego w I kwartale 1930/31 r. (z 575·1 miljn.), jak i od kwoty, przewidzianej w budżecie ($\frac{1}{4}$ kwoty, preliminowanej na cały 1931/32 r. — z 615·4 miljn.).

Zestawienie wpływów w okresie I kwartału 1931/32 r. z wpływami, osiągniętymi w tym samym czasie w 1930/31 r., oraz z budżetem na 1931/32 r., przedstawia się następująco:

	I kwartał		
	1930/31	1931/32	% budżetu
	miljn. z	miljn. z	% budżetu
Daniny	381·4	327·4	20·7
Podatki bezpośrednie	183·1	157·3	22·3
w tem:			
podatki gruntowe	14·4	12·8	21·4
podatek od nieruchomości	11·2	11·0	22·9
" przemysłowy	65·5	55·8	18·6
" dochodowy	81·6	67·8	27·1
Podatek majątkowy	4·1	8·5	19·4
Podatki pośrednie	47·3	45·1	24·3
w tem:			
podatek od cukru	30·5	30·0	24·0
Cło	70·4	49·0	14·0
Opłaty stempłowe	47·2	40·2	22·1
Nadzwycz. dodatek do danin	29·3	27·4	24·2
Monopole	193·7	157·1	17·8
w tem:			
monopol tytoniowy	97·0	85·0	21·7
" spirytusowy	77·9	58·8	14·7
Ogółem daniny i monopole:	575·1	484·5	19·7

K.

PODATKI I OPŁATY

NALEŻNOŚCI OD SKARBU PAŃSTWA A SPŁATA PODATKÓW.

— Celem ułatwienia spłaty zaległości podatkowych tym płatnikom, którzy posiadają należności od Skarbu Państwa za wykonane roboty i dostawy dla instytucji państwowych, Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 18/VII 1931 r. L. D. V 13199/1 ustaliło, co następuje:

Dla uzyskania decyzji, wstrzymującej egzekucję z tytułu zaległości skarbowych, zainteresowani płatnicy winni zwrócić się do właściwej kasy skarbowej o wydanie wyciągów z właściwych kont ksiąg bieżących tych podatków, względnie innych należności skarbowych, z którymi płatnik zalega. Otrzymane z kasy skarbowej wyciągi z kont ksiąg bieżących płatnik składa przy podaniu tej władzy państwowej, dla której wykonał dostawę, prosząc o wydanie zaświadczenia o wysokości należnej mu za dostawę kwoty oraz o przelanie przez tę władzę z jego należności odpowiedniej kwoty na pokrycie zobowiązań względem Skarbu Państwa, uwidocznionych w złożonych przez niego wyciągach.

Urząd skarbowy z chwilą otrzymania zaświadczenia władzy państwowej, dla której wykonana została dostawa, stwierdzającego, że suma zaległości danego płatnika w określonej kwocie zostanie przelana przez tę władzę natychmiast po otrzymaniu kredytu, obowiązany jest wstrzymać całkowicie względnie ograniczyć odpowiednio kroki egzekucyjne, zależnie od sumy, która ma być przelana przez władzę asygnującą na pokrycie zaległości skarbowej.

Całkowite zwolnienie z pod zajęcia zaskwestrowanych ruchomości następuje z chwilą przelania przez władze asygnujące należności za dostawy, o ile przelana kwota wystarcza na pokrycie zaległości skarbowej. W przeciwnym razie urząd skarbowy winien zwolnić z pod sekwestru tylko część zajętych ruchomości, zależnie od stopnia zabezpieczenia pretensji Skarbu.

Wkońcu Ministerstwo Skarbu zaznacza, że kary za zwłokę od zaległości skarbowej, w wypadku przedłożenia przez dostawcę zaświadczenia o posiadaniu należności od Skarbu Państwa, oblicza się do dnia powstania prawa płatnika do otrzymania należności za dostawę, o ile data tego prawa została uwidoczniona w wydanym przez instytucję zaświadczeniu; w przeciwnym zaś razie kary za zwłokę oblicza się do dnia wystawienia wspomnianego zaświadczenia.

ZWOLNIENIE OD PODATKU OBROTOWEGO EKSPORTU WĘGLA WYWAROWEGO.

— Okólnikiem L. D. V 7002/4 Ministerstwo Skarbu wyjaśniło, iż otrzymywany przez gorzelnie przy przerobieniu spirytusu z melasy wywar, zwany powszechnie „węglem wywarowym”, jest półfabrykatem i jako taki korzysta przy eksporcie ze zwolnienia, przewidzianego w art. 3 p. 15 ustawy o podatku przemysłowym.

SPRZEDAŻ ARTYKUŁÓW SPOŻYWCZYCH PRZEZ PRZEMYSŁOWE PRZEDSIĘBIORSTWA KONSUMENTOM A PODATEK OBROTOWY.

— Wślad za okólnikiem z dn. 10/VI 1930 r. L. D. V 6545/4/30 Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 20/VII 1931 r. L. D. V 8268/4 wyjaśniło, że ulgową 1% stawkę podatkową z art. 7 p. c ustawy o państwowym podatku przemysłowym należy również stosować do sprzedaży konsumentom artykułów spożywczych pierwszej potrzeby przez przedsiębiorstwa przemysłowe bezpośrednio z zakładu przemysłowego względnie z oddzielnego zakładu handlowego, obsługującego zakład przemysłowy.

PODATEK OD OBROTU WYROBAMI OGNIOTRWAŁEMI (SZAMOTOWEMI). — Okólnikiem z 1926 r. wyjaśniło Ministerstwo Skarbu, że wyroby ogniotrwałe (szamotowe), pozbywane dla celów przemysłowych hutom żelaza, hutom szkła fabrykom karbidu, cementu i t. p., ulegają zużyciu w wykonywanym przemyśle i z tego powodu poleciło stosować do tego rodzaju obrotów stawkę podatkową, przewidzianą w art. 7 p. a ustawy o państwowym podatku przemysłowym.

Ponieważ wyjaśnienie powyższe pozostaje w sprzeczności z później wydanymi wyrokami Najwyższego Trybunału Administracyjnego w kwestii interpretacji postanowień art. 7 p. a po-

wyższej ustawy, Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 20 lipca 1931 r. L. D. V 7443/31 stwierdziło, że wymieniony okólnik utracił moc obowiązującą.

O ile jednak chodzi o opisane wyżej obroty przedsiębiorstw, produkujących wyroby ogniotrwałe (szamotowe), osiągnięte do dn. 1 sierpnia 1931 r., Min. Skarbu upoważniło izby skarbowe oraz Śląski Urząd Wojewódzki do umarzania na zasadzie art. 94 ustawy, na indywidualne prośby zainteresowanych płatników, różnicy w podatku przemysłowym, przypadającej od tych obrotów z tytułu zastosowania 2% stawki — w myśl niniejszego zarządzenia — zamiast 1% stawki, stosowanej dotychczas, o ile odnośne przedsiębiorstwa udowodnią, że w kalkulacji nie uwzględniały wyższego obciążenia z tytułu podatku przemysłowego od obrotu.

WYDAWANIE PÓLROCZNYCH ŚWIADECTW PRZEMYSŁOWYCH. — W celu uproszczenia postępowania przy wydawaniu półrocznych świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw, wykonywanych sezonowo w miejscowościach, niezaliczonych do miejscowości klimatycznych i leczniczych, Ministerstwo Skarbu na podstawie art. 32 ustęp 2 ustawy o podatku przemysłowym upoważniło okólnikiem z dn. 20/VII 1931 r. L. D. V 7559/4 izby skarbowe oraz Śląski Urząd Wojewódzki do zezwalania we własnym zakresie działania, naskutek indywidualnych podań płatników, na nabywanie półrocznych świadectw przemysłowych dla przedsiębiorstw, o których mowa w art. 32 ustęp 2 powyższej ustawy, z tem, że ważność takich świadectw upływa po 6 miesiącach po ich wydaniu.

INKASO PRZEZ ZWIĄZKI SAMORZĄDOWE PAŃSTWOWYCH PODATKÓW REALNYCH. — Wobec konieczności usprawnienia administracji skarbowej Ministerstwo Skarbu okólnikiem z dn. 9/VII r. 1931 L. D. V 12907/1/31 upoważniło izby skarbowe do wydawania na podstawie art. 7 ustawy o podatku od lokali oraz art. 3 rozporządzenia Prezydenta Rzplitej o podatku od nieruchomości we własnej kompetencji zarządzeń o wstrzymywaniu wypłaty związkom samorządowym dodatków samorządowych i udziałów gmin w podatkach państwowych w wypadkach przetrzymywania przez związki samorządowe sum, zainkasowanych na rachunek Skarbu z tytułu podatku od nieruchomości, lokali i placów budowlanych.

RYNEK DEWIZ I PAPIERÓW PROCENTOWYCH

GIEŁDA WARSZAWSKA

za okres od 13 lipca do 18 lipca 1931 r.

— Okres sprawozdawczy minął przy tendencji niejednolitej dla walut, których kursy w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego wykazują w wielu wypadkach poważniejsze różnice. Zniżkowały, mianowicie, w silniejszym stopniu funty szterlingów, korony duńskie i guldeny gdańskie, oraz belgi i liry włoskie. Bez zmiany pozostał kurs franków francuskich i koron szwedzkich, zwykowały zaś dolary, franki szwajcarskie, korony czeskosłowackie, szylingi austriackie i floreny holenderskie.

Zapotrzebowanie na dolary gotówkowe uległo, szczególnie w pierwszych dniach okresu, dość silnemu zwiększeniu; kurs ich wykazuje znaczne wahania wwyż, osiągając poziom $\mathcal{Z}$ 9'10, a kończąc okres sprawozdawczy na poziomie $\mathcal{Z}$ 9'06 za \$ 1, a więc znacznie wyższym niż w okresie poprzednim. W obrotach prywatnych kurs dolara ulegał jeszcze silniejszym wahanom, kończąc okres sprawozdawczy kursem $\mathcal{Z}$ 9'05 za \$ 1, a więc poniżej notowań giełdowych.

Wysokość dziennego zapotrzebowania walut była, specjalnie w pierwszych dniach tygodnia, znacznie wyższa od przeciętnego poziomu poprzednich tygodni.

	Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs w dn. 18/VII
--	------------------------	------------------------	-------------------------

		w $\mathcal{Z}$		
Dolary St. Zjedn.	\$ 1	8'925	8'924	8'925
" " " telegr.	\$ 1	8'929	8'927	8'929
Funty szterlingów	£ 1	43'39½	43'30	43'30
Franki francuskie	100 fr.	35'08	35'05	35'05
Franki szwajcarskie	100 fr.	173'70	173'34	173'70
Belgi	100 blg.	124'75	124'60	124'60
Korony czeskosłowackie	100 kor.	26'45	26'44	26'45
Szylingi austriackie	100 szyl.	125'49	125'45	125'47

Liry włoskie	100 lir.	46'74	46'70	46'70
Floreny holenderskie	100 fl.	359'95	359'70	359'95
Korony szwedzkie	100 kor.	239'39	239'39	—
Korony duńskie	100 kor.	238'55	238'55	238'55
Guldeny gdańskie	100 guld.	173'30	173'30	—

Zainteresowanie papierami lokacyjnymi państwowymi było w okresie sprawozdawczym znacznie mniejsze niż w okresach poprzednich; przy słabszej tendencji większość ich wykazuje zniżki, a mianowicie: 3% Pożyczka Budowlana ($\mathcal{Z}$ 0'75), 4% Pożyczka Inwestycyjna sztuki ($\mathcal{Z}$ 2'25), 6% Pożyczka Dolarowa ($\mathcal{Z}$ 1%), oraz 7% Pożyczka Stabilizacyjna ($\mathcal{Z}$ 3%). Kursy pozostałych — 4% Pożyczki Inwestycyjnej serje, 5% Pożyczki Konwersyjnej oraz 10% Pożyczki Kolejowej, jak również listów zastawnych i obligacji banków państwowych utrzymały się bez zmiany na dotychczasowym poziomie.

Dla listów zastawnych panowała tendencja słabsza i większość listów miejskich i prowincjonalnych wykazuje w porównaniu z notowaniami końcowymi okresu poprzedniego zniżki, w poszczególnych wypadkach dość znaczne. Wyjątek stanowią 4½% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemińskiego oraz 8% L. Z. T-wa Kredytowego m. Kielc, których kurs nieznacznie się podniósł. Obroty listami zastawnymi w walucie obcej znacznie się zmniejszyły; notowano jedynie 7% L. Z. T-wa Kredytowego Ziemińskiego w Warszawie — po kursie dotychczasowym.

Dział obligacyjny cieszył się nieco mniejszym zainteresowaniem. Przy słabszej tendencji kursy VI oraz VIII i IX 6% Obligacji Pożyczek Konwersyjnych m. Warszawy 1926 r. uległy zniżce; poza tem notowano rzadko ukazujące się II 4½% Obligacji Pożyczki Konwersyjnej m. Warszawy 1926 r. po kursie 52%.

	Wartość nominalna (waluta)	Kurs naj- wyższy	Kurs naj- niższy	Kurs w dn. 18/VII
w $\mathcal{Z}$				
3% Pożyczka Budowlana	$\mathcal{Z}$ w zł. 50	38'00	37'75	37'75
4% " Inwestycyjna	$\mathcal{Z}$ w zł. 100	84'00	82'00	—
4% " " (serje)	$\mathcal{Z}$ w zł. 100	93'00	90'00	—
w %% nominalu				
5% Pożyczka Konwersyjna	$\mathcal{Z}$	46'00	46'00	—
6% " Dolarowa	\$	75'50	75'50	—
7% " Stabilizacyjna 1)	\$	76'00	76'00	76'00
10% " Kolejowa	fr. w zł.	104'00	104'00	—
7% L. Z. Państ. Banku Roln.	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	94'00	94'00	94'00
7% L. Z. Banku Gosp. Kraj.	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
7% Obl. Kom. " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	83'25	83'25	83'25
8% " " " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1924	94'00	94'00	94'00
8% Obl. Bud. " " " "	$\mathcal{Z}$ w zł. 1927	93'00	93'00	—
4½% L. Z. T-wa Kred. Ziemińsk.	$\mathcal{Z}$	50'75	49'00	50'75
7% L. Z. T-wa Kred. Ziemińsk. w Warszawie 1928 r.	\$	72'75	72'50	72'50
4½% L. Z. T-wa Kred. m. Warsz.	$\mathcal{Z}$	50'00	49'50	—
5% " " " " " "	$\mathcal{Z}$	55'50	54'25	55'50
8% " " " " " "	$\mathcal{Z}$	71'00	68'00	71'00
			-70'75	-71'00
8% " " " " " Częstochowy	$\mathcal{Z}$	62'50	62'00	—
8% " " " " " Kalisza	$\mathcal{Z}$	62'00	61'50	—
8% " " " " " Kielc	$\mathcal{Z}$	61'25	61'25	—
5% " " " " " Lublina	$\mathcal{Z}$	47'50	47'50	—
8% " " " " " " "	$\mathcal{Z}$	62'50	62'50	—
8% " " " " " Łodzi	$\mathcal{Z}$	67'00	65'25	67'00
10% " " " " " Radomia	$\mathcal{Z}$	74'00	73'00	—
10% " " " " " Siedlec	$\mathcal{Z}$	72'00	70'50	—
II 4½% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	$\mathcal{Z}$	52'00	52'00	—
VI 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	$\mathcal{Z}$	49'00	48'00	49'00
VIII i IX 6% Obl. Pożyczki Konwers. m. Warszawy 1926 r.	$\mathcal{Z}$	47'00	46'00	—

ZŁOTY ZAGRANICĄ

	1931	Gdańsk ²⁾	Berlin ³⁾	Wiedeń ³⁾	Paryż ²⁾	Zurych ²⁾
13/VII 57'59—57'71	— ³⁾	— ³⁾	79'47	—79'75	—	57'65
14/ " — ³⁾	— ³⁾	— ³⁾	79'45	—79'73	—	57'70

1) Z wyłączeniem transzy francuskiej.

2) Za $\mathcal{Z}$ 100.

3) Giełda zamknięta.

15/ VII	— ¹⁾	— ¹⁾	79:35	—79:63	—	57:70
16/ "	— ¹⁾	— ¹⁾	—	—	—	57:65
17/ "	— ¹⁾	47:20 ²⁾	79:44	—79:72	—	57:70
18/ "	— ¹⁾	47:05	—47:25	"	"	57:60
1931	London ³⁾	Praga ⁴⁾	New-York ⁴⁾	Amsterdam ⁴⁾		
13/VII	43:44	—	11:22	—		
14/ "	43:41	—	11:21½	—		
15/ "	"	375:00	"	—		
16/ "	43:35	—	"	—		
17/ "	43:43	376:00	"	—		
18/ "	43:40	—	"	—		

POŻYCZKI POLSKIE NA GIEŁDACH ZAGRANICZNYCH

Kurs najwyż- szy	Kurs najniż- szy	Kurs ultimo	Obroty
------------------------	------------------------	----------------	--------

(w %/100 ob. nominalu)

Giełda w New-York'u

6% pożyczka dolarowa z 1920 r. ³⁾				
29/VI—4/VII	71	67	67½/8	41.000
6—11/VII	70½	68	70½	33.000
13—18/VII	70	65	66	53.000

8% pożyczka z 1925 r. (Dillon, Read & Co.)				
29/VI—4/VII	83⅞/8	80½	82	86.000
6—11/VII	83¾	82	82	62.000
13—18/VII	81⅞/8	68	74½	182.000

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
29/VI—4/VII	77¼	74½/8	77	94.000
6—11/VII	76½	73½	75½	98.000
13—18/VII	75	63	70	230.000

7% pożyczka m. Warszawy z 1928 r.				
29/VI—4/VII	61	58	61	52.000
6—11/VII	62	59¼	59¼	35.000
13—18/VII	57½	45	50	77.000

7% pożyczka śląska z 1928 r.				
29/VI—4/VII	60	57½	60	53.000
6—11/VII	60	57	58	16.000
13—18/VII	57	49	51	42.000

Giełda w Londynie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
29/VI—4/VII	76:51	74:01	74:76	
6—11/VII	80:37	75:37	79:37	
13—18/VII	79:22	75:72	76:22	

Giełda w Zurychu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
29/VI—4/VII	78:50	77:00	—	
6—11/VII	78:00	77:30	—	
13—18/VII	—	—	—	

Giełda w Sztokholmie

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
Czerwiec 1931	74½	72¼	—	12.000

Giełda w Paryżu

7% pożyczka stabilizacyjna z 1927 r.				
29/VI—4/VII	98:70	98:33		
6—11/VII	98:04	96:47		
13—18/VII	96:10	91:40		

¹⁾ Giełda zamknięta.

²⁾ Kurs średni, ustalony przez Komisję Notowań i Bank Rzeszy.

³⁾ Za £ 1.

⁴⁾ Za zł 100.

Giełda w Medjolanie

7% pożyczka włoska z 1924 r.				Liry
29/VI—4/VII	—	—	—	—
6—11/VII	99:40	99:20	99:30	50
13—18/VII	—	—	—	—

Z BANKU POLSKIEGO

STAN RACHUNKÓW BANKU POLSKIEGO W DN. 10 LIPCA 1931 R. — Po dopływie walut w ostatniej dekadzie czerwca (wiążącym się z wpłatą na poczet pożyczki kolejowej), w I dekadzie lipca następuje dość znaczny odpływ, o wiele jednak niższy niż w II dekadzie czerwca i będący słabym bardzo oddźwiękiem krachu na rynku pieniężnym niemieckim.

Rezerwy walutowe, wchodzące w skład pokrycia obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku, obniżyły się w dekadzie sprawozdawczej z zł 230'5 miljn. do zł 205'3 miljn., rezerwy zaś, niezaliczone do pokrycia, wykazały wzrost — z zł 119'1 miljn. do zł 119'9 miljn., tak że w ostatecznym rezultacie rezerwy walutowe łącznie obniżyły się o zł 24'3 miljn.

Rezerwy złota wznosiły w dalszym ciągu — ale tylko dzięki stale dokonywanemu drobnemu skupowi złota w oddziałach krajowych Banku; wzrost więc dotyczy tylko rezerw w skarbcach Banku (o zł 45 tys. do zł 486'1 miljn.), podczas gdy zapas złota zagranicą pozostał wciąż niezmienny w wysokości zł 81'7 miljn.

Zmiany w stanie rezerw złoto-walutowych, stanowiących pokrycie obiegu biletów bankowych i natychmiast płatnych zobowiązań, w I dekadzie lipca i w okresie miesięcznym 10/VI — 10/VII ilustruje poniższe zestawienie (w tys. zł):

	10/VI	30/VII	10/VII
Złoto	567.650	567.751	567.796
Waluty i dewizy netto . .	283.171	230.489	205.276
Razem:	850.820	798.240	773.071

W stosunku do sumy obiegu banknotów i natychmiast płatnych zobowiązań powyższe pokrycie złoto-walutowe stanowiło w dn. 10/VII 52'20%, gdy w dn. 30/VI 53'22% i w dn. 10/VI 57'01% (statutowe minimum 40%). Samo pokrycie złotem wynosiło: w dn. 10/VII 38'34%, w dn. 30/VI 37'85% i w dn. 10/VI 38'04% (statutowe minimum 30%).

Stosunkowo nieco mniejszy spadek w I dekadzie lipca procentu pokrycia niż sumy pokrycia (rezerw) tłumaczy się jednocześnie zmniejszeniem się sumy obiegu biletów i natychmiast płatnych zobowiązań Banku — z zł 1.500'0 miljn. do zł 1.481'1 miljn. Zmniejszenie to dotyczy tylko obiegu banknotów, który jak zwykle na początku miesiąca wykazał spadek — z zł 1.230'0 miljn. do zł 1.187'4 miljn., podczas gdy zobowiązania wzrosły — z zł 270'0 miljn. do zł 293'7 miljn.

Wzrost zobowiązań powstał jedynie wskutek silnej wyższości lokat żywych (z zł 191'6 miljn. do zł 232'7 miljn.), ale był osłabiony przez jednocześnie zmniejszenie się sald: na rachunku państwowego funduszu kredytowego — z zł 4'3 miljn. do zł 0'7 miljn., oraz w pozycji „różne rachunki” (gdzie księgowane były wpływy z pożyczki zapałczanej) — z zł 62'2 miljn. do zł 48'4 miljn.; saldo rachunku Skarbu na zakup srebra pozostało niezmiennym w wys. zł 11'8 miljn.

Z lokat żywych wzrost w I dekadzie lipca wykazują zarówno lokaty kas państwowych — z zł 36'6 miljn. do zł 45'7 miljn., jak i lokaty na rachunkach prywatnych — z zł 155'0 miljn. do zł 187'1 miljn.

Spadek obiegu biletów bankowych w dekadzie sprawozdawczej (do poziomu jednak nieco wyższego niż w dn. 10/VI — zł 1.177'2 miljn.) stanowi odpowiednik wzrostu lokat żywych, częściowo zaś wiąże się z odpływem walut z Banku. Hamujące na spadek obiegu oddziaływał wzrost kredytów Banku, niezwykły w I dekadzie miesiąca. Właściwie wzrastał tylko portfel wekslowy (suma kredytów dyskontowych wykorzystanych) — o zł 16'9 miljn. do zł 570'9 miljn. — wobec silnego nacisku na Bank w związku z zaostrzeniem sytuacji na rynku pieniężnym. Natomiast pożyczki zastawowe wykazały normalny spadek — z zł 83'3 miljn. do zł 79'0 miljn. Porównanie ze stanem w dn. 10/VI r. b. wykazuje dość silny wzrost kredytów Banku: dyskontowych o zł 46'5 miljn., zastawowych o zł 5'7 miljn.

Z innych pozycji bankowego pokrycia obiegu suma weksli zagranicznych wzrosła w dekadzie sprawozdawczej o zł 5'3 miljn., zapas monet srebrnych i bilonu wykazał minimalną zniżkę — o zł 0'6 miljn. do zł 22'9 miljn., silniej stosunkowo spadł zapas papierów procentowych własnych — o zł 0'5 miljn.

do zł 12,8 milj., wreszcie dług Skarbu Państwa (na poczet przewidzianego statutem kredytu bezprocentowego) pozostał w dalszym ciągu niezmienny w wys. zł 20 milj.

Całe bankowe pokrycie obiegu przedstawiało się następująco (w tys. zł):

	10/VI	30/VI	10 VII
Weksle	524.381	553.928	570.863
Weksle zagraniczne	86.239	98.349	103.626
Polskie monety srebrne i bilon	22.975	22.997	22.937
Pożyczki, zabezpieczone zastawami	73.259	83.294	78.951
Papiery proc. własne	12.330	13.326	12.809
Dług Skarbu Państwa	20.000	20.000	20.000
Razem:	739.184	791.894	809.187

Obieg pieniędzy skarbowych, wykazujący normalnie stosunkowo mniejsze wahania niż obieg biletów Banku Polskiego, zmniejszył się w dekadzie sprawozdawczej tylko z zł 238,5 milj. do zł 236,7 milj. Na sumę tę składa się: 1) obieg biletów państwowych (5-złotowych)¹⁾ w wys. zł 1,4 milj. (w dn. 30/VI zł 1,4 milj.), 2) obieg biletów zdawkowych (5-złotowych)¹⁾ w wys. zł 1,1 milj. (w dn. 30/VI zł 1,1 milj.), 3) obieg monet srebrnych (5-, 2- i 1-złotowych) w wys. zł 160,2 milj. (w dn. 30/VI zł 160,2 milj.), 4) obieg bilonu niklowego i brązowego w wys. zł 74,0 milj. (w dn. 30/VI zł 74,1 milj.).

AKTYWA

ZŁOTO w skarbcu	zł 486.079.903'06
„ zagranicą	„ 81.715.741'90
	<u>zł 567.795.644'96</u>

PIENIĄDZE I NALEŻN.

ZAGRAN.	zł 205.275.816'95	zł 773.071.461'91
-----------------	-------------------	-------------------

PIENIĄDZE I NALEŻN. ZAGR., niezaliczone do pokrycia . . . . .

„	119.951.316'60
POLSKIE MONETY SREBRNE I BILON	22.937.367'41
PORTFEL WEKSŁOWY	570.863.458'44
POŻYCZKI ZASTAWOWE	78.950.657'17
PAPIERY PROCENTOWE WŁASNE	12.809.412'92
PAPIERY FUNDUSZU ZAPASOWEGO	93.407.225'05
DŁUG SKARBU PAŃSTWA	20.000.000'—
NIERUCHOMOŚCI	20.000.000'—
INNE AKTYWA	139.883.794'69
	<u><u>zł 1,851.874.694'19</u></u>

PASYWA

KAPITAŁ ZAKŁADOWY	zł 150.000.000'00
FUNDUSZ ZAPASOWY	„ 114.000.000'00
NATYCHM. PŁATNE	
ZOBOWIĄZANIA:	
a) rachunki żyrowe kas państwowych	zł 45.662.084'12
b) pozostałe rachunki żyrowe	„ 187.087.687'98
c) rachunek Skarbu na zakup srebra	„ 11.813.907'57
d) rachunek państw. funduszu kredyt.	„ 720.194'84
e) różne rachunki	„ 48.372.921'12
	<u>zł 293.656.795'63</u>
OBIEG BILETÓW BANKOWYCH	„ 1,187.400.000'—
INNE PASYWA	„ 106.817.898'56
	<u><u>zł 1,851.874.694'19</u></u>

PRZEGLĄD ZAGRANICZNY

PRZYCZYNY I PRZEBIEG NIEMIECKIEGO PRZESILENIA KREDYTOWEGO

W OSTATNICH tygodniach jesteśmy świadkami niebywałego w gospodarczych dziejach świata ostrego kryzysu zaufania, który Niemcy ściągnęły na siebie swoją polityką rewizjonistyczną.

Znane jest powszechnie — choćby ze sprawozdań Parkera Gilberta — jak poważne niedomagania przedstawiała gospodarka finansowa krajów i gmin, które się lekkomyślnie zadłużały, i to nawet w niebezpiecznej formie krótkoterminowej, na cele konsumpcyjne i zbędne. Tego nie można jednak poczytywać za rozmyślną winę rządów niemieckich, główna przyczyna polega bowiem na ogólnej radykalizacji społeczeństwa, wyrażającej się zwłaszcza zmianą ustawodawstwa wyborczego po wojnie, skutkiem czego uchwalali wydatki i podatki nie ci, którzy je potem mieli sami płacić, ale ci, którzy w ten sposób starali się przypodobać szerokim masom i zapewnić sobie sukcesy wyborcze. Kierownictwu nawy państwowej można zarzucić — co czynił wielokrotnie i dobitnie Agent Reparacyjny — że za mało dokładało starań, by gospodarkę budżetową i finansową wszystkich związków prawnopublicznych w Niemczech uregulować i poddać należytej kontroli, zaprowadzić w niej niezbędną jasność, zmniejszyć koszty administracji, a wydatki dostosować do miary istot-

nych konieczności i zobowiązań, ciężących na Rzeszy. Ale tutaj dotykamy najdrażliwszego punktu: jeśli usiłowania rządów Rzeszy w tym kierunku były nie wystarczające, to nie tylko dlatego, że rządy te, bez silnego oparcia parlamentarnego, nie bardzo czuły się na siłach przedsięwziąć reformy w dziedzinie, będącej wytworem historycznych współzależności, a opanowanej przez krzyżujące się ze sobą ambicje, tendencje do samodzielności i t. p., poniekąd zaś także przez trudności gospodarcze — ale głównie dlatego, że wszystkie dotychczasowe rządy wolały pieniądze wydać w kraju nawet na cele niepotrzebne, aniżeli zapłacić niemi reparacje. Jednym bowiem z naczelnych postulatów polityki niemieckiej od czasu traktatu wersalskiego jest zrzućcie z kraju ciężaru reparacyj. Gdy zaś międzynarodowy układ sił nie pozwala, by to uczynić otwarciem, metoda obrona przez politykę niemiecką, polega na wykazywaniu niezdolności kraju do płacenia reparacji. Najmądrzejsza jednak nawet polityka nie byłaby w stanie stwarzać tego pozoru niezdolności — z niczego, lecz musiała spowodować, a co najmniej godzić się w tym celu na pewne przesunięcia w gospodarstwie, których niebezpieczeństwa zawsze były widoczne, a złe skutki przejawiają się dzisiaj z niesłychaną jaskrawością. Zasada bowiem: raczej wydać samemu, niż oddać wrogowi — przeja-

¹⁾ Wycofane z obiegu.

wiała się w praktyce podniecaniem wzgl. niehamowaniem skłonności do nadmiernych wydatków, do nieodpowiedzialnego i nienależycie kontrolowanego zadłużania się na te wydatki, i to przeciwnego wszelkiemu rozsądkowi politycznemu, zaciągania długów krótkoterminowych na inwestycje.

Przyznać trzeba, że Rząd Brüninga, zwłaszcza począwszy od doraźnego rozporządzenia z dn. 2/XII 1930 r., robi poważne i odważne wysiłki w kierunku zrównoważenia budżetów Rzeszy, krajów i gmin oraz uporządkowania ich gospodarki finansowej. Jednak warunki, w jakich rozwija swoją działalność, t. j. słabość oparcia parlamentarnego i zawisłość od socjalnej demokracji — z jednej strony, ogólna zaś ciężka depresja gospodarcza — z drugiej, nie dopuszczają do szybkich i dodatnich wyników. Poza tem Rząd obecny w całej pełni kontynuuje politykę zrzućania z siebie reparacji, co znajduje wyraz nie tylko w inspirowanem, głoszonym przez całą prasę twierdzeniu niezdolności Niemiec do płacenia reparacji, ale ponadto także w utrzymywaniu przy każdej sposobności, że obecne moratorium hooverowskie jest tylko wstępem do zupełnego zwolnienia Niemiec od reparacji. Oczywiście nie może być dwóch zdań, że tego rodzaju chwianie, stale i przy każdej sposobności, jedną z podstawowych pozycji dystrybucji kapitału na świecie, musi wywoływać już samo przez się wstrzeźliwość i umiarkowanie w zaufaniu tych, którzy doniedawna uważali gospodarstwo niemieckie za najlepszy i najrentowniejszy teren dla lokaty swoich kapitałów i pieniędzy. Do tego dołączają się obawy o całość i bezpieczeństwo tych lokat, wywołane zarówno wiecznymi kłótniami i niepokojami politycznymi wewnątrz Niemiec, zwycięstwem przy wyborach partji, głoszącej wyzwolenie „z pod jarzma kapitału” wogóle, a z pod reparacji w szczególności, parady Stahlhelmu, zbrojenia morskie, próby przemycenia ukrytego Anschlusu, kwestjonowanie granicy wschodniej i wogóle cała polityka, zmierzająca do usunięcia się z pod zobowiązań traktatu wersalskiego. Ta wyraźna tendencja do zupełnej zmiany podstaw pokojowego bytu Europy, określonych traktatem, tendencja, której jednym z przejawów jest polityka reparacyjna Niemiec, musi powodować zmniejszenie zaufania kapitalistów, a zwłaszcza obcych.

Dla zapoznania się z tłem, na którym wyrósł groźny ten wrzód przesilenia finansowego Niemiec, nakreśliśmy pokrótce ich położenie gospodarcze w połowie 1931 r.

Jest to wysoce charakterystycznym zjawiskiem, że w rozwoju produkcji i obrotów niemieckich znajdujemy ten sam zasadniczy rys, który przejawia się w Stanach Zjednoczonych oraz w szeregu krajów, które, podobnie jak Niemcy, cierpią na brak kapitału i zależne są w zaopatrzeniu kapitału od Stanów Zjednoczonych — w przeciwstawieniu do rozwoju koniunktury w typowych krajach nadwyżek kapitałowych, jak np. we Francji i Szwecji.

Produkcja przemysłowa
(przeciętna miesięczna 1929 r. = 100)

Przeciętna miesięczna	Niemcy	Stany Zjedn.	Austria	Polska	Anglia	Francja	Szwecja
I kwartał 1930	90.6	90.9	87.5	84.8	99.2	103.4	109.7
I kwartał 1931	68.6	73.4	66.0	72.1	85.03	95.5	88.4

Produkcja żelaza surowego
(przeciętna miesięczna 1929 r. = 100)

Przeciętna miesięczna	Niemcy	Stany Zjedn.	Polska	Anglia	Francja	Belgia
I kwartał 1930	90.4	84.3	78.0	101.4	99.2	97.8
I kwartał 1931	56.0	53.9	58.7	53.5	88.3	75.6

Ruch budowlany
(1929 = 100)

Przeciętna miesięczna	Niemcy	Stany Zjedn.	Anglia	Francja
1930 rok	73.3	78.4	100.7	112.3
Styczeń — maj 1930	68.7	84.7	108.3	115.9
Styczeń — maj 1931	37.7	61.4	90.5	106.2

Kolejowy ruch towarowy
(1929 = 100)

Przeciętna miesięczna	Niemcy	Stany Zjedn.	Anglia	Belgia	Francja	
1930 rok	86.5	86.9	94.5	85.0	100.5	
Styczeń — maj 1930	86.0	86.9	I — III 1930	102.5	94.6	I — IV 1930
Styczeń — maj 1931	73.0	71.3	I — III 1931	87.4	71.2	I — IV 1931

Zgodność linii rozwojowej w Niemczech i Stanach Zjednoczonych jest tutaj uderzająca. Podobne objawy równoległości zaobserwować się dadzą na rynku pracy obu tych krajów oraz w dziedzinie upadłości i niewypłacalności, gdzie sytuacja Niemiec jest lepsza niż Stanów Zjednoczonych.

Natomiast poważne i ciekawe różnice znajdujemy w handlu zagranicznym. Wartość obrotów towarowych w okresie styczeń — marzec 1931 r. w porównaniu z I kwartałem 1930 r. spadła procentowo:

	Przywóz	Wywóz
Handel zagran. europejski	— 25.4	— 30.0
„ „ zamorski	— 36.5	— 33.3
Niemcy (I — V)	— 34.9	— 24.0
Stany Zjedn. (I — V)	— 37.9	— 37.1
Anglia	— 23.8	— 34.7
Francja	— 15.0	— 28.9
Szwecja	— 17.7	— 33.5
Szwajcaria	— 15.2	— 23.8
Polska	— 30.3	— 26.1

Tutaj stwierdzić możemy: 1) duży stopień zależności Stanów Zjednoczonych od wywozu surowców, wyrażający się spadkiem jego wartości; 2) stosunkowo żywą działalność importową silnych kapitałowo krajów: Francji, Szwecji, Szwajcarii; 3) spadek wywozu niemieckiego znacznie mniejszy niż spadek przywozu. Z tej ostatniej pozycji widzimy, że Niemcy korzystali z niskich cen światowych na importowane surowce i półfabrykaty oraz ze stosunkowo mało zniżonych cen wyrobów gotowych, stanowiących $\frac{3}{4}$ ich eksportu. Z tych liczb wynika jasno, że sytuacja Niemiec w handlu zagranicznym była znacznie lepsza niż konkurujących z nimi krajów. Oczywiście, pomagał tutaj dumping, ułatwiony wysokim poziomem cen w kraju. Porównanie rozwoju cen daje nam obraz następujący:

	1929	Styczeń — maj 1931 (1913 = 100)	Spadek w stos. do 1929 %
Niemcy	137.2	114.0	16.8
Stany Zjednoczone	138.3	104.8	24.3
Anglia	136.5	115.8	22.5
Francja	124.1	97.6	21.4
Holandja	142.0	103.5	28.1
Włochy	130.5	96.4	26.1
Polska	113.4	86.6	23.7

Widoczne jest więc, że ceny w Niemczech były najszybciej i najmniej podlegały spadkowi. Nawet ceny w tak bogatych krajach, jak Stany Zjednoczone i Francja, gdzie znacznie później rozpoczął się odwrót konjunktury, reagowały znacznie elastyczniej aniżeli w Niemczech. Ten stan rzeczy, utrudniający w wysokim stopniu powrót do poprawy konjunktury — jest wynikiem nadmiernych ceł niemieckich oraz nadmiernie rozpanoszonych karteli i związków zawodowych, podtrzymujących wysokie ceny i płace zarobkowe — wbrew stanowi gospodarstwa i na jego szkodę.

Z liczb powyżej przytoczonych wynika, że produkcja przemysłowa, obroty towarowe i stan zatrudnienia nie ucierniały z powodu złej konjunktury światowej w Niemczech więcej aniżeli w Stanach Zjednoczonych, zajmujących naczelne stanowisko w gospodarstwie światowym. Mały spadek cen, niekorzystny dla przyszłego rozwoju konjunktury, ale łagodzący częściowo przebieg fazy depresji, wyrównywa się poniekąd przez pomyślny układ handlu zagranicznego. Jeżeli mimo to Niemcy odczuwają depresję silniej niż inne kraje, to przypisać to należy brakowi dostatecznych rezerw kapitałowych, nadmiernemu rozbudowaniu pewnych gałęzi gospodarstwa za pożyczone pieniądze, na zasadzie błędnych rachunków rentowności, oraz stałym deficytem budżetowym wszystkich związków prawnopublicznych, forsujących częstokroć niepotrzebne wydatki za pożyczki, uzyskane w kraju lub zagranicą. Szczególnie dotkliwym objawem tego sposobu gospodarowania jest wspomniane już ogromne krótkoterminowe obdłużenie kraju zagranicą, stanowiące stałe źródło niebezpieczeństw dla państwa, które nie potrafi i nie chce utrzymać spokoju w swej polityce wewnętrznej i zewnętrznej. To też, charakteryzując przebieg konjunktury w Niemczech, można powiedzieć: czynnikiem, najbardziej przyspieszającym w niepomyślnych okresach, jest brak kapitału, czynnikiem zaś, decydującym o gwałtownych niebezpiecznych wstrząsach gospodarstwa, jest wycofywanie pieniędzy i kapitałów (przez obcych lub swoich) pod wpływem niepokojów politycznych. Niedomaganiem więc gospodarczym jest brak kapitału, który znamionuje się wysoką stopą procentową tegoż, a pochodzi z niedostatecznego zaufania do stałości stosunków politycznych i gospodarczych w kraju, który nie może się zdobyć ani na uspokojenie wewnętrzne, ani na zaniechanie wstrząsania podwalinami pokoju światowego.

Wystarczy rzucić okiem wstecz na historję Niemiec ostatnich lat paru, by znaleźć potwierdzenie tej prawdy.

W kwietniu 1929 r., podczas obrad nad planem Younga w Paryżu, dla uwydatnienia rzekomo krótkoterminowej sytuacji Niemiec i niezdolności ich do płacenia reparacji, a przez to dla osłabienia stanowiska wierzycieli, dopuszcza Schacht, jeden z głównych promotorów polityki antypolskiej i antyfrancuskiej, zdecydowany przeciwnik reparacji, do odpływu RM 1½ miljard. dewiz z Banku Rzeszy. Dopiero gdy pokrycie waluty spadło do dolnej granicy, pojawiają się opóźnione i szkodliwe dla gospodarstwa ograniczenia kre-

dytowe i wyżka dyskonta. Typowy wypadek usiłowanego szantażu politycznego, połączonego z przykrym wstrząsem gospodarstwa narodowego.

W lecie i w jesieni 1930 r. kampanja wyborcza do Reichstagu, a następnie wynik wyborów, wykazujący niebywałe wzmoczenie skrajnych partji, zwłaszcza na prawicy, wywołują z początku powolną, potem nagłą ucieczkę kapitałów własnych i obcych, w obawie przed jakąś radykalną, wrogą kapitałowi, polityką. W okresie od lipca do końca października 1930 r. 6 berlińskich wielkich banków traci wkładów RM 1.2 miljard., t. j. 10%. Na pokrycie tych odpływów idą głównie fundusze z weksli i z rachunków nostro, podczas gdy t. zw. środki płynne drugiego stopnia (jak lombardy, reperty, kredyty rembursowe i t. d.) okazały się bardzo niewydajne. Decydującą rolę odegrał tutaj Bank Rzeszy, który ok. RM. 700 miljn. weksli albo sam redyskontował, albo umieścił w innych publicznych instytucjach. Równocześnie stracił on złota i dewiz za ok. RM. 300 miljn. Niema kwestji, że dzięki jego energicznej interwencji sytuacja została uratowana, ale skutki odpływu kapitałów — później częściowo skompensowanego ich powrotem — były bardzo dotkliwe i doniosłe. Płynne środki banków stopniały, a zdolność redyskontowania Banku Rzeszy zmalała. Okazało się, że lokaty banków są w znacznym stopniu zamrożone, i że bez pomocy Banku Rzeszy odpływ kapitałów wyraziłby się szeregiem bankructw, wzrostem bezrobocia i t. d. Poza tem banki musiały rozpocząć pracę nad regeneracją swej płynności w drodze organicznej, przez ściąganie zaliczek, gromadzenie wkładów, inkaso weksli i t. p. Tutaj mamy zatem do czynienia z przesileniem finansowym również o podkładzie politycznym, z tą jednak różnicą, że wywołały je nie pociągnięcia polityczne Rządu, ale tarcia wewnętrzne w kraju.

Czerwiec i lipiec r. b. przyniosły znowu przesilenie, o rozmiarach tym razem już katastrofalnych, znowu wywołane przez momenty polityczne, a mianowicie próbę Anschlussu, usiłowanie zrzućenia z siebie reparacji, przynajmniej na jeden rok — wszystko to na tle Kavallerie-tagów, parad Stahlhelmu, spuszczenia na wodę nowego pancernika, wygrażania Hitlera w stronę granicy polskiej i t. p.

W czasie od początku czerwca do 13 lipca stracił Bank Rzeszy przeszło RM 2 miljard. złota i dewiz. Ogólny odpływ kapitałów oblicza się na RM 4 miljard., z czego paręset milionów stanowi sprzeczność niemieckich papierów wartościowych, znajdujących się w obcych rękach. Ucieczka kapitałów krajowych mogła dojść do maksimum RM 1 miljard. Bilans Banku Rzeszy, ogłoszony 15 lipca, wykazał pokrycie — RM 1.366 miljn. złota i RM 124 miljn. dewiz przy RM 4.162 miljn. obiegu, a więc tylko 35—38% pokrycia obiegu (32.6% po wliczeniu marek rentowych). Weksle i czek, które na ultimo czerwca wynosiły RM 2.579 miljn., wzrosły jeszcze do RM 2.677 miljn. Lombardy wzrosły w przeciągu ostatniego tygodnia z RM 224 do RM 386 miljn.

Całkowite zadłużenie krótkoterminowe zagraniczne Niemiec szacuje Urząd Statystyczny Rzeszy pod koniec września 1930 r. na RM 10.8 do 11.8 miljard. Z tego wypada 500 miljn. na związki prawnopubliczne, 8.300 miljn. na banki, 2—3.000 miljn. na inne prywatne przedsiębiorstwa. Temu przeciwstawić należało RM 4.8 — 5.8 miljard. krótkoterminowych wierzytelności, posiadanych przez Niemcy zagranicą (z tego około 4.5 miljard. w posiadaniu banków niemieckich). Walorów rentowych niemieckich posiadała podówczas

zagranica za około RM 800 miljn., Niemcy zaś około RM 750—1.000 miljn. zagranicznych papierów o stałym oprocentowaniu. Skutkiem ucieczki kapitałów obcych i własnych po wyborach wrześniowych nastąpiły w tych pozycjach poważne przesunięcia, liczbowo jeszcze dokładnie nieujęte. W końcu grudnia 1930 r. wynosiło zadłużenie krótkoterminowe RM 11 milj., z czego 8·2 przypadało na banki, których wiarytelności krótkoterminowe zagranicą spadły do RM 3·6 milj. (nadto Bank Rzeszy RM 0·8 milj.).

Podobnie jak w jesieni r. ub., tak i tym razem banki prywatne zdobyły środki na pokrycie swego zapotrzebowania dewizowego zapomocą redyskonta weksli w Banku Rzeszy, czyli że instytucja emisyjna pospieszyła znowu gospodarstwu z bardzo wydawną pomocą. Pomoc ta, która pochłonęła poza własnymi rezerwami Banku Rzeszy jeszcze rezerwy \$ 50 miljn. Golddiscontobanku oraz kredyt \$ 100 miljn., uzyskany ad hoc, przekroczyła faktycznie RM 2 milj. To jednak nie wystarczyło, gdyż dla pokrycia tych wszystkich zobowiązań musiały mieć miejsce realizacje kont zagranicznych, będących w posiadaniu banków i innych firm prywatnych. Jednak należało się liczyć z tem, że realizacja następować będzie niechętnie, tylko pod naciskiem ścisłej konieczności, gdyż konta zagraniczne uważane są za ostateczną rezerwę, a ze strony Banku Rzeszy nie było wówczas silnego nacisku. Myślą przewodnią jego polityki było rozszerzenie własnej zdolności dewizowej, a nie wyciskanie dewiz z gospodarstwa. Dlatego wstrzymywano się długi czas z dalszą podwyżką stopy dyskontowej (zresztą bezskuteczność 2%-owego skoku w górę w dn. 13 czerwca dawała dużo do myślenia) oraz nie stosowano znaczących ograniczeń kredytowych. Wynikiem tego było jednak scentralizowanie popytu dewizowego na instytucji emisyjnej.

To wysunięcie się na czoło w obronie gospodarstwa przysporzyć musiało Bankowi Rzeszy wiele trudności. Już pod wpływem znacznego popytu na dewizy w I połowie czerwca podnosi on w dn. 13 czerwca stopę dyskontową z 5% na 7%, gdy zaś to nie skutkuje, zawiesza w parę dni później notowanie prywatnego dyskonta. Równocześnie Rząd Rzeszy rozwija akcję około przygotowania moratorium reparacyjnego, starając się o zupełne zawieszenie spłat poza przepisami planu Younga. Nie docenił jednakowoż doniosłości zaniepokojenia wierzycieli zagranicznych, wywołanego swoją działalnością polityczną. Pod naciskiem obaw banków amerykańskich, które umieściły przecież na rynku niemieckim przeszło \$ 3 milj., decyduje się Hoover ogłosić w sobotę dn. 20/VI swe znane orędzie, licząc zresztą na poparcie posiadaczy bondów niemieckich przy wyborach prezydenckich. Wynikiem tego była gwałtowna haussa na giełdach niemieckich w poniedziałek dn. 22/VI oraz parodniowe wstrzymanie popytu na dewizy. Karta się jednak odwróciła najpierw, gdy Francja wystąpiła z żądaniami, mającymi na celu formalne przynajmniej podtrzymanie planu Younga odnośnie do bezwarunkowej części rat reparacyjnych, a potem z uzależnieniem kredytów ratunkowych dla Banku Rzeszy od uspokojenia politycznego — w czem znalazła zupełne poparcie ze strony angielskiej i amerykańskiej.

Bank Rzeszy uzyskał tymczasem od banków emisyjnych w Paryżu, Londynie i New-Yorku oraz od Banku Wypłat Międzynarodowych w Bazylei na przetrzymanie ultima półrocznego kredyt \$ 100 miljn.,

zwrotny dn. 16/VII, ale prolongowany następnie, wyczerpany zaś całkowicie do dn. 2/VII. Dalej zaś korzysta z kredytu \$ 50 miljn., posiadanego przez Golddiscontobank na cele popierania niemieckiego eksportu, oraz z własnych resztek dewizowych. Równocześnie podróże Prezydenta Banku Rzeszy do Londynu, Paryża i Bazylei nie pozostawiają żadnych złudzeń, że o uzyskaniu kredytów zagranicznych mogą Niemcy tylko wtedy myśleć, jeśli zgodzą się dać oświadczenia, zapewniające spokój polityczny, oraz jeśli zastosują u siebie energiczne zarządzenia ku obronie marki.

Cały ciężar obrony waluty i gospodarstwa Niemiec legł zatem na barkach Banku Rzeszy. Prywatne banki i przemysł posiadają wprawdzie jeszcze w połowie lipca przeszło RM 2 milj. na rachunkach zagranicą, ale nie kwapią się z ich wydawaniem, tem bardziej, że niema na to nacisku ani ze strony Banku Rzeszy, ani ze strony Rządu. Spuszczano się zupełnie na Bank Rzeszy i na kredyty pomocnicze, które on zdoła zagranicą upłynnić. Banki posiadają wprawdzie ogromne pozycje debitorów, ale wiemy już z przebiegu jesienno-przesilenia, że te pozycje są w wielkim stopniu zamrożone. Niezawodnie, gospodarstwo niemieckie, przyzwyczajone do odbierania ciężów od Banku Rzeszy za czasów Schachta, winno jest wielką wdzięczność Dr. Lutherowi za jego politykę. Bank Rzeszy rozumiał bowiem, że przy tak gwałtownym popycie na dewizy, idącym, aż do ostatnich czasów, prawie wyłącznie z zagranicy, dalsza zwyżka dyskonta oraz silne ograniczenia kredytowe będą w dużym stopniu bezskuteczne. Niezawodnie musiałoby to wywołać likwidację zapasów dewiz i towarów i wzmożony eksport, ale nie zaraz — o co przecież głównie chodziło, a ponadto musiałoby spowodować zawieszenie wypłat, zwalnianie robotników i t. p.

Z pośród instytucji prywatnych, które ucierpiały na przesileniu, pierwsze miejsce zajmuje Darmstädter — Nationalbank, t. zw. „Danat-Bank”, jeden z 4 (względnie 3) D — banków. Ta instytucja, o stosunkowo małym kapitale zakładowym RM 60 miljn. (tylż rezerw), wybiła się na czoło po stabilizacji marki, rozwijając pod kierownictwem Jakóba Goldschmidta ogromną działalność w dziedzinie organizacji przemysłu. Zarzucają mu dzisiaj, że ta ekspansja była zbyt optymistyczna i wywołała przerost i zamrożenie wiarytelności banku, ponadto, że nie dość dokładnie kontrolowano przedsiębiorstwa kredytowane. Dzięki wątpliwościom co do dobroci i przyszłości Danat-Banku nacisk na wycofywanie kredytów był duży. Od końca czerwca 1930 r. do połowy lipca r. b. spłacił Danat-Bank ok. RM 1 milj. długów, t. j. 40%, z czego 100 miljn. w maju, 300 miljn. w czerwcu, a 250 miljn. w lipcu. Można zatem powiedzieć, że on sam musiał stawić czoło przeszło 1/4 odpływu kredytowego Niemiec. W poniedziałek dn. 13/VII przyszła jednak chwila, kiedy Danat-Bank nie był w stanie wytrzymać runu i zamknął swe kasy.

Obok akcji na zewnątrz, wyrażającej się najpierw układami w sprawie moratorium Hoovera, oraz badania terenu w sprawie dalszych kredytów — do układów bowiem nie doszło — rozwinął Rząd Rzeszy akcję na wewnątrz kraju, której jednak aż do dn. 16/VII zarzucić można było pewną połowiczność i brak energii. Dnia 8/VII ogłoszono rozporządzenie do rażne Prezydenta Rzeszy, upoważniające Rząd do nałożenia na firmy [przemysłowe, o majątku wyżej RM 5 miljn.,] odpowiedzialności do RM 500 miljn.

za kredyty zagraniczne Golddiscontobanku. Krok ten, reklamowany jako wspaniały objaw samopomocy gospodarstwa niemieckiego (oświadczenie zgody ogromnej większości przemysłu było bowiem dobrowolne), był jednak w istocie przedsięwzięty za inicjatywą banków, przyciśniętych do muru wypłatami zagranicznymi. Swego celu, t. j. ułatwienia dopływu RM $\frac{1}{2}$ milj. dewiz, nie osiągnął on, gdyż zagranica nie okazała się skłonna do żadnych kredytów bez wyjaśnienia kwestii politycznej. Co więcej, był on połowiczny, zwłaszcza w porównaniu z przykładami poważnej i skutecznej deklaracji solidarności banków angielskich w 1890 r. (Baring - Crisis) lub amerykańskich w 1907 r., popartej krótkim częściowym moratorium (Knickerbocker - Crisis). Odsłonił on ponadto dysharmonię i rywalizację wielkich banków niemieckich, które wołały spychać cały ciężar na Bank Rzeszy niż zrzesać się do solidarnej akcji.

Ten stan rzeczy ujawnił się jaskrawo w niedzielę dn. 12/VII, kiedy usiłowania Rządu solidarnej deklaracji wielkich banków spełzły na niczem, gdyż Deutsche-Discontobank nie chciał gwarantować niepewnych interesów Danat-Banku. Skutkiem tego było zamknięcie kas Danat-Banku w poniedziałek i rozporządzenie doraźne Prezydenta Rzeszy, na zasadzie którego Rząd przejął gwarancję za wszystkie wkłady i weksle Danat-Banku, ustanowił częściowe moratorium tego banku aż do końca lipca r. b. i mianował dlań komisarza (powiernika). Równocześnie rozpoczął się run na wszystkie instytucje bankowe, zmuszając większość ich do ograniczenia wypłat. Stan ten został usankcjonowany rozporządzeniem doraźnym tegoż dnia, na którego podstawie Rząd zaprowadził w dn. 14/VII i 15/VII „święta bankowe” dla wszystkich instytucji o charakterze bankowym oraz dla pocztowego obrotu czekowego. W tych 2 dniach wszelkie wpłaty i wypłaty krajowe i zagraniczne były niedopuszczalne, natomiast Bank Rzeszy poczynił starania, by przemysłowi zapewnić odpowiednią gotówkę na sobotnie wypłaty robocizny.

Po upływie tych 2 dni „święta bankowych” sytuacja przedstawiała się, jak następuje:

Zapas dewiz i złota w Banku Rzeszy stopniał aż do 40%-owej granicy ustawowej. Spadek obiegu oraz paniczne wycofywanie gotówki na cele tezauryzacyjne spowodowało nadmierne skurczenie się obiegu, brak gotówki na potrzeby życia gospodarczego, a więc objawy deflacji. Zadaniem Rządu i Banku było zatem: znalezienie wyjścia z impasu dewizowego, zahamowanie runu oraz dostarczenie przedsiębiorstwom gotówki na wypłaty, a przez to zapobieżenie dalszym eksperymentom czy rozruchom.

W pewną marżę dla działania dawał § 29 ustawy bankowej, dopuszczający w wyjątkowych okolicznościach zniżkę dolnej granicy pokrycia waluty, za zezwoleniem Generalnej Rady Banku (niekoniecznie zezwoleniem uprzednim, jak widać z komentarza Schachta). W takim wypadku płaci Bank pewien znaczny podatek Skarbowi Rzeszy oraz zmuszony jest do podwyżki stopy dyskontowej. W razie niższenia ustawowego pokrycia zwolniłoby się paręset milj. dewiz i złota, względnie o tyle rozszerzyłaby się podstawa emisji i pozwoliłaby na zasilenie obiegu co najmniej kilkuset milionami banknotów. Nie ulega kwestii, że powyższy przepis ustawy jest bardzo poważnym i nietrudnym do przeprowadzenia sposobem legalnego wzbudzenia z wyjątkowo ciężkiej sytuacji. Bank Angielski, nie posiadając tak dogodnego środka w swojej dyspozycji,

musiał niejednokrotnie przekraczać swoją ustawę. Przytem warto sobie uświadomić, że absolutna czy relatywna wysokość pokrycia ma bardzo mało do czynienia z siłą waluty, o której równowadze decyduje stosunek obiegu do będących w obrocie towarów i usług. Ustanowienie bardzo wysokiej 40%-owej granicy w ustawie bankowej niemieckiej jest niejako refleksem poglądów z czasu inflacji, kiedy wysokie pokrycie uważało się za szczyt marzeń i zupełną rękojmię bezpieczeństwa waluty. To błędne mniemanie koła się, niestety, do dzisiaj na tle złych wspomnień o inflacji i stanowi bardzo przykry, może nawet niebezpieczny, element psychologii społecznej, który trzeba w danym wypadku poważnie wziąć pod rozwagę.

Obok tego ściśle legalnego sposobu upłynnienia zasobów Banku Rzeszy na cele wypłat zagranicznych i krajowych posiadał jeszcze Rząd Rzeszy możliwość zasilenia obiegu przez wzmoczoną emisję bilonu lub marek rentowych. Pierwszy z tych sposobów, wobec nikłości możliwych rezultatów, nie zasługiwał na uwagę, natomiast drugi, rozpatrywany bardzo poważnie, miał duże szanse na urzeczywistnienie. Istnieje bowiem dotychczas ustawa z 1924 r. o marce rentowej, pomocniczym pieniądzu, emitowanym na zasadzie zabezpieczenia hipotecznego na włościach rolnych. Pieniądz ten, który odegrał ważną rolę przejściową przy stabilizowaniu kursu marki, emitowany był w wysokości 1 800 milj., potem stopniowo wycofywany i zamieniany na walutę. Dziś jest go jeszcze ok. 400 milj. w obiegu. Możliwość, zmieniając odpowiednio ustawę, marki rentowe ponownie wprowadzić w obieg. Czy byłaby to inflacja? Pozornie i formalnie — tak, jednakowoż materialnie — nie, o ileby tylko zasycono obieg jedynie w stopniu, wymaganym przez obrót towarów i usług, równoważąc przez to ubytek, wywołany chowaniem marek po szufladach i szafach, oraz straty w kapitałach obrotowych — skutkiem wycofania kredytów zagranicznych. (Szybkość obiegu oraz obrót bezgotówkowy można zostawić na uboczu, gdyż niema podstaw do przypuszczeń, by się tutaj coś mogło poważnie zmienić. Jednak krok taki nasuwałby szereg bardzo poważnych wątpliwości. Marka rentowa, pieniądz gorszy, bo mający tylko „fantazyjne” pokrycie hipoteczne, wyparłaby Reichsmarkę, jako pieniądz lepszy, wzmacniając szkodliwe tendencje do jej tezauryzacji. Faktyczne istnienie 2 środków płatniczych, z których tylko jeden miałby obieg zagranicą, musiałoby pociągnąć za sobą przykre komplikacje. Dlatego pozostawanie na twardym legalnym gruncie waluty złotej jest bezsprzecznie korzystniejsze.

Zadania powyższe zostały przez Rząd Rzeszy częściowo rozwiązane przez rozporządzenia doraźne, wydane dn. 16/VII i 19/VII. Na ich podstawie uregulował Rząd obowiązek wypłat wkładów przez instytucje bankowe, ograniczając go do pokrywania udowodnionego zapotrzebowania na płace zarobkowe, emerytury, zasiłki dla bezrobotnych i t. p. Świadczenia z tytułu ubezpieczeń społecznych i podatki oraz do pewnych drobnych kwot z kont oszczędnościowych i bankowych. Obrót dewizowy i szlachetnymi metalami z zagranicą został oparty o rozporządzenie z dn. 8/XI 1924 r. z tem, że może on być dokonywany czynnie i bierne wyłącznie tylko przez Bank Rzeszy, który może to prawo przelać na inne instytucje kredytowe. Interesy terminowe w zagranicznych środkach płatniczych lub metalach szlachetnych zostały zakazane. Równocześnie ustanowiono obowiązek kupna i sprzedaży zagra-

nicznych środków płatniczych wyłącznie po kursie urzędowym, ostatnio notowanym. Obok tego rozważa Rząd Rzeszy plany dłuższego moratorium na wszystkie zobowiązania zagraniczne. Celem jego byłoby ujęcie znajdujących się zagranicą niemieckich kapitałów i zużycie ich na zaspokojenie obcych wierzycieli — za odszkodowaniem niemieckich posiadaczy ze Skarbu Rzeszy.

W dn. 16/VII rano ogłosił również Bank Rzeszy, że pokrycie waluty złotem i dewizami spadło poniżej 40% za zezwoleniem Rady Generalnej Banku, wobec czego Bank podnosi stopę dyskontu weksli do 10%, lombardową do 15%. Do tego kroku nie był jeszcze Bank Rzeszy ustawowo zmuszony, gdyż wymagany ustawą bankową okres tygodniowy jeszcze nie minął, jednak słusznie uważał, że względu na ogólne położenie, ten krok za konieczny. Po stopie dyskontowej 10% można wnioskować, że zamierzone jest utrzymanie granicy pokrycia na 32%.

Zwyzka dyskonta, a zwłaszcza charakterystyczna zwyzka stopy lombardowej, przy równoczesnym podniesieniu przez wielkie banki odsetek żądanych do 13%, znamionuje odwrót od dotychczasowej polityki oszczędzania gospodarstwa i pociągnie za sobą powolne likwidowanie prywatnych zapasów dewiz i składów towarowych oraz wzmożenie eksportu. To znowu poprzez poziom cen oddziała na gospodarstwo i zmieni dotychczasowy czysto finansowy charakter przesilenia na ogólnogospodarczy. Tak jest od strony wewnętrznej; od strony zewnętrznej zaś połowiczne narazie uregulowanie tylko technicznej strony obrotów dewizowych pociągnie za sobą w dużym stopniu skutki, znane już nam z czasów inflacji. Przeciągnięcie granicy między „gospodarczo usprawiedliwionem” i „nieusprawiedliwionem” zapotrzebowaniem dewiz jest bardzo trudne, gdyż sposobów ucieczki od waluty jest wiele, tem bardziej, że ograniczenie to oraz przymusowy kurs stworzą zaraz czarną giełdę. Uwzględnić także trzeba, że dzisiaj, wobec znacznie posuniętego związania międzynarodowego i zaistnienia licznych zagranicznych firm siostrzanych przedsiębiorstw niemieckich, łatwość obejścia przepisów dewizowych jest o wiele większa niż w czasach inflacji.

Zauważyć trzeba, że sytuacja Skarbu Rzeszy wobec zrównoważenia budżetu rozporządzeniem doraźnym z dn. 6/VI r. b. i odpadnięcia rat reparacyjnych (dn. 15/VII było płatnych RM 134⁹ milj.) poprawiła

się tak dalece, że krótki kredyt 184-miljonowy, zaciągnięty w końcu czerwca w bankach, mógł być splecony dn. 12/VIII bez korzystania z zastrzeżonego prawa prolongaty.

Jednak należy się liczyć z tem, że trudności gotówkowe i niepewność jutra wpłyną ujemnie na dochody Skarbu. Temu ma zapobiec drakońskie rozporządzenie z dn. 20/VII, zaprowadzające niesłychanie wysokie kary za zwłokę.

Dotychczas całe gwałtowne przesilenie odbywa się niejako na powierzchni życia gospodarczego. Jeżeli jednak rozwój tego przesilenia nie będzie natychmiast wstrzymany — co możliwe jest tylko przez zgodę na warunki francuskie — to gospodarstwo narodowe zacznie, via handel zagraniczny, inwestycje i produkcja, doznawać zmian wysoce szkodliwych. Czy Rząd Rzeszy zgodzi się na zapewnienie spokoju politycznego, które pociągnie za sobą kredyty i bezzwłoczne przełamanie przesilenia finansowego, czy też da dowód nieustępliwości i zgodzi się na ciężkie przesilenie gospodarcze — to okażą najbliższe dni. W taktyce obronnej Banku i Rządu Rzeszy aż do dn. 12/VII można było dopatrzeć się przewlekania i braku energii, jakby w celu doprowadzenia marki na brzeg katastrofy i wywarcia tem wrażenia na Francję. Dopiero od paru dni, gdy wypadki wyrosły im ponad głowę, zdecydowały się Rząd i Bank Rzeszy na silne i daleko idące, ale częściowo spóźnione pociągnięcia.

Można zrobić Rządowi Rzeszy poważny zarzut, że zupełnie niepotrzebnie, przez brak decyzji i oceny sytuacji, doprowadził do załamania Danat-Banku oraz do runu na wszystkie banki niemieckie. Przez ogłoszenie moratorium o dzień wcześniej można było tego uniknąć.

Nie można zapominać, że wycofanych z obrotu kilkaset milionów marek stanowić może, w razie nagłego ich powrotu — t. j. nagłego reaktywowania tej uśpionej siły kupna — pewne niebezpieczeństwo inflacji. Zapobiec temu można (i z tego Rząd Rzeszy niezawodnie zdaje sobie sprawę) tylko przez bezwzględna politykę deflacyjną, o ile zaczną się pojawiać objawy ucieczki od marki ku wartościom rzeczowym. Jakkolwiek będzie dalszy przebieg tego przesilenia, można już dziś stwierdzić, że jego tło, przyczyny i środki zaradcze leżą w dziedzinie polityki.

W. H. H.

Berlin, dn. 22 lipca

KRONIKA ZAGRANICZNA

M. IN. NA PODSTAWIE RAPORTÓW I DONIESIEŃ POLSKICH PLACÓWEK ZAGRANICZNYCH

OGÓLNE

NOWY KARTEL CYNKOWY. —

W dn. 10 b. m. odbyła się w Ostendzie konferencja europejskich i zamorskich producentów cynku. Według nadchodzących wiadomości, na konferencji tej zapadła ostatecznie zgoda wszystkich uczestników co do utworzenia nowego światowego porozumienia, mającego na celu zrównoważenie wytwórczości i spożycia cynku. Producenci europejscy doszli już do porozumienia przed niedawnym czasem, chodziło jedynie o uzyskanie zgody wytwórców zaoceanicznych na ograniczenie swego przywozu cynku do Europy w tym samym stosunku, jak miała być

ograniczona wytwórczość europejska. Kartel więc został ostatecznie zawarty między Belgią, Polską, Francją, Niemcami i Anglią ze współudziałem Meksyku, Australii i Kanady. Stany Zjednoczone nie wchodzi tu w rachubę ze względu na to, iż wytwórczość ich jest prawie w całości konsumowana wewnątrz kraju, gdzie, dzięki wysokiemu cłu, może być sprzedawana po znacznie dogodniejszej cenie niż w Europie, wywóz zaś stanowi tylko bardzo nieznaczne ilości.

Główne postanowienie sprowadza się do tego, że wytwórczość europejska i przywóz z za morza zostają ograniczone o 45% w stosunku do normalnej produkcji z czasu od stycznia 1927 r. do

czerwca 1930 r. Rzeczywiste więc ograniczenie w porównaniu do wytwórczości dzisiejszej będzie o wiele mniejsze, gdyż w ciągu tego roku różne kraje w różnym stopniu zmniejszyły już, siłą rzeczy, swoją produkcję. Tak np. Niemcy zmniejszyły ją do tego stopnia, że dziś na zasadzie porozumienia, będą mogły ją nawet cokolwiek podnieść. W Polsce wytwórczość będzie musiała być ograniczona bardzo znacznie, co nie obędzie się, niestety, bez redukcji stanu zatrudnienia. W kołach wytwórców panuje przekonanie, że ograniczenie to nie tylko zrównoważy wytwórczość ze spożyciem, lecz nawet pozwoli zlikwidować istniejące zapasy, oszacowane na ok. 200.000

tonn. Likwidacja ta ma podlegać regulowaniu przez kartel i będzie przeprowadzona stopniowo, ale dopiero po osiągnięciu pewnej równowagi między wytwórczością i spożyciem.

Zmniejszenie wytwórczości nie jest ograniczone w czasie. Rewizja jego nastąpi dopiero po osiągnięciu pewnego poziomu cen, który dla pierwszego etapu przewidziany jest w wysokości £ 15—16 za tonnę.

Ustalanie cen przez kartel nie jest przewidziane. Również i sprzedaż pozostaje nadal w rękach wytwórców, którzy jednak związani są w swojej polityce sprzedaży pewnymi zobowiązaniami kartelowymi pod groźbą umownych kar. Zobowiązania te narazie nie są jeszcze znane.

NIEMCY

WPŁYW KAPITAŁU ZAGRANICZNEGO W I PÓŁROCZU 1931 R.

Działalność emisyjna Niemiec na zagranicznych rynkach kapitałowych w I półroczu r. b. jest w porównaniu z latami: 1930 i 1929 znacznie słabsza. W ciągu I półrocza r. b. doszły do skutku drogą emisji:

1) 6½% pożyczka Wirtembergji na 25 lat nominalnej wartości 25 miljn. fr. szw., z czego faktycznie tylko 23 miljn. fr. szw. zostało pokryte przez kapitał szwajcarski i holenderski, a 2 miljn. fr. szw. zostały uplasowane w Niemczech; oraz

2) 3 mniejsze pożyczki związków kościelnych, uplasowane w całości w Holandji na sumę RM 2'4 miljn.

Właściwa działalność emisyjna na zagranicznych rynkach kapitałowych ogranicza się zatem w I półroczu r. b. do RM 21 miljn., z czego RM 14'6 miljn. uzyskano w Szwajcarii, a RM 4'6 miljn. w Holandji. Obok tych emisji zdołano uzyskać w Stanach Zjedn. Am. 2 pożyczki: dla zakładów elektrycznych „Unterelbe” w wysokości \$ 300.000 oraz dla Reńsko-Westfalskich Zakładów Elektrycznych w wysokości \$ 7'5 miljn. na 5 lat przy oprocentowaniu 7%.

Poza tem uzyskano pożyczki wprost w bankach zagranicznych, bez uciekania się do emisji na rynkach kapitałowych. Tutaj należy m. in. uzyskać w lutym przez Rzeszę, w związku ze sprzedażą uprzywilejowanych akcyj Kolei Rzeszy, kredyt w wysokości RM 130 miljn. na 1½ roku. Należy tutaj też udzielona przez Kreugera pożyczka zapażyczana, której transza w wysokości RM 75 miljn. wpłynęła w maju. Do tej kategorii należy również kredyt, uzyskany przez Kolej Rzeszy w wysokości ok. RM 50 miljn. na cele elektryfikacji kolei oraz kredyt w wys. 18 miljn. kor. szwedzkich na budowę nasypu między Rugią a łądem stałym. Wirtembergia uzyskała, prócz wymienionej pożyczki, kredyt w wysokości 6 miljn. fr. szw. na budowę kanałów. Łączna wysokość uzyskanych kapitałów zagranicznych, które dadzą się statystycznie ująć, wynosi około RM 1 milj., przyczem trzeba jednak uwzględnić, że część tej sumy nie wpłynęła do kraju, gdyż została użyta na spłatę dawniej zaciągniętych pożyczek.

CZECOSŁOWACJA

KWESTJA ŻEGLUGI NA ODRZE. — Sprawa intensywnego wykorzystania Odry dla potrzeb transportowych Czechosłowacji rozpatrywana jest oddawna, nowej zaś

aktualności nabrała w związku z zabiegami Szczecina o zacieśnienie stosunków tego portu z Czechosłowacją. Plany odnośne są o tyle trudne do zrealizowania, że dla ożywienia żeglugi na Odrze należałoby pobudować połączenie kanałowe na Dunaj, pomijając już poważne prace nad regulacją i uszlachetnieniem Odry w górę od Koźła, aż do zagłębia ostrawsko-karwińskiego. Poza zwykłymi pracami regulacyjnymi niezbędne byłoby pobudowanie basenów wodnych na terytorjum czeskosłowackim, gdyż obecnie w miesiącach letnich Odra cierpi na katastrofalny brak wody, uniemożliwiający żeglugę.

Dla rozpatrzenia tych spraw powołany został w Czechosłowacji specjalny komitet, składający się z reprezentantów licznych organizacji gospodarczych, którego odpowiednikiem jest podobny komitet, powołany do życia przez Izbę Handlową

w Szczecinie. Komitet czeskosłowacki odbył w marcu r. b. posiedzenie w Morawskiej Ostrawie, wykazując bardzo czynne ustosunkowanie się do zagadnienia i wysuwając szereg konkretnych wniosków. Wnioski te dotyczą przede wszystkim uszlachetnienia Odry od Koźła do ujścia Opawicy, oraz najspieszniejszego przystąpienia do budowy basenów wodnych, poza tem zaś opracowania taryf przeładunkowych do portów odrzańskich Koźle, Opole, Wrocław i Maltsh. Dezyderat odnośny oddawna już był wysuwany przez czeskosłowackie Tow. Żeglugi na Odrze, nie spotkał się jednak z pozytywnym ustosunkowaniem się władz kolejowych; natomiast koleje niemieckie wyrażają jakoby gotowość wzięcia udziału w związkowej taryfie przeładunkowej i to nawet kosztem ofiar.

Z RYNKÓW ZAGRANICZNYCH

ARTYKUŁY SPOŻYWCZE I KOLONJALNE

ZE ŚWIATOWYCH RYNKÓW ZBOŻOWYCH. — Ceny w okresie od dn. 9 do 22 lipca r. b. kształtowały się następująco (za kwintal):

	9 — 15/VII		16 — 22/VII		Różnica (w %)-ach) cen z 16 — 22/VII w stos. do cen z 9 — 15/VII
	w walucie krajowej	w \$	w walucie krajowej	w \$	
Pszenica:					
Berlin	25'05	5'96	25'46	6'06	+ 1'6
Praga	157'50	4'67	156'50	4'64	— 0'6
Chicago	—	2'00	—	1'91	— 4'5
Buenos Aires	—	2'30	—	2'25	— 2'1
Liverpool	—	2'70	—	2'57	— 4'8
Wiedeń	26'77	3'75½	27'17	3'81½	+ 1'4
Hamburg	6'75	2'73	6'57	2'65½	— 2'6
Żyto:					
Berlin	18'79	4'47	18'92½	4'50½	+ 0'7
Praga	151'00	4'48	143'50	4'25½	— 4'3
Chicago	—	1'38	—	1'38	—
Wiedeń	26'37	3'70	28'46	4'00	+ 7'9
Hamburg	4'60	1'86	4'37	1'77	— 5'0
Owies:					
Berlin	16'30	3'88	16'50½	3'92½	+ 1'2
Praga	155'00	4'60	148'50	4'40½	— 4'1
Chicago	—	1'96	—	1'93	— 1'5
Buenos Aires	—	1'73	—	1'79	+ 3'4
Liverpool	—	2'37	—	2'37	—
Wiedeń	29'25	4'11	29'00	4'07	— 0'8
Hamburg	4'45	1'80	4'30	1'74	— 3'3
Jęczmień browarowy:					
Berlin	—	—	—	—	—
Praga	—	—	—	—	—
Chicago	—	2'09	—	2'03	— 2'8
Wiedeń	—	—	—	—	—
Hamburg	4'95	2'00	4'90	1'98	— 1'0
Jęczmień zwykły:					
Berlin	15'60 (nowy)	3'71	15'50	3'69	— 0'7

BYDŁO I MIĘSO

— Na rynku bekonów w Anglii popyt w II połowie czerwca, jak i należało się spodziewać, przybrał większe rozmiary, duże jednak dowozy stały na przeszkodzie poprawie cen. Tylko w końcu miesiąca dało się zauważyć wydatniejsząwyżkę cen, która w porównaniu z poprzednimi notowaniami wynosiła 5—7 na 1 cwt.

W Wiedniu na rynku trzody chlewnej naskutek dużych dowozów już w początku okresu sprawozdawczego ceny kształtowały się zniżkowo. Zniżka przy towarze mięsnym była większa niż przy towarze słoninowym. W II połowie okresu sprawozdawczego ceny mięsnych świń patroszonych jednak podniosły się

o ok. 20 gr. na 1 kg, ceny zaś świń słoninowych spadły o dalsze 10 gr. Ceny cieląt na rynku austriackim również spadły przy obrotach ożywionych i znaczących.

Na rynku czeskosłowackim w początku okresu sprawozdawczego dla cieląt również utrzymywała się tendencja słabsza. Rynek bydła rogatego natomiast cechowała tendencja mocniejsza.

Podobnie jak w Austrii, i Czechosłowacji, zniżkowo kształtowały się ceny cieląt i w Gdańsku. Zniżkowa tendencja, która cechowała rynek bydła rogatego w Gdańsku w I połowie czerwca, w II połowie miesiąca ustąpiła miejsce mocniejszej. Ceny owiec i trzody chlewnej również uległy lekkiej wyżyce.

LONDYN. — Na rynku bekonów oficjalnie notowano dn. 20/VI — w sh za 1 cwt: duńskie Nr. 1 sizeable 55, — Nr. 2 52, — Nr. 3 50, — Nr. 1 ciężkie 55, — Nr. 2 52, — szóstki Nr. 1 48 — 51, — Nr. 2 50, szwedzkie Nr. 1 sizeable 48—49, — Nr. 2 46 — 47, — ciężkie Nr. 1 48 — 49, — Nr. 2 45—46, holenderskie Nr. 1 sizeable 44 — 46, — Nr. 2 42 — 44, — ciężkie Nr. 1 44—46, polskie Nr. 1 sizeable 36 — 38, — Nr. 2 35 — 37, — Nr. 3 34 — 36, — ciężkie Nr. 1 35 — 37, — Nr. 2 34 — 36, — szóstki Nr. 1 30 — 33, — Nr. 2 33, rosyjskie Nr. 1 sizeable 32, — Nr. 2 30.

WIENIĘ. — Notowano — w szyl. austr. dn. 23/VI za 1 kg żywej wagi: świnie słoninowe prima 1'10 — 1'20, angielskie krzyżówki 1'05 — 2'00, mięsne lekkie z Polski 0'95 — 1'45, — grube 0'95 — 1'30, tertio 1'00 — 1'05, stare 0'90, chłopskie 1'05 — 2'00.

PRAGA. — W iatkach Praga VII płacono — w Kcz. za 1 kg bitej wagi w dn. 16/VI łącznie z podatkiem: cielęta bite w Pradze 8'00 — 9'00, — polskie 7'00 — 8'00. Na targu bydła żywego płacono bez podatku: woly kraj. 5'00 — 6'75, stadniki 4'50 — 5'60, krowy 4'20 — 5'80, jałówki 4'65 — 6'50. Za świnie płacono: krajowe 7'00 — 7'25, słowackie 6'70 — 7'10, bagony jugosłowiańskie 7'45 — 7'75.

GDĄŃSK. — Urzędowo notowano dn. 23/VI w guld. gd. za 50 kg żywej wagi: woly 26 — 33, stadniki 23 — 33, krowy 18 — 29, jałówki do 33, cielęta 18 — 50, owce — 35—42, świnie bekonowe 34—35.

MASŁO

— Na rynkach maślarskich zagranicznych sytuacja w II połowie czerwca uległa dalszemu pogorszeniu, tendencja znacznie osłabła, ceny niżkowały. Wpłynęły na to znaczne dowozy towaru zarówno z krajów zamorskich, jak i europejskich, gdzie wskutek sprzyjającej pogody jest duża obfitość pasz zielonych, co wpływa na znaczną wydajność mleka.

Na rynku niemieckim daje się obserwować znaczną podaż masła, zarówno produkcji krajowej, jak i zagranicznej, przewyższającej znacznie uszczuplone ostatnio zapotrzebowanie, tak że duże partje masła zostały ulokowane w chłodniach na składzie.

Na rynku angielskim również notowano duże dowozy, przewyższające zapotrzebowanie, wobec czego nadwyżki lokowano w chłodniach na skład.

BERLIN. — Ceny masła loco skład Berlin w hurcie straciły 3 punkty na jednostce i kształtowały się — w RM za 50 kg: I gat. 118, II gat. 108, III gat. 94.

LONDYN. — Notowano ostatnio loco Londyn — w sh za 1 cwt: nowozelandzkie najlepsze 107 — 110, — niesolone najlepsze 112 — 116, australijskie najlepsze 102 — 105, — najlepsze niesolone 106 — 110, duńskie 116 — 117, holenderskie niesolone 117 — 120, polskie 90 — 96, niesolone 90 — 98; polskie masło straciło 6 — 4 punktów na jednostce.

JAJA

— Światowy rynek jajczarski na początku II połowy czerwca stał pod znakiem zwykłego kształtowania się cen. W porównaniu z notowaniami z końca maja ceny we wszystkich krajach podniosły się o kilka punktów. Zwy-

kowa tendencja została spowodowana dość wyraźnym zmniejszeniem się podaży towaru na rynek. Stopniowo położenie na głównych rynkach odbiorczych stało się bardziej spokojne, w związku z czym ceny w niektórych krajach częściowo spadły. Dalszy wydatniejszy spadek cen w bliższej przyszłości nie jest przewidywany.

Na rynku niemieckim usposobienie było spokojne, zapotrzebowanie konsumpcyjne ze względu na wyżkę cen zmniejszyło się, w wyniku czego ceny ponownie częściowo i nieznacznie się obniżyły. Zniżka dotknęła głównie gatunków ciężkich. Cena towaru normalnego pozostała prawie niezmienną. Dowozy towaru niemieckiej produkcji w dalszym ciągu ograniczone.

Na rynku angielskim z odcieniem słabszym kształtowały się ceny tak towaru grubszego, jak i normalnego. W wyniku zmniejszonego zapotrzebowania znaczne ilości towaru pozostały nierozsprzedane i cięża na rynku. Widoki na przyszłość nie są jasne.

Na rynku austriackim jako reakcja na dotychczasową wyżkę w końcu III tygodnia czerwca nastąpił spadek cen, które jednak spadły nie w tak znacznym stopniu, jak się tego obawiano, gdyż rynek okazał wielką odporność.

Na rynku czeskosłowackim przy dobrym popycie utrzymuje się nastroj mocniejszy, tylko w ostatnich dniach miesiąca zarysowała się tendencja nieco słabsza.

Na rynku włoskim usposobienie słabe, handlujący zachowują się z ostrożnością.

Na rynku argentyńskim dowozy naogół duże, zwłaszcza z Ameryki Półn.

Na rynku duńskim usposobienie żywe przy cenach wyżkujących. W Holandji położenie rynku oraz ceny bez większych zmian.

W Z. S. R. R. dowozy w dalszym ciągu ograniczone przy cenach stałych.

BERLIN. — Notowano — w fenigach za sztukę franco wagon Berlin dn. 22/VI: niemieckie do picia ponad 65 g 10, — ponad 48 g 6½, — niemieckie wysortowane 5½, 18 lbs. duńskie 10½, holenderskie 68 g 10½, rumuńskie 6½ — 6¾, rosyjskie duże 6½ — 6¾, normalne 6¾, zagraniczne drobne oraz brudne 5.

LONDYN. — Notowano — w sh za 120 sztuk dn. 23/VI: angielskie „Specials” 13/6, 18 lbs. duńskie 11/6 — 11/9, 18 lbs. holenderskie bronzowe 12 — 12/6, 18 lbs. belgijskie 11/3, północno-irlandzkie „Specials” 18 lbs. 12/ — 12/9, polskie niebieskie 54/57 kg 6/6 — 7, — 51/54 kg 6/3 — 6/4½, — 48/51 kg 6 — 6/1½, — 45/48 kg 5/6 — 5/9, — czerwone 5 — 5/3, rosyjskie 5/9 — 6/9, 18 lbs. szwedzkie 11/6.

WIENIĘ. — Notowano — w gr. austr. za sztukę dn. 23/VI: prima jugosłowiańskie i węgierskie przerobione 10 — 10½, oryginalne 9½ — 9¾, polskie 51/54 kg 8¼ — 9¼, — 48/51 kg 8¼ — 8½.

PARYŻ. — Notowano — w fr. fr. za 1,000 szt. dn. 23/VI: 51/52 kg 380, — 53/54 kg 400, — 56 kg 420, — 57/58 kg 480 — 500, extra duże 670.

KOPENHAGA. — Notowano — w kor. za 1 kg 0'86.

METALE

Z RYNKÓW ŚWIATOWYCH. — Ceny wywozowe żelaza z większych wytwórców europejskich: Anglii, Belgii wraz z Luksemburgiem i Francji — w £ f. o. b. port — notowane były w dn. 16 lipca 1931 r., jak następuje:

	Wielka Brytania	Belgia i Luksemburg	Francja
	za 1.016 kg	za 1.000 kg	
SURÓWKA:			
odlewn. Nr. III (2'5-3'0% Si)	2.18.6	2.9.0	2.9.0
tomasowska	—	2.7.0	—
hematytowa	3.2.6	—	—
ferromangan	8.0.0	—	—
PÓŁWYTWÓR:			
kęsy	—	3.7.0	3.7.0
platyny	—	3.9.6	3.9.6
WYTWORY GOTOWE:			
żelazo sztabowe	6.5.0	3.11.6	3.11.6
belki	7.5.0	3.9.0	3.8.6
kątowniki	7.10.0	3.0.0	3.0.0
blacha okrętowa, rezerwoarowa itp.	7.10.0	—	—
szyny stalowe	7.15.0	6.10.0	6.10.0
bednarka	8.10.0	4.5.0	4.5.0
dрут-walcówka	7.10.0	5.2.6	5.2.6
blacha tomasowska	8.15.0	4.12.0	4.12.0
blacha czarna (24 gage)	8.10.0	—	—
dрут ocynk. 13.0.0	13.0.0	6.5.0	6.5.0
gwoździe dрут. 10.0.0	10.0.0	4.18.6	4.18.6

Ogólne położenie na europejskim rynku żelaza z znajdowało się w tygodniu sprawozdawczym od 11 do 17 lipca pod wpływem wydarzeń gospodarczo-politycznych Niemiec. Położenie to nie uległo jednak pogorszeniu, gdyż ceny trzymały się mocno.

Rynek starego żelastwa w silniejszym stopniu odczuł te nastroje, gdyż znów zaznaczyło się tam osłabienie z jednoczesną niżkową tendencją cen.

W Niemczech siłą rzeczy gospodarcze trudności odbiły się na rynku żelaza najmocniej i to nie tyle w stosunku do rynku wewnętrznego, ile w interesach eksportowych. Pomimo to jednak huty mocno utrzymują swoje ceny; za żelazo sztabowe żądano £ 3.17.6, za belki żądano £ 3.12.6. Na rynku wewnętrznym ożywienia również nie było. Zapotrzebowanie na surówkę i żelazo sztabowe było bardzo nie wystarczające, cokolwiek lepiej przedstawiały się interesy dotyczące półwytworu i żelaza; na rynku blachy polepszenia nie było widać.

Rynek starego żelastwa wykazał znów pewne cofnięcie się, cena zasadnicza staliwa notowana była na wysokości RM 38 w okręgu zachodnim. Na drugą zeliwny zapotrzebowania nie było zupełnie.

Na rynku francuskim dominującym wydarzeniem w tygodniu sprawozdawczym było ostateczne utworzenie wewnętrznego porozumienia w dziale żelaza sztabowego, które ma zacząć działać pod nazwą biura sprzedaży od 1 sierpnia r. b.; wytwórcy jednak już od 15/VII zastosowali u siebie skontyngentowanie tego wytworu. Wiadomość o zawarciu porozumienia wpłynęła bardzo dodatnio na ożywienie się rynku, gdyż spożywcy śpieszą zawierając umowy jeszcze na dotychczasowych warunkach. Ceny żelaza sztabowego utrzymywały się mocno na wysokości 450 do 470 fr. za tonnę. W dziale innych wytworów walcowanych ruch był dosyć ograniczony, choć ceny utrzymywały się bez niżki.

Na rynku surówki zapotrzebowanie co-
kolwiek osłabło, skutkiem czego zmniej-
szyła się też i wytwórczość. Ceny wyno-
siły: surówka fosforowa 280 — 290 fr., su-
rówka półfosforowa 310 — 325 fr. i su-
rówka hematytowa 480 fr.

Na rynku starego żelastwa zmiany nie
było, położenie ciągle pozostawało trudne.
Notowano żel. martenowskie 130—140 fr.

Rynek belgijski został dotknięty
stosunkowo silnie przez wydarzenia nie-
mieckie, tem niemniej nastrój utrzymywał
się dobry. Huty otrzymały kilka większych
zamówień skandynawskich. Notowania że-
laza sztabowego dochodziły do £ 3.11.6.
Na rynku blachy zapotrzebowanie było
względnie niezłe, szczególnie mocno trzy-
mały się blachy grube, za które płacono
£ 4.1.6. W blaszę średniej i cienkiej inte-
resy były słabsze.

Na rynku starego żelastwa położenie
w dalszym ciągu pozostawało trudne ze
względu na brak zapotrzebowania.

Na rynku angielskim położenie po-
zostawało bez zmiany. Brak zapotrzebo-
wania dawał się mocno we znaki, powo-
dując niższą tendencję cen. Surówkę
notowano w Cleveland po £ 2.18.6. Na
półprodukty ceny są co najmniej lepsze
i trzymają się dosyć mocno. Na wytwory
walcownicze zapotrzebowanie jest bardzo
małe. Ważniejsze ceny wewnętrzne wy-
nosiły: żelazo sztabowe £ 6.7.6, szyny
£ 8.5.0, blacha gruba konstrukcyjna £ 8.15.0
— 8.17.6, drut £ 7.10.0; konkurencja hut
kontynentalnych nie bardzo się uwydat-
niała.

Na rynku starych metali pano-
wała silna depresja pod wpływem niżki
cen, ujawniającej się na rynku londyńskim.
Szczególnie w Niemczech zapotrzebowanie
było minimalne, skutkiem czego ceny wy-
kazały bardzo silną niżkę.

Notowano za 100 kg w handlu hurto-
wym — w Niemczech loco Berlin, we
Francji loco Bordeaux:

	Niem- cy 17/11 RM	Fran- cja 8/11 Fr. fr.
Miedź—odp. grube	55—59	odp. miesz. 380
Bronz "	47—51	" 325
Mosiądz "	36—39	" 210
Cynk—odp. miesz.	8—10	" 90
Ołów "	17—19	" 150

ANGLJA. — Rynek metali był w ty-
godniu sprawozdawczym, od 11 do 17

lipca, całkowicie pod wpływem wydarzeń
politycznych oraz gospodarczych Niemiec.
Te ostatnie są jednym z największych od-
biorców na rynku londyńskim, to też
powstrzymanie się ich prawie kompletne
od zakupów musiało wywołać reakcję
pod postacią spadku cen. Prawie wszyst-
kie ważniejsze metale wykazały więcej
lub mniej gwałtowny spadek cen. Dopiero
pomyślniejsze wiadomości polityczne
w ostatnim dniu wywołały wyżkę cen,
która w większości wypadków pokryła
poprzednią stratę.

Na rynku miedzi panowała kompletna
depresja wobec zupełnego braku zapo-
trzebowania. Pomimo tego, że kartel obni-
żył swoją cenę do 825 cts za lb, zainte-
resowanie rynkiem zupełnie się nie po-
prawilo, tembardziej, że huty pozakarte-
lowe ofiarowywały swój towar po 8 cts,
nie znajdując nań kupca.

Na rynku cyny położenie również było
bardzo słabe. Zapotrzebowania ze strony
przemysłu nie było prawie zupełnie, ale
również nie widać było i działalności
spekulacji. Nawet przystąpienie siamskich
kopalń do porozumienia światowego,
które posiada wobec tego 92% światowej
produkcji, nie wywołało na giełdzie
efektu. Niski stan zatrudnienia fabryk
blachy białej, które pracują obecnie w 60%
swojej zdolności wytwórczej, bardzo nie-
korzystnie odbija się na rynku.

Na rynku cynkowym ogólny nastrój
utrzymywał się dobry, pomimo tego, że
zapotrzebowanie nie było duże. Na ten
nastrój wpłynęły wiadomości o ostatecz-
nem dojściu do porozumienia między euro-
pejskimi i zamorskimi wytwórcami cynku.

Analogiczne położenie było na rynku
ołowiu, który również w bardzo niezna-
cznym stopniu reagował na ogólną niżkę
i pomimo niezbyt wielkiego zapotrzebo-
wania utrzymywał swoją cenę, a nawet
ją podniósł pod koniec tygodnia.

Ruch cen poszczególnych metali w ty-
godniu sprawozdawczym był następujący:

Miedź standard nie wykazała w re-
zultacie tygodniowym żadnej zmiany przy
sprzedaży gotówkowej, przy operacjach
zaś terminowych straciła £ $\frac{1}{16}$. Miedź
elektrolityczna zniżyła cenę o £ $\frac{1}{4}$, miedź
rafinowana zaś pozostała bez zmiany.

Cyna wykazała stratę przy opera-
cjach gotówkowych £ $\frac{1}{16}$, przy termino-
wych zaś £ $\frac{1}{16}$.

Ołów zyskał przy sprzedaży kasowej
£ $\frac{1}{4}$, przy terminowej £ $\frac{3}{16}$.

Cynk wykazał również zysk £ $\frac{3}{8}$
przy sprzedaży za gotówkę i £ $\frac{5}{16}$ przy
sprzedaży na termin.

Glin i nikiel pozostawały bez
zmiany zarówno przy sprzedaży krajowej,
jak i zagranicznej.

Blacha biała i platyna pozo-
stawały bez zmiany.

Srebro straciło przy operacjach go-
tówkowych $\frac{5}{16}$ d, a przy terminowych
 $\frac{3}{8}$ d na uncji.

Złoto zyskało $\frac{1}{8}$ d na uncji.
W poniższym zestawieniu podane są
ceny wymienionych metali (w £ za 1.016 kg
z wyjątkiem blachy białej, która notowa-
na jest w sh za skrzynkę o 112 arkuszach,
platyny — w £ za uncję, złota w sh za
uncję i srebra — w d za uncję):

Metal	Poprzed. Tydz. sprawozdawczy:			
	tydz. ultimo	maksy- mum	mini- mum	ulti- mo
Miedź:				
standard:				
kasa	34 $\frac{7}{8}$ -35	35	33 $\frac{1}{2}$	34 $\frac{7}{8}$ -35
term.	35 $\frac{9}{16}$ -35 $\frac{5}{8}$	37 $\frac{5}{8}$	34	35 $\frac{1}{2}$ -35 $\frac{5}{8}$
elektrol.	37 $\frac{1}{2}$ -39	39	36	36-38
rafinow.	36-37 $\frac{1}{4}$	37 $\frac{1}{4}$	34 $\frac{3}{4}$	36-37 $\frac{1}{4}$
Cyna:				
kasa	114- $\frac{1}{8}$	113	107 $\frac{3}{4}$	112 $\frac{3}{4}$ -113
term.	115 $\frac{3}{4}$ -116	114 $\frac{7}{8}$	109 $\frac{1}{2}$	114 $\frac{3}{4}$ -116
Ołów:				
kasa	12 $\frac{11}{16}$	12 $\frac{15}{16}$	12 $\frac{1}{2}$	12 $\frac{15}{16}$
term.	12 $\frac{15}{16}$	13 $\frac{1}{8}$	12 $\frac{1}{2}$	13 $\frac{1}{8}$
Cynk:				
kasa	12 $\frac{1}{8}$	12 $\frac{3}{4}$	12 $\frac{3}{16}$	12 $\frac{3}{4}$
term.	13	13 $\frac{5}{16}$	12 $\frac{3}{4}$	13 $\frac{3}{16}$
Glin:				
dla kraju	85	85	85	85
" za gr.	85	85	85	85
Blacha biała:				
13 $\frac{5}{8}$	13 $\frac{5}{8}$	13 $\frac{5}{8}$	13 $\frac{5}{8}$	13 $\frac{5}{8}$
Nikiel:				
dla kraju	175	175	175	175
" za gr.	175	175	175	175
Platyna				
"Spong"	8	8	8	8
Srebro:				
kasa	13 $\frac{5}{16}$	13 $\frac{3}{4}$	13	13
term.	15 $\frac{5}{16}$	13 $\frac{1}{16}$	12 $\frac{15}{16}$	12 $\frac{15}{16}$
Złoto	84.10 $\frac{1}{8}$	84.11 $\frac{1}{2}$	84.11 $\frac{1}{4}$	84.11 $\frac{1}{2}$

PRZEDRUK DOZWOLONY, LECZ Z PODANIEM ŹRÓDŁA

REDAKCJA I ADMINISTRACJA:
ELEKTORALNA 2, pokój 26 (parter)

telefony:

412-66 (Red.), 412-73 (Adm.) i 412-68 (Druk.)
Biura czynne od godziny 9 do 3 po południu
KONTO CZEKOWE P. K. O. 701

PRENUMERATA

w kraju:

kwartalnie—zł 15, półrocznie—zł 30, rocznie—zł 60

z granicą:

kwartalnie—zł 25, półrocznie—zł 50, rocznie—zł 100

CENY OGŁOSZEŃ

w zeszytach zwykłych:

IV str. okładki—zł 1.200; II i III str. okł.—zł 900;
 $\frac{1}{2}$ str.—zł 500; strony zwyczajne—zł 600,
 $\frac{1}{2}$ str.—zł 350, $\frac{1}{4}$ str.—zł 200, $\frac{1}{8}$ str.—zł 110

Przy ogłoszeniach kombinacyjnych,
petitowych oraz tabelarycznych
do cen powyższych dolicza się 30%

Redaktor Naczelny: **CZESŁAW PECHE**

Redaktor: **WACŁAW SZURIG**

Redaktor działu finansowo-skarbowego:
PAWEŁ MICHAŁSKI

Redaktor działu rolniczego:
LEONARD KRAWULSKI

Redaktor działu komunikacyjnego:
JÓZEF GIEYSZTOR

Wydawca: **MINISTERSTWO PRZEMYSŁU I HANDLU**

OBWIESZCZENIA SPÓŁEK AKCYJNYCH

BANK KWILECKI, POTOCKI & S-KA Sp. Akc. w Poznaniu

Bilans surowy na dz. 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY	zł	zł	STAN BIERNY	zł	zł
Kasa i sumy do dyspoz. w Banku Pol., P. K. O. i B-ku Gosp. Kraj.		399.666'31	Kapitały własne:		
Waluty zagraniczne		55.443'62	a) zakładowy	3.000.000'00	
Papiery wartościowe:			b) zapasowy	631.000'00	
a) pożyczki państwowe	39.491'14		c) inne rezerwy	200.000'00	
b) papiery hipoteczne	139.489'30		d) fundusze amortyzacyjne	523.800'60	4.354.800'60
c) akcje	640.100'44	819.080'88	Wkłady:		
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcjalnych		132.555'75	a) terminowe	4.876.900'47	
Towary		—	b) á vista	1.811.480'31	6.688.380'78
Banki krajowe		97.557'77	Rachunki bieżące (saldo kredyt.)		2.874.526'92
Banki zagraniczne		130.985'16	Zobowiązania inkasowe		—
Weksle zdyskontowane		10.336.957'96	Redyskonto weksli		8.962.539'38
Rachunki bież. (saldo debet.):			Banki krajowe		603.691'88
a) zabezpieczone	5.083.026'47		Banki zagraniczne		3.204'72
b) niezabezpieczone	2.363.434'51	7.446.460'98	Różne rachunki		176.809'60
Pożyczki terminowe		13.800'00	Procenty, prowizje i różne zyski		646.434'33
Nieruchomości		2.714.970'14	Oddziały		1.712.956'85
Różne rachunki		1.525.517'64	Listy zastawne (obligacje)		—
Koszty, różnice kursowe i t. p.		651.103'20			
Oddziały		1.699.245'65			
Długoterminowe pożyczki hipot.		—			
		<u>26.023.345'06</u>			<u>26.023.345'06</u>
Gwarancje			Inkaso	63.873'20	
Inkaso				846.854'22	

Przemysłowo-Handlowe Zakłady Chemiczne Ludwik Spiess i Syn, Spółka Akcyjna

Bilans za 1930 rok

STAN CZYNNY	zł	zł	STAN BIERNY	zł	zł
Nieruchomości i ruchomości:			Kapitał akcyjny		9.000.000'00
Place i budynki	8.176.383'09		" zapasowy	847.374'39	
Maszyny, aparaty i urządzenia	2.658.936'01	10.835.319'10	" amortyzacyjny	1.551.432'65	
Środki obrotowe:			" specjalny rezerwowo	1.031.493'71	3.430.300'75
Gotówka w kasie i bankach	335.937'89		Wierzyciele		5.102.893'09
Waluty obce	12.611'36		Dywidenda nieodebrana		138.310'48
Papiery procentowe, akcje i udziały	929.362'00		Obligacje długoterminowe		1.016.736'00
Dłużnicy	3.238.115'41		Kaucje		45.800'00
Towary	3.532.828'12		Zysk		438.129'73
Zaliczenia kolejowe i pocztowe	8.207'51				
Weksle w portfelu	213.975'46	8.271.037'75			
Kaucje		45.800'00			
Sumy przechodnie		20.013'20			
		<u>19.172.170'05</u>			<u>19.172.170'05</u>
Rachunek zysków i strat za 1930 rok			KREDYT		
DEBET			zł		
Koszty ogólne		2.652.446'60	Zysk brutto ze sprzedaży towarów		4.049.667'56
Podatki i opłaty		462.966'89	Odzyskane salda		13.919'07
Świadczenia socjalne		160.510'19			
Strata na odbiorcach towarów aptecznych		56.450'76			
" " " nawozów sztucznych		293.082'46			
Zysk		438.129'73			
		<u>4.063.586'63</u>			<u>4.063.586'63</u>

BILANS SUROWY

BANKU AMERYKAŃSKIEGO W POLSCE S. A.

na dzień 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY:		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i B-ku Gosp. Krajowego			7,936.775'28	Kapitały własne:			
Waluty zagraniczne		634.659'05		a) zakładowy	10,000.000'00		
Papiery wartościowe własne:				b) zapasowy	2,875.132'45	12,875.132'45	
a) pożyczki państwowe			1,438.277'40	Wkłady:			
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorc.		25.500'00		a) terminowo	12,284.511'91		
Banki krajowe		3,947.100'53		b) à vista	26,279.287'36	38,563.799'27	
" zagraniczne		16,060.512'64		Rachunki bież. (saldà kredyt.)		1,956.013'15	
Weksle zdyskontowane		26,210.538'99		Zobowiązania inkasowe		4.131'75	
Rachunki bież. (saldà debet.):				Redyskonto weksli		4,382.904'50	
a) zabezpieczone	5,631.849'16			Banki krajowe		1,201.858'69	
b) niezabezpieczone	361.128'32	5,992.977'48		Banki zagraniczne		547.796'39	
Pożyczki terminowe		1,017.402'70		Wierzyciele hipoteczni		250.974'94	
Nieruchomość		951.012'37		Różne rachunki		3,128.435'50	
Różne rachunki		663.442'31		Różne rachunki			
Koszty handlowe		887.180'02		Procenty, prowizje i różnice kursowe		2,854.332'16	
			65,765.378'77				65,765.378'77
Dłużnicy z tytułu gwarancji		469.229'29		Gwarancje		469.229'29	
Inkaso		3,345.100'19		Różni za inkaso		3,345.100'19	
			69,579.708'25				69,579.708'25

Bilans Surowy AKCYJNEGO BANKU HIPOTECZNEGO we LWOWIE na dzień 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY		zł	zł	STAN BIERNY		zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji			949.000'64	Kapitały własne:			
Waluty zagraniczne			1,638.340'54	a) zakładowy	5,000.000'00		
Papiery wartościowe własne:				b) zapasowy	2,011.453'59		
a) papiery państw.	135.560'10			c) inne rezerwy	633.089'52		
b) listy zastawne	3,488.510'19			d) fundusz amortyzac.	360.908'78	8,005.451'89	
c) obligacje	7.344'79			Wkłady:			
d) akcje	11.397'13	3,642.812'21		a) terminowe	6,311.228'48		
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcj.		839.300'49		b) à vista	1,294.839'10		
Papiery wartościowe ustawowego kapitału zapasowego.		380.726'28		c) na książeczki wkładkowe i asygn. kas. płatne okazicielowi	18,073.417'63	25,679.485'21	
Banki krajowe		1,432.178'30		Rachunki bież. (saldà kredyt.)		3,253.105'51	
Banki zagraniczne		1,442.580'20		Zobowiązania inkasowe		64.184'59	
Weksle zdyskontowane		20,435.9'6'60		Redyskonto weksli		6,824.472'19	
Rachunki bieżące:				Banki krajowe		4,206.365'76	
a) zabezpieczone	16,531.317'12			Banki zagraniczne		10,073.564'63	
b) niezabezpieczone	1,246.366'76	17,777.683'88		Fundusz emerytalny i fund. wieczyste		28.443'28	
Pożyczki terminowe		3,122.766'26		Proc., prow. i różne zyski		2,555.687'65	
Ruchomości		1.631'07		Rachunki oddziałów		4,334.391'83	
Nieruchomości		4,572.018'87		Zyski z lat ubiegłych		244.411'04	
Koszty handlowe i administr. nieruchomości		1,627.554'16		Listy zastawne (obligacje)		30,537.322'50	
Rachunki oddziałów		4,060.986'45		Pasywa oddziału kredytu długoterm. i różne pasywa		1,739.759'02	
Długoterminowe pożyczki hipoteczne		30,537.322'50		Zobowiązania z tytułu kredytów reambulacyjnych		3.940'40	
Aktywa oddz. kred. długoterminowego i różne aktywa		5,085.776'65					
Dłużnicy z tytułu kredytów reambulacyjnych		3.940'40					
			97,550.585'50				97,550.585'50
				Gwarancje	zł 1,086.413'41		
				Inkaso	zł 3,664.497'45		

GOLESZOWSKA FABRYKA PORTLAND-CEMENTU, S. A.

Bilans za 1930 rok

AKTYWA	zł	zł	zł
Konto nieruchomości:			
a) Grunta i bud.	2,147.610 ¹⁸		
Przyrost w 1930 r.	59.109 ⁵²	2,206.719 ⁷⁰	
b) Zakłady fabr.	2,095.752 ⁰⁵		
Przyrost w 1930 r.	54.373 ³⁷		
	<u>2,150.125⁴²</u>		
Rozchód w 1930 r.	586 ⁹³	<u>2,149.538⁴⁹</u>	4.356.258 ¹⁹
Konto maszyn i przyrządów:			
a) masz. i przyrz.	6,785.514 ⁹⁸		
Przyrost w 1930 r.	3.448.038 ⁸⁴		
	<u>10,233.553⁸²</u>		
Rozchód w 1930 r.	6.468 ⁵⁵	<u>10,227.085²⁷</u>	
b) Zaprząg	247.997 ⁹⁷		
Przyrost w 1930 r.	1.500 ⁰⁰	<u>249.497⁹⁷</u>	10,476.583 ²⁴
Konto papierów wartościowych			691.320 ⁹¹
Konto kasowe			9.726 ³⁰
Konto weksli			120.670 ⁰⁰
Konto-Korent: Dłużnicy			540.973 ⁷²
Zapasy towarów i materiałów			<u>3,302.711⁴⁷</u>
			<u>19,498.243⁸³</u>

PASYWA	zł	zł
Kap. akc. (30.000 szt. à zł 100)		3,000.000 ⁰⁰
Fundusz rezerwowy		366.709 ⁶¹
Specjalne konto rezerw I		420.000 ⁰⁰
Specjalne konto rezerw II		250.000 ⁰⁰
Fundusz rezerwowy na podatki majątkowe		47.874 ⁸⁷
Fundusz na zapomogi		35.000 ⁰⁰
Konto dywidend:		
niepobrane dywid. za 1927 r.	380 ⁰⁰	
" " " 1928 r.	1.215 ⁰⁰	
" " " 1929 r.	1.215 ⁰⁰	2.810 ⁰⁰
Fundusz amortyzacyjny z dniem 1/I 1930	1,854.916 ³³	
przyrost w 1930 r.	667.216 ⁶²	2,522.132 ⁹⁵
Konto-Korent: Wierzyciele		12,658.555 ⁹⁴
Rachunek zysków i strat:		
Zysk przeniesiony z 1929 r.	42.649 ⁰³	
Zysk z 1930 r.	152.511 ⁴³	195.160 ⁴⁶
		<u>19,498.243⁸³</u>

Rachunek Zysków i Strat w dn. 31 grudnia 1930 r.

DEBET	zł	zł
Konto funduszu amortyzac.		667.216 ⁶²
Konto kosztów Zarządu		491.139 ⁰¹
Konto podatkowe		379.912 ⁶⁵
Konto odsetek		936.237 ⁷⁵
Konto zysków i strat:		
Zysk przeniesiony z 1929 r.	42.649 ⁰³	
Zysk za 1930 r.	152.511 ⁴³	195.160 ⁴⁶
		<u>2,669.666⁴⁹</u>
KREDYT		zł
Saldo przeniesione z 1929 r.		42.649 ⁰³
Zysk przedsiębiorstwa		2,627.017 ⁴⁶
		<u>2,669.666⁴⁹</u>

Goleszów, dn. 23 czerwca 1931 r.

p. p. Carlsson m. p., p. p. Jeziorski m. p.

Sprawdzono i stwierdzono zgodność z należycie i po kupiecku prowadzonymi księgami handlowymi.

Komisja rewizyjna:

R. Springer m. p.,

Zygmunt Poilak m. p., Franciszek Ulitz m. p.

ZARZĄD

ZAKŁADÓW WŁÓKIENNICZYCH

KAROL T. BUHLE w Łodzi, Sp. Akc.

podaje do wiadomości PP. Akcjonariuszów, że w dn. 28 sierpnia r. b. o godz. 5 popołudniu w biurze Zarządu w Łodzi, ul. Hipoteczna Nr. 7/9, odbędzie się

Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie i wybór przewodniczącego;
- 2) Zmiana § 13 statutu, który dotychczas brzmi:
„Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno się odbywać corocznie w ciągu pierwszych czterech miesięcy roku kalendarzowego”.

na następujące brzmienie:

„Zwyczajne Walne Zgromadzenie powinno się odbywać corocznie w ciągu pierwszych pięciu miesięcy roku kalendarzowego”.

- 3) Wybory członków Zarządu.
- 4) Wybory Członków Rady Nadzorczej i podział pracy wśród Członków Rady.

Akcjonariusze, pragnący uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, winni na 7 dni przed Zgromadzeniem złożyć swoje akcje w biurze Spółki.

Akcjonariusze, pragnący wystąpić z wnioskami, powinni nie później, niż 2 tygodnie przed datą Walnego Zgromadzenia, złożyć je na piśmie Zarządowi.

Zarząd Spółki Akcyjnej

„DOM KSIĄŻKI POLSKIEJ” Hurtownia dla Księgarzy i Wydawców w Warszawie

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że dn. 31 lipca r. b. o godz. 17 min. 30, w siedzibie Spółki przy ul. Plac Trzech Krzyży 8, odbędzie się

Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów

z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zgromadzenia i wybór przewodniczącego.
- 2) Sprawdzenie listy obecności i prawidłowości zwołania Zgromadzenia.
- 3) Sprawozdanie Zarządu za 1930/31 r.,
- 4) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu zamknięcia na dz. 31/III 1931 r. oraz rachunku zysków i strat,
- 5) Sprawozdanie Rady Nadzorczej jako Komisji Rewizyjnej,
- 6) Podział zysków,
- 7) Zatwierdzenie budżetu na 1931/32 r.,
- 8) Wybór Zarządu,
- 9) Wybór 2 członków Rady Nadzorczej.
- 10) Ustalenie wynagrodzenia za czynności rewizyjne Członków Rady Nadzorczej,
- 11) Wolne wnioski.

W myśl § 15 Statutu Spółki, właściciele akcji mogą uczestniczyć w Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed Walnym Zgromadzeniem złożą Zarządowi swe akcje, ew. świadectwa zastawowe i depozytowe.

Bilans Lubelskiego Syndykatu Rolniczego, Spółki Akcyjnej, w dn. 31/XI 1930 r.

zatwierdzony przez Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów w dn. 23 maja 1931 r.

STAN CZYNNY		STAN BIERNY		
	zł	zł	zł	
Nieruchomości	2,923.651'55		Kapitał Akcyjny	1,200.000'00
Budowle na gruntach dzierżaw- nych	238.250'66	3,161.902'21	Kapitał Zasobowy	473.846'69
Ruchomości	153.820'36		Specjalna rezerwa do dyspozycji Walnego Zgromadzenia	400.000'00
Inwentarz żywy	12.265'00	166.085'36	Kapitał Amortyzacyjny:	
Udziały, Papiery % i akcje		139.997'49	Nieruchomości	zł 601.438'41
Lubelska Spółdzielnia Rolnicza r-k dzier- żawny		7,887.447'61	Budowli na gruntach dzierżawn. „	110.938'04
Różni za weksle zdyskontowane w 1914/15 r.		39.303'03	Ruchomości „	90.210'20
Różni za Papiery % w zastawie		1.500'00	Inwentarza żywego „	10.040'00
Korespondenci:			Pożyczki hipoteczne	8.490'72
Tow. Przem.-Handl. K. Czaplicki i S-ka, Zamość		300.000'00	Sumy przechodnie	2.900'00
Należności zabezpieczone hipotecznie:			Lubelska Spółdz. Rolnicza r-k dzierżawny .	8,520.047'56
Sp. Akc. „Ziemianin” w Zamościu — pozos- tałość długu z 1926 r.		71.082'43	Lubelska Spółdz. Rolnicza r-k bieżący . .	1,011.988'29
Lub. Spółdzielnia Roln. — za akcepty spe- cjalnych kredytów		235.000'00	Banki za weksle zdyskontowane w 1914/15 r.	39.303'03
Strata netto		808.474'38	Papiery % w zastawie	1.500'00
			Korespondenci:	
			Sąd Okręgowy w Zamościu r-k w Kasie Skarbowej	21.376'78
			Akcepty specjalnych kredytów	235.000'00
			Bonifikata B. G. Kr. od dawnych zadłużeń w Kooperacji Rolnej — pozostałość . . .	83.712'79
				<u>12,810.792'51</u>
			Gwarancje żyrowe na akceptach i wekslach dla Lubelskiej Spółdzielni Rolniczej . . .	2,810.695'14
				<u>12,810.792'51</u>

Rachunek Strat i Zysków za 1930 r.

STRATY		ZYSKI	
	zł	zł	zł
Koszty Handlowe	16.635'22	Lubelska Spółdzielnia Rolnicza za lokal	72.000'00
Składki ubezpieczeniowe	391'75	Opolska Spółdzielnia Rolnicza za dzierżawę nieruchomości	5.614'45
Wynagrodzenie i przejazdy Komisarza	3.080'32	Odzyskane należności	6.331'99
Odpisane należności	7.743'30	Odpisana amortyzacja na sprze- danych ruchomościach i in- wentarzu żywym	5.028'70
Podatki	24'65	Zysk na sprzedanym inwentarzu żywym	50'00
Zetonne Członków Rady i Komisji Rew.	3.150'00	Procenty	31'51
Strata na sprzedanych urządzeniach, rucho- mościach i zniszcz. ruchomości	16.083'63	Za dzierżawę placu w Biłgoraju	35'00
Ofiary	25'00	Różne	17'00
Amortyzacja	73.820'14	Strata netto	808.474'38
Przeniesione z Lubelskiej Spółdzielni Rolni- czej — stosownie do uchwały Rady Za- rządzającej:			
część % od dawnych zadłużeń zł	381.823'55		89.108'65
część kosztów ogólnych	295.398'88		<u>808.474'38</u>
Pobory członków Dyrek. Lubelsk. Syndykatu Rolniczego	64.477'74		
Różne	34.928'85		
	<u>897.583'03</u>		<u>897.583'03</u>

Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów postanowiło pokryć straty w następujący sposób: ze Specjalnej Rezerwy do dyspozycji Walnego Zgromadzenia zł 400.000'00, z pozostałości bonifikaty B. G. K. zł 83.712'79, pozostałe zł 324.761'59 z Kapitału Zasobowego.

Zarząd Towarzystwa Przemysłowego

„FLORIDA”

Spółka Akcyjna w Warszawie

zawiadamia Akcjonariuszów, że

Walne Zgromadzenie

odbędzie się 13 sierpnia 1931 r. o godz. 18 w pierwszym, względnie o godz. 19 w drugim i ostatecznym terminie tegoż dnia, w lokalu Spółki, Żytnia 22, z następującym porządkiem dziennym: 1) Wybór Przewodniczącego Zgromadzenia, 2) Sprawozdanie Zarządu, Komisji Rewizyjnej, bilans, rachunek zysków i strat i zatwierdzenie bilansu za 1930 r., 3) Budżet na 1931 r., 4) Wybory Zarządu i Komisji Rewizyjnej, 5) Wolne wnioski.

Rada Zarządzająca

Syndykatu Rolniczego Warszawskiego, S. A.

zawiadamia PP. Akcjonariuszy, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

w I terminie odbędzie się w dn. 20 sierpnia 1931 r. o godz. 13 w lokalu Spółki w Warszawie, ul. Kopernika Nr. 30.

Porządek dzienny: 1) Zagajenie, wybór przewodniczącego, sekretarza i asesorów, 2) Sprawozdanie z działalności za I półrocze 1931 r. i udzielenie absolutorjum władzom Spółki, 3) Sprawa likwidacji Spółki, 4) Wybór Komisji Likwidacyjnej, 5) Uprawnienia Komisji Likwidacyjnej, 6) Wolne wnioski.

Spółka Akcyjna
Vöslauskiej Fabryki Przędzy Czesankowej
Vöslau obok Wiednia

Ogólny bilans majątku z dn. 31 grudnia 1930 r.

STAN CZYNNY		austr. szyl.
Place i budynki	962.216 ⁷⁵	
Maszyny	2.280.290 ¹³	
Surowce	11.267.429 ⁸⁶	
Materiały pomocnicze	775.579 ⁰⁴	
Gotówka, Waluty, portfel wekslowy	1.345.772 ⁴⁹	
Dłużnicy	25.490.251 ⁸⁹	
Papiery wartościowe	45.796 ¹³	
	42.167.336 ²⁹	

STAN BIERNY		austr. szyl.	austr. szyl.
Kapitał akcyjny		9.130.000 ⁰⁰	
Fundusz rezerwowy		9.130.000 ⁰⁰	
Nadzwyczajny fund. rezerw.		2.700.000 ⁰⁰	
Niepodjęte dywidendy		2.161 ⁵⁰	
Wierzyciele		20.403.696 ²²	
Zysk	841.478 ⁵⁷		
Przydzielono nadzwyczaj. fund. robotniczemu	40.000 ⁰⁰	801.478 ⁵⁷	
		42.167.336 ²⁹	

Ogólne Konto Zysków i Strat z dn. 31 grudnia 1930 r.

WINIEN		austr. szyl.
Podatki	55.928 ²⁰	
Świadczenia socjalne	605.003 ⁸⁹	
Odpisania	214.795 ⁰³	
Saldo zysku	841.478 ⁵⁷	
	1.717.205 ⁶⁹	

MA		austr. szyl.
Zysk przeniesiony z roku 1929	574.980 ⁸⁹	
Zysk brutto	1.142.224 ⁸⁰	
	1.717.205 ⁶⁹	

Specjalny bilans dla Polski z dn. 31 grudnia 1930 r.

STAN CZYNNY		zł
Place i budynki	363.997 ⁴⁵	
Maszyny	56.401 ⁷¹	
Materiały pomocnicze	96.866 ²⁵	
Gotówka	4.229 ⁸⁴	
Sumy przechodnie	130.428 ⁰⁰	
Dłużnicy	307.080 ⁵³	
	959.003 ⁷⁸	

STAN BIERNY		zł
Kapitał udziałowy	462.600 ⁸⁸	
Sumy przechodnie	76.300 ⁰⁰	
Zysk	420.102 ⁹⁰	
	959.003 ⁷⁸	

Specjalne Konto Zysków i Strat dla Polski
z dn. 31 grudnia 1930 r.

WINIEN		zł
Koszty ogólne	967.000 ⁷³	
Podatki i opłaty	208.037 ³⁴	
Świadczenia socjalne	44.756 ⁸⁵	
Odpisania	18.435 ⁸¹	
Zysk	420.102 ⁹⁰	
	1.658.333 ⁶³	

MA		zł
Zysk brutto	1.658.333 ⁶³	
	1.658.333 ⁶³	

Biała, dn. 20 lipca 1931 r.

Bilans firmy „Wędliniarnie S. DISZKIN” Sp. Akc. w Łodzi
na dzień 31 grudnia 1930 r.

STAN CZYNNY		zł
R-k Ruchomości	52.487 ²⁰	
„ Materiałów	75.900 ⁰⁰	
Remanent inwentarzowy oraz maszyn fabryki Piotrkowska L. 8.	68.454 ³¹	
R-k Kasy	28.703 ⁸⁷	
„ Operacji Okresu Organizacyjnego	5.064 ⁸⁴	
„ Dłużników	16.933 ³⁹	
„ Zysków i Strat	4.056 ³⁹	
	251.600 ⁰⁰	

STAN BIERNY		zł
Kapitał Akcyjny	250.000 ⁰⁰	
R-k Akceptów	1.600 ⁰⁰	
	251.600 ⁰⁰	

Rachunek Zysków i Strat

Przychód	16.250 ⁰⁰
Rozchód	18.552 ¹⁶
Strata za 1930 r.	2.302 ¹⁶

Zarząd

Spółki „CHODORÓW”
Sp. Akc. dla Przemysłu Cukrowniczego
w Chodorowie

zawiadamia, że dn. 5 sierpnia 1931 r. o godz. 11 przed poł. odbędzie się w Biurze Generalnej Dyrekcji Spółki we Lwowie, ul. Zimorowicza 19,

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

Akcjonariuszów z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zezwolenie po myśli par. 30 Statutu na kupno przez Spółkę majątności „Chodorów” i „Dymidów” od Członków Rady Nadzorczej Elżbiety Ks. Lubomirskiej i Leona bar. de Vaux,
- 2) Wnioski Akcjonariuszów.

PP. Akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, zechcą swoje akcje wraz z bieżącymi kuponami złożyć w Kasie Powszechnego Banku Związkowego we Lwowie, w Kasie Warszawskiego Banku Dyskontowego, Oddział we Lwowie, lub w Kasie Banku Handlowego w Warszawie, Oddział we Lwowie, za pisemnem poświadczeniem, które będzie służyć jako legitymacja do wzięcia udziału w Walnym Zgromadzeniu.

Powyższe poświadczenie opiewać będzie na nazwisko i będzie podawać ilość akcji i głosów przysługujących upoważnionemu Akcjonariuszowi.

Legitymacja służyć może tylko osobie w niej wymienionej lub należycie wykazanemu pełnomocnikowi.

Powyższe poświadczenie na złożone akcje winni akcjonariusze, chcący wziąć udział w Walnym Zgromadzeniu, złożyć w Biurze Generalnej Dyrekcji Spółki we Lwowie najpóźniej do dn. 29 lipca 1931 r.

Zdeponowane akcje mogą być po Walnym Zgromadzeniu podjęte w Instytucji, w której zostały złożone, za zwrotem otrzymanego poświadczenia lub też za potwierdzeniem odbioru i oddaniem potwierdzenia Spółki, że wydane na złożone akcje poświadczenie u niej złożone zostało.

Ponadto wskazuje się, stosownie do par. 16 Statutu, na możliwość zgłoszenia przez Akcjonariuszów, reprezentujących jedną dziesiątą część kapitału akcyjnego, dodatkowych spraw na porządek dzienny, o ile to nastąpi najpóźniej do dn. 22 lipca 1931 r.

Bilans firmy

„Towarzystwo dla Handlu i Przemysłu Mięsnego S. DISZKIN”, Spółka Akcyjna w Łodzi

na dzień 31 grudnia 1930 r.

STAN CZYNNY	zł
R-k Nieruchomości	191.434.13
„ Placu Pomorska L. 71	42.653.14
„ Maszyn	30.000.00
„ Kasy	42.742.06
„ Weksli	7.157.50
„ Ruchomości	2.206.95
„ Operacji Okresu Organizacyjnego	5.883.24
„ Dłużników	71.412.93
„ Zysków i Strat	2.634.30
	<u>396.124.25</u>

STAN BIERNY	zł
Kapitał Akcyjny	300.000.00
Fundusz Amortyzacyjny	9.228.68
R-k Zaległych Podatków Państw. i Komun.	56.091.80
„ Wierzycieli Hipotecznych	26.700.00
„ Wierzycieli	4.103.77
	<u>396.124.25</u>

Rachunek Zysków i Strat

	zł
Przychód	73.246.52
Rozchód	70.123.08
Netto zysk za 1930 r.	3.123.44

KOLEJ LOKALNA LWÓW-STOJANÓW

Sp. Akc.

I OGŁOSZENIE

Stosownie do postanowień §§ 10 — 18 statutu podpisany Zarząd Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Lwów — Stojanów” zwołuje niniejszem

XV Zwyczajne Walne Zgromadzenie Spółki Akcyjnej „Kolej Lokalna Lwów — Stojanów” na dzień 3 września 1931 r. o godz. 10 przed południem w lokalu Biura Zarządów Małopolskich Kolei Lokalnych (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych IV p., drzwi Nr. 453) we Lwowie.

Przedmiotem obrad będą: 1) Rozpatrzenie sprawozdania Zarządu z czynności oraz Rady Nadzorczej o zamknięciu rachunków za okres od 1.I.1930 r. do 31.III.1931 roku i uchwała co do udzielenia absolutorjum Zarządowi i Radzie Nadzorczej, 2) Rozdział zysku, 3) Uchwała co do przyznania wynagrodzenia Członkom Rady Zawia-dowczej i Komitetu Wykonawczego względnie Członkom Rady Nadzorczej za okres od 1/I 1930 r. do 31/III 1931 r., 4) Uchwała co do wartości znaczka obecności na czas od 1/I 1931 r. do 31/III 1932 r., 5) Udzielenie dwom członkom Zarządu pełnomocnictwa do podpisania deklaracji, zezwalającej na przeniesienie prawa własności Kolei Lokalnej Lwów — Stojanów na Skarb Państwa

Po myśli postanowień § 20 nowego statutu, każda akcja daje prawo uczestniczenia w Walnym Zgrom., jeżeli zostanie złożona przynajmniej na 7 dni przed terminem Zgromadzenia w Kasie Spółki, w Oddziale Banku Gospodarstwa Krajowego, w Kasie Skarbowej I we Lwowie i nie będzie odebrana przed ukończeniem tegoż.

Ewentualne dodatkowe wnioski do porządku dziennego lub jego uzupełnienia mogą być zgłoszone najpóźniej w dn. 19 sierpnia 1931 r. w Zarządzie we Lwowie, ul. Zygmuntowska 1 (gmach Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowej IV p., drzwi Nr. 453).

Lwów dn. 2 lipca 1931 r.

Zarząd.

BILANS SUROWY

Bank für Handel und Gewerbe Poznań — Poznański Bank dla Handlu i Przemysłu

Spółka Akcyjna

na dzień 30 czerwca 1931 r.

STAN CZYNNY	zł	zł	STAN BIERNY	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P.K.O. i Banku Gospodarstwa Krajowego		480.880.15	Kapitały własne:		
Waluty zagraniczne		95.386.86	a) zakładowy	2.000.000.00	
Papiery wartościowe własne:			b) zapasowy	314.712.70	
a) pożyczki państw.	35.889.64		c) inne rezerwy	—	
b) papiery hipoteczne	148.636.08		d) fundusz amortyzac.	—	2,314.712.70
c) akcje	268.657.97	453.183.69	Wkłady:		
Udziały i akcje w przedsiębiorstwach konsorcj.		476.560.21	a) terminowe	7,893.629.02	
Towary		—	b) à vista	1,633.385.16	9,527.014.18
Banki krajowe		55.654.29	Rachunki bież. (saldo kredyt.)		2,930.732.35
Banki zagraniczne		366.434.69	Zobowiązania inkasowe		3.089.03
Weksle zdyskontowane		2,988.107.58	Redyskonto weksli		893.883.22
Rachunki bież. (saldo debet.):			Banki krajowe		120.724.55
a) zabezpieczone	9,907.257.03		Banki zagraniczne		391.439.24
b) niezabezpieczone	1,289.024.66	11,196.281.69	Wierzyciele hipoteczni		2.268.50
Pożyczki terminowe		—	Różne rachunki		232.686.18
Nieruchomości		80.900.00	Procenty, prowizje i różne zyski		573.048.70
Różne rachunki		339.829.67	Oddziały		884.323.37
Koszty, różnice kursowe i t.p.		456.379.82	Listy zastawne (obligacje)		—
Oddziały		884.323.37			
Długoterminowe pożyczki hipoteczne		—			
		<u>17,873.922.02</u>			<u>17,873.922.02</u>
Udzielone gwarancje		170.125.41	Zobowiązania z tytułu udzielon. gwarancyj		170.125.41
Inkaso		1,757.010.10	Różni za inkaso		1,757.010.10
		<u>19,801.057.53</u>			<u>19,801.057.53</u>

BILANS SUROWY

BANKU DLA SPÓŁDZIELNI

PO DZIEŃ 30 CZERWCA 1931 R.

STAN CZYNNY	zł	zł	STAN BIERNY	zł	zł
Kasa i sumy do dyspozycji w Banku Polskim, P. K. O. i Banku Gosp. Krajowego		206.334 ⁹¹	Kapitały własne:		
Waluty Zagraniczne		63.723 10	a) zakładowy	2.500.000 ⁰⁰	
Papiery wartościowe własne:			b) zapasowy	251.757 ⁵⁸	
a) pożyczki państwowe	8.951 ⁶⁸		c) inne rezerwy	—	
b) papiery hipoteczne	1.700 ²³		d) fundusz amortyzacyjny	—	2.751.757 ⁵⁸
c) akcje	4.731 ³⁰	15.383 ²¹	Wkłady:		
Udziały i akcje w przeds. konsorcj.		—	a) terminowe	12.871.678 ⁸¹	
Towary		—	b) à vista	541.147 ⁶⁵	13.411.826 ⁴⁶
Papiery wart. ustaw. kap. zapas.		308.000 ⁰⁰	Rachunki bieżące (saldo kredyt)		965.892 ³⁸
Banki Krajowe		1.608.533 ⁹³	Zobowiązania inkasowe		125.520 ³⁶
Banki Zagraniczne		275.265 ¹³	Redyskonto weksli		1.598.394 ⁸⁰
Weksle Zdyskontowane		4.340.651 ⁰⁴	Banki Krajowe		600.749 ²⁹
Rachunki bieżące (saldo debet):			Banki Zagraniczne		10.101 ⁵³
a) zabezpieczone	10.903.201 ⁷⁷		Wierzyciele hipoteczni		—
b) niezabezpieczone	129.107 ⁷⁷	11.032.309 ⁵⁴	Różne Rachunki		1.284.521 ³¹
Pożyczki terminowe		2.201.288 ¹⁷	Procenty, prowizje i różne zyski		551.072 ⁵¹
Nieruchomości		50.000 ⁰⁰	Oddziały		—
Różne Rachunki		864.948 ⁶⁷	Listy zastawne (obligacje)		—
Koszty		342.308 ⁵²	Akcepty		—
Oddziały		—			
Długoterm. pożyczki hipoteczne		—			
		21.308.836²²			21.308.836²²
Depozyty			zł 335.293 ⁰⁰		
Inkaso			„ 2.930.726 ¹⁵		
			„ 3.626.019¹⁵		

Zwyczajne Walne Zebranie

Sp. Akc. BRZESKIAUTO w Poznaniu

odbędzie się w **poniedziałek dn. 10 sierpnia 1931 r. o godz. 5 po południu** w sali Banku Związku Spółek Zarobkowych w Poznaniu, pl. Wolności Nr. 15.

Porządek obrad:

- 1) Sprawozdanie Zarządu za rok operacyjny 1930 i przedłożenie bilansu oraz rachunku strat i zysków,
- 2) Sprawozdanie Rady Nadzorczej,
- 3) Przyjęcie bilansu, rachunku strat i zysków, udzielenie powitowania Zarządowi i Radzie Nadzorczej oraz uchwała odnośnie podziału zysku.

W głosowaniu — w myśl statutu — mogą brać udział tylko akcjonariusze, którzy złożą w biurze Spółki lub u notariusza akcje swoje najpóźniej na 3 dni przed Walnym Zebraniem.

Poznań, 17 lipca 1931 r.

Rada Nadzorcza: (—) *Dr. Jan Sławski* Zarząd: (—) *St. Brzeski*

Rada Nadzorcza

SPÓŁDZIELNI ROLNICZEJ WARSZAWSKIEJ

Spółdzielni z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie zawiadamia, że

NADZWYCZAJNE WALNE ZGROMADZENIE

PP. Członków odbędzie się w **dn. 20 sierpnia 1931 r. o godz. 11 przed południem** w siedzibie Spółdzielni w Warszawie, ul. Kopernika Nr. 30, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zaangażowanie, wybór przewodniczącego, sekretarza i asesora,
- 2) Odczytanie i zatwierdzenie protokołu poprzedniego Walnego Zgromadzenia,
- 3) Sprawozdanie Zarządu i Rady Nadzorczej za rok operacyjny 1930 oraz I półrocze 1931 r.,
- 4) Przyjęcie bilansu oraz rachunku zysków i strat za 1930 r. i udzielenie absolutorjum władzom Spółdzielni,
- 5) Wniosek Zarządu w sprawie podziału zysków,
- 6) Sprawa likwidacji Spółdzielni,
- 7) Wybór Komisji Likwidacyjnej,
- 8) Uprawnienie Komisji Likwidacyjnej,
- 9) Wolne wnioski.

ALBERTYŃSKA FABRYKA PAPIERU I TEKSTURY

Spółka Akcyjna w Albertynie

ma zaszczyt zawiadomić PP. Akcjonariuszów, że w **dn. 12 sierpnia r. b. o godz. 4 po południu** w pierwszym terminie, a w razie niedojścia zebrania do skutku w tym samym dniu o godz. 5 pp. w drugim terminie odbędzie się w Albertynie, w biurze Zarządu Spółki, **Zwyczajne Walne Zgromadzenie Akcjonariuszów Spółki** z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Wybór przewodniczącego;
- 2) Sprawozdanie Zarządu o stanie interesów Spółki i działalności jej w 1930 r.;
- 3) Rozpatrzenie i zatwierdzenie bilansu Spółki za rok 1930 i udzielenie Zarządowi absolutorjum;
- 4) Podwyższenie kapitału akcyjnego Spółki;
- 5) Ustalenie budżetu i planu działań na 1931 r.;
- 6) Wybór członków Zarządu w myśl art. 9 Spółki;
- 7) Wybór jednego członka Rady Nadzorczej w myśl art. 12 Statutu Spółki;
- 8) Umowa z Zarządem Dóbr Albertyn w sprawie turbiny;
- 9) Zaciągnięcie pożyczki długoterminowej hipotecznej;
- 10) Wolne wnioski.

Za cenę biletu II klasy

możemy podróżować samolotami

P. L. L. „LOT“, tel. 547-60

Zarząd Spółki Akcyjnej Cukrowni „STRZYŻÓW“

zawiadamia PP. Akcjonariuszów, że

Zwyczajne Walne Zgromadzenie

odbędzie się **dn. 31 lipca 1931 r., t. j. w piątek o godz. 8 wiecz.** w lokalu Związku Zawodowego Cukrowni, w Warszawie, ul. Moniuszki 11, z następującym porządkiem dziennym:

- 1) Zagajenie Zebrania i wybór przewodniczącego,
- 2) Sprawozdanie Zarządu z działalności Spółki za rok operacyjny 1930/31 oraz odczytanie protokołu Komisji Rewizyjnej,
- 3) Zatwierdzenie bilansu, rachunku Zysków i Strat oraz podziału zysków za rok operacyjny 1930/31. Udzielenie Zarządowi absolutorjum,
- 4) Zatwierdzenie budżetu na rok operacyjny 1931/32,
- 5) Upoważnienie Zarządu do korzystania z kredytów w instytucjach kredytowych rządowych i prywatnych—i zabezpieczenie tychże,
- 6) Wybory członków Zarządu i Komisji Rewizyjnej,
- 7) Wolne wnioski PP. Akcjonariuszów.

Właściciele akcji korzystają z prawa głosu na Walnym Zgromadzeniu, o ile na 7 dni przed terminem Zgromadzenia złożyli akcje lub kwity depozytowe na te akcje w biurze Zarządu Spółki, Warszawa, Krakowskie-Przedmieście 17, m. 3.

PODRÓŻUJCIE SAMOLOTAMI

Polonia-Italia

Organ Izby Handlowej Polsko-Italskiej

Redaktor Naczelny Dr. LEON PAŃCZEWSKI

Komitety Redakcyjne: Dr. A. Menotti Corvi, Radca Handlowy Poselstwa Italskiego w Warszawie, Dr. A. Barigiani, jego zastępca, Józef Werner, Prezes Izby, J. Brygiewicz, Wiceprezes Izby, Inż. J. Dworżańczyk, Prezes oddziału w Katowicach, oraz Dr. W. Olaszewicz

Na żądanie wysyłamy numery okazowe

Adres Redakcji i Administracji: Wierzbowa 11, tel. 202-15. Prenumerata roczna
Z 40.

AMERYKA

JEST NAJWIĘKSZYM
RYNKIEM NA ŚWIECIE
AMERYKAŃSKO-POLSKA

IZBA HANDLOWA
W STANACH ZJEDNOCZONYCH
149 East 67th Street New York City

POŚREDNICZY W NAWIĄZYWANIU
STOSUNKÓW HANDLOWYCH
POMIĘDZY AMERYKĄ A POLSKĄ

KUPCZE I PRZEMYSŁOWCZE POLSKII!
po przybyciu do Nowego Yorku
UDAJ SIĘ ZARAZ DO IZBY

ROZMÓWISZ SIĘ TAM PO POLSKU, OTRZYMASZ
WSKAZÓWKI I POMOC BIUROWĄ ZA DARMO!
KORESPONDENCJA W JĘZYKU POLSKIM

W POLSCE

załatwiasz swe sprawy przez

Polsko - Amerykańską Izbę Handlową
Warszawa, Nowy Świat 72, tel. 26-62

WYCINKI

Z GAZET I CZASOPISM CAŁEGO ŚWIATA
W KAŻDEJ ŻĄDANEJ SPRAWIE

JAKO NAJLEPSZE ŹRÓDŁO
INFORMACJI, NIEZBĘDNE
DLA WSZYSTKICH

biur i instytucyj: państwowych,
społecznych, kulturalnych, prze-
mysłowych i handlowych oraz
dla osób wszelkich zawodów,
zbiera i na zamówienie dostar-
cza, tudzież załatwia prenume-
raty dzienników i czasopism
krajowych i zagranicznych

INFORMACJA
PRASOWA
POLSKA

DYREKCJA i EKSPEDYCJA:

-Warszawa, Bracka Nr. 5. Telef. 241-53

KORESPONDENCI WE WSZYSTKICH STOLICACH

„POLMIN”

PAŃSTWOWA FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
SIEDZIBA DYREKCJI: LWÓW, ULICA SZPITALNA Nr. 1

TELEFONY: 2-48, 3-28, 39-20, 39-21

FABRYKA OLEJÓW MINERALNYCH
W DROHOBYCZU — TELEFON 106

REPREZENTACJA W WARSZAWIE
ul. Szkolna 2; telefony: 70-84, 114-75, 512-33 i 177-8

Reprezentacja w Gdańsku — Polish Petroleum Company — Krebsmarkt 7 — 8
Przedstawicielstwa zagraniczne we wszystkich stołecznych miastach Europy

POLECA ZNANE ZE SWEJ PIERWSZORZĘDNEJ JAKOŚCI

OLEJE I SMARY SAMOCHODOWE

Polmin AS, Polmin AL, Polmin AZ, Polmin AF, Polmin AP, Polmin AD i Polmin AT

OLEJE CYLINDROWE, ODPOWIEDNIE DO
WSZYSTKICH WARUNKÓW PRACY. WYSOKOGA-
TUNKOWE OLEJE ŁOŻYSKOWE. OLEJE DO
SILNIKÓW SPALINOWYCH, DO KOMPRESORÓW PO-
WIETRZNYCH I KOMPRESORÓW CHŁODNICZYCH.
OLEJE TURBINOWE i TRANSFORMATORO-
WE. OLEJE WIERTNICZE. TŁUSZCZE MA-
SZYNOWE. SMARY DO LIN I KÓŁ ZĘBATYCH.
SMARY DO WÓZKÓW KOPALNIANYCH I OLEJE
OSIOWE. — PARAFINE, ŚWIECE, WAZE-
LINĘ TECHNICZNĄ. — BENZYNY: EKSTRAKCYJ-
NĄ, LOTNICZĄ, SAMOCHODOWĄ I MOTOROWĄ. —
NAFTĘ: RAFINOWANĄ I SILNOPLOMIENNĄ. OLE-
JE GAZOWE. ASFALTY BEZPARAFINOWE I PARA-
FINOWE. SULFOKWASY, KWASY NAFTENOWE.

ODDZIAŁY W KRAJU:

BIAŁYSTOK, ul. Warszawska 7, tel. 10-34

KRAKÓW, ul. Szczepańska 9, tel. 15-82

LUBLIN, ul. Krak. Przedm. 46, tel. 10-74

LWÓW, ul. Szpitalna 1, tel. 3-23

ŁÓDŹ, ul. Piotrkowska 152, tel. 6-27,

WARSZAWA, ul. Szkolna 2, tel. 714-75

POZNAŃ, ul. św. Marcina 18, tel. 35-36

SOSNOWIEC, ul. Naftowa 4, tel. 2-08

TORUŃ, ul. Mostowa 17, tel. 3-99

WILNO, ul. Jagiellońska 8, tel. 1-72

SKŁADY WŁASNE I KOMISOWE:

BIAŁYSTOK, BIELSK PODLASKI, BIŁGORAJ, BĘDZIN, BRODY, BYDGOSZCZ, CHELM, DOLINA, DRO-
HOBYCZ, GARWOLIN, GDYNIA, GRUDZIĄDZ, JAROSŁAW, KALISZ, KIELCE, KOŃSKIE, KOŁOMYJA,
KOWEL, KRAKÓW, KRASNYSTAW, LIDA, LUBLIN, LUBARTÓW, LWÓW, ŁĘCZYCA, ŁOMŻA, ŁÓDŹ,
MIĘDZYRZEC PODLASKI, NOWOGRÓDEK, OPOCZNO, OSTROWIEC, OSTRÓW, PABJANICE, RADOM,
RADZYŃ, RÓWNE, RYKI, SANDOMIERZ, SAMBOR, SIEMIATYCZE, SIEDLCE, SKIERNIEWICE, SOBOLEW,
SOSNOWIEC, STANISŁAWÓW, STRYJ, TOMASZÓW MAZ., TORUŃ, TARNOPOL, WARSZAWA, WILNO,
WIELUŃ, WIERZBNIK, WÓLKOWYSK, WŁOCŁAWEK, ZDUŃSKA WOLA, ZŁOCZÓW, ŻYRARDÓW

WŁASNY PARK CYSTERNOWY

POCZTOWA KASA OSZCZĘDNOŚCI P. K. O.

CENTRALA: WARSZAWA, JASNA 9
ADRES TELEGRAFICZNY: POKO

ODDZIAŁY: KATOWICE, KRAKÓW,
POZNAŃ, WILNO, ŁÓDŹ

C Z Y N N O Ś C I   B A N K O W E :

INKASO WEKSLI I INNYCH DOKUMENTÓW WIERZYTELNOŚCIOWYCH:

P. K. O. PRZYJMUJE DO INKASA WEKSELE I INNE DOKUMENTY (FRACHTY I T. P.) PŁATNE WE WSZYSTKICH MIEJSCOWOŚCIACH KRAJU. WALUTA ZAINKASOWANA DOPISYWANA JEST NATYCHMIAST NA KONTO WIERZycIELA.

PRZECHOWYWANIE PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH (DEPOZYTY):

ZŁOŻONE DO DEPOZYTU WALORY SĄ NIE TYLKO PRZECHOWYWANE, LECZ I ADMINISTROWANE, TO ZNACZY, ŻE P. K. O. BEZ DALSZYCH ZLECEŃ, SAMA DOKONUJE REALIZACJI ZAPADŁYCH KUPONÓW I WYŁOSOWANYCH PAPIERÓW, ORAZ PRZEPROWADZA KONWERSJE I NOWE EMISJE (CENTRALA W WARSZAWIE).

ZLECENIA GIELDOWE:

ZLECENIA GIELDOWE KUPNA I SPRZEDAŻY WYKONUJE P. K. O. NA WARUNKACH NAJKORZYSTNIEJSZYCH ŚCIŚLE WEDŁUG KART UMOWY (SZLUSÓW GIELDOWYCH). P. K. O. SKUPIJE RÓWNIEŻ KUPONY WALORÓW PAŃSTWOWYCH ORAZ REALIZUJE WYŁOSOWANE OBLIGACJE PAŃSTWOWE. .. (CENTRALA W WARSZAWIE). ..

OBROT PIENIĘŻNY Z ZAGRANICĄ:

P. K. O. NA ZLECENIE UCZESTNIKÓW OBROTU CZEKOWEGO LUB OSZCZĘDNOŚCIOWEGO PRZEKAZUJE ZAGRANICĘ DOWOLNE KWOTY BĄDŹ TO CZEKAMI NA BANKI ZAGRANICZNE DO WSZYSTKICH ZNACZNIEJSZYCH PAŃSTW, BĄDŹ TO CZEKAMI PRZEKAZOWYMI NA URZĘDY CZEKOWO-POCZTOWE, JAK RÓWNIEŻ ZAPOMOCĄ PRZELEWÓW NA ZAGRANICZNE KONTA CZEKOWO-POCZTOWE DO AUSTRII, BELGII, DANII, FRANCJI, CZECHOSŁOWACJI, HOLANDJI, JUGOSŁAWJI, LOTWY, NIEMIEC, SZWECJI, SZWAJCARJI.

PRZEKAZYWANE Z ZAGRANICY PIENIĄDZE DO POLSKI DOPISYWANE SĄ NA KONTA P. K. O. W POLSCE LUB PRZEKAZYWANE DO WSKAZANYCH MIEJSC ZAMIESZKANIA ADRESATÓW W KRAJU.

UDZIELANIE POŻYCZEK (LOMBARD):

UCZESTNICY OBROTU CZEKOWEGO I OSZCZĘDNOŚCIOWEGO MOGĄ OTRZYMYWAĆ POŻYCZKI LOMBARDOWE NA ZASTAW PAPIERÓW PAŃSTWOWYCH, KOMUNALNYCH ORAZ AKCYJ BANKU POLSKIEGO NA DOGODNYCH WARUNKACH.

WSZYSTKIE FORMALNOŚCI MOGĄ BYĆ ZAŁATWIANE RÓWNIEŻ W DRODZE .. .. KORESPONDENCJI. .. ..

SAFESY (CENTRALA I ODDZIAŁ W KRAKOWIE)

P. K. O. wynajmuje kasetki (safesy) różnych wymiarów na bardzo dogodnych warunkach